

Overheidsinformatievoorziening

Een rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein
overheidsinformatievoorziening in de periode 1945 - 1999

PIVOT-rapport nummer 92

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van de Rijksarchiefdienst /PIVOT
&
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

's-Gravenhage, 2003

Tekst: Pim Fijnheer
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W. Küller
Druk: Krips BV

ISBN: 90-5909-035-7

© Rijksarchiefdienst/PIVOT. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Rijksarchiefdienst/PIVOT.

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd worden met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de oude Archiefwet zijn grote achterstanden in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst geconstateerd. In inspectierapporten van deze dienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd:

fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk wordt geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens 'an sich' moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT is van mening dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganisaties staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de RAD worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat

van de selectie op basis van dit doel bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken vormt het institutioneel onderzoek. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou **moeten** zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure "Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' bij overname door PIVOT/Rijksarchiefdienst van archieven van rijksorganen" ('s-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen tezamen ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt het Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van (de ontwikkeling van) het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen (in de RIO's 'actoren' genoemd);
 - de onderlinge relaties tussen overheidsorganen;
 - de ontwikkeling van de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen waarvoor overheidsorganen verantwoordelijkheid dragen, inclusief:
 - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum)
 - de grondslag (bron) van elke handeling
 - het product van de handeling (indien bekend)
 - (zo mogelijk) een thematische of procedurele ordening van de handelingen, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, dat een orgaan op grond van attributie of delegatie verricht ter vervulling van een taak en voor het verrichten waarvan dat orgaan verantwoordelijk is.

Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven, tijdschriften of andere literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Het begrip actor volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van rijksoverheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de nieuwe Archiefwet wordt, gebaseerd op de Algemene wet Bestuursrecht 1993, onder het begrip 'overheidsorgaan' ook verstaan (organen) van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden niet de handelingen van particuliere instellingen opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis selectiedocument (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt de beschrijving van het RIO: in overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgedragen worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de voor het beheer verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Den Haag/Algemeen Rijksarchief/PIVOT/1 juni 1995.

Inhoudsopgave

AFKORTINGENLIJST	1
VERANTWOORDING EN AFBAKENING	3
ACTOREN	7
ALGEMEEN	7
OVERHEID - BURGER	12
OVERHEID INTERN	12
<i>Documentaire informatievoorziening</i>	12
<i>IT-infrastructuur</i>	17
<i>Informatiebeveiliging</i>	20
<i>Staatsdrukkerij</i>	21
1 HANDELINGEN ALGEMEEN.....	22
1.1 LEESWIJZER HANDELINGEN.....	22
1.2 ALGEMENE HANDELINGEN	22
2 OVERHEID – BURGER	35
2.1 INLEIDING	35
2.2 TOEGANKELIJKHEID OVERHEIDSINFORMATIE.....	37
2.2.1 <i>Staatsalmanak en officiële publicaties</i>	37
2.2.2 <i>Handelingen</i>	38
2.2.3 <i>Het ontwikkelen van de Algemene Databank Wet- en regelgeving (ADW)</i>	40
2.2.4 <i>Handelingen</i>	41
2.2.5 <i>Overheid.nl</i>	41
2.2.6 <i>Handelingen</i>	43
2.3 DIENSTVERLENING.....	44
2.3.1 <i>Overheidsloket-2000 (OL-2000)</i>	44
2.3.2 <i>Handelingen</i>	46
2.4 DEMOCRATISCHE BESLUITVORMING	47
2.4.1 <i>Elektronische Burgerconsultatie</i>	47
2.4.2 <i>Handelingen</i>	48
3 OVERHEID INTERN	49
3.1 INLEIDING	49
3.2 DOCUMENTAIRE INFORMATIEVOORZIENING.....	55
3.2.1 <i>Post en Archieven</i>	55
3.2.2 <i>Bibliotheek en documentatie</i>	60
3.2.3 <i>Handelingen</i>	61
3.2.4 <i>Digitale duurzaamheid</i>	69
3.2.5 <i>Handelingen</i>	70
3.3 IT-INFRASTRUCTUUR	71
3.3.1 <i>Adviescommissies</i>	71
3.3.1.1 <i>Commissie voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de Rijksadministratie, later Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR)</i>	71
3.3.1.2 <i>Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -automatisering (AOA)</i>	72
3.3.1.3 <i>Adviescommissie Rijksdienst (ARD)</i>	72
3.3.1.4 <i>Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering / Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsinformatievoorziening (BOCO)</i>	73
3.3.1.5 <i>Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI)</i>	75
3.3.1.6 <i>Advies Commissie Informatisering (ACI)</i>	76
3.3.1.7 <i>Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie (IOIO)</i> ..	77
3.3.2 <i>Ontwikkeling, onderhoud en gegevensverwerking</i>	78

3.3.2.1	Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA)	78
3.3.2.2	Rijksrekencentra	82
3.3.2.3	OverheidsNetwerk 21	89
3.3.2.4	Handelingen	90
3.3.2.5	Rijksoverheidsintranet	92
3.3.2.6	Handelingen	93
3.3.2.7	Millenniumprobleem	94
3.3.2.8	Handelingen	97
3.4	BEVEILIGING VAN OVERHEIDSINFORMATIEVOORZIENING	98
3.4.1	<i>Voorschriften</i>	99
3.4.2	<i>Adviescommissies</i>	101
3.4.3	<i>Handelingen informatiebeveiliging</i>	102
3.5	STAATSDRUKKERIJ	104
3.5.1	<i>Inleiding</i>	104
3.5.2	<i>Handelingen Staatsdrukkerij</i>	105
	OVERZICHT VAN GERAADPLEEGDE BRONNEN	108
	WET- EN REGELGEVING	108
	LITERATUUR	109
	MATERIEDESKUNDIGEN	111
	BIJLAGE	113
	NOTEN	114

Afkortingenlijst

ACCO	Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie
ACI	Adviescommissie Informatisering
ACIB	Advies en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging
ADR	Adviescommissie voor de Doelmatigheidsbevordering in de Rijksdienst
ADW	Algemene Databank Wet- en regelgeving
AOA	Adviescommissie Overheidsorganisatie en Automatisering
ARA	Algemeen Rijksarchief
BIOS	Beleidsnota Informatiebeleid Openbare Sector
BOCO	Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering
BSD	Basisselectiedocument
BVA	Beveiligingsambtenaar
BZK	minister / ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAR	Commissie Automatisering Rijksdienst
CAS	Centrale Archief Selectiedienst
CCASA	Coördinatie Commissie Algemene Secretarie-aangelegenheden
CCBIDOC	Coördinatie Commissie Bibliotheek- en Documentatie-aangelegenheden
CCL	Computercentrum Limburg
CCOI	Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening
CDA	Afdeling Coördinatie Documentatie Aangelegenheden
COB	Communicatie-Overheid-Burger
IACO	Bureau Informatie Adviesorganen Centrale Overheid
IB-beraad	Informatiebeveiligingsberaad
ICI	Interdepartementale Commissie Informatiebeleid
ICIB	Interdepartementale Commissie informatiebeveiliging
ICMO	Interdepartementaal Coördinatorenoverleg Millennium Overheid
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IDZA	Bureau Interdepartementale Documentatiezaken
IOIO	Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie
IOS	Informatiebeleid Openbare Sector
IPO	Inter Provinciaal Overleg
IVR	Informatievoorziening in de Rijksdienst
KB	Koninklijk Besluit
KBASA	Koninklijk Besluit Algemene Secretarie Aangelegenheden
MPZ	Millennium Platform Zorg
NAP	Nationaal Actieprogramma Elektronische Snelwegen
NBLC	Nederlands Bibliotheek- en Lectorium
NCC	Nederlandse Classificatie Commissie
NCC - CGR	Afdeling Classificatiegrondslagen en -research van de Nederlandse Classificatiecommissie / Nederlandse Classificatiestichting
NCS - UDC	Nederlandse Classificatie Stichting, Afdeling Universele Decimale Classificatie
OL-2000	Overheidsloket-2000
ON21	OverheidsNetwerk 21 ^{ste} eeuw
PCASA	Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie
PCDIN	Permanente Commissie Documentaire informatieverzorging
PCOD	Permanente Commissie Overheids Documentatie
PCPAZ	Permanente Commissie voor Post- en Archiefzaken
PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
PMO	Project Millennium Overheid
RCC	Rijks Computercentrum
RIO	Rapport Institutioneel Onderzoek

RMA	Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
RRR	Redactiecommissie Registers Rijkspublicaties
RWTI	Raad voor Wetenschaps-, Technologie- en Informatiebeleid
SDU	Staatsdrukkerij
SG-beraad	Secretarissen-Generaal-beraad
Stb.	Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
Stcrt.	Nederlandse Staatscourant
TK	Tweede Kamer (kamerstuk-aanduiding)
TTP	Trusted Third Party
VIR	Voorschrift Informatiebeveiliging in de Rijksdienst
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
WGDIS	Werkgroep automatisering documentaire informatiesystemen
ZBO	Zelfstandige Bestuursorganen

Verantwoording en afbakening

Omschrijving van het beleidsterrein

Overheidsinformatievoorziening betreft de verwerking, opslag en overdracht van al dan niet geautomatiseerde informatie binnen en tussen overheidsinstanties en tussen overheden enerzijds en bedrijven en burgers anderzijds.¹ Het is een onmisbaar instrument voor het bestuur van en in de openbare sector. Het kan ook een hulpmiddel zijn om de doorzichtigheid van het openbaar bestuur te vergroten.

De kwaliteit van de overheidsinformatie dient verbeterd te worden, mede ten behoeve van een betere publieke dienstverlening. Door de inzet van informatie- en communicatietechnologie, zoals een grotere elektronische toegankelijkheid van de overheid, moet de betrokkenheid van de burger bij het openbaar bestuur vergroot worden en een actieve burgerparticipatie bewerkstelligd. Voorts moet de effectiviteit, beheersbaarheid en flexibiliteit van de interne informatiestructuur van de overheid verbeterd worden en de (algemene) informatiebeveiliging binnen de rijksoverheid zo optimaal mogelijk zijn.

Afbakening

Bij het beleidsterrein overheidsinformatievoorziening kunnen drie lagen onderscheiden worden. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties² heeft de verantwoordelijkheid voor de coördinatie op het gebied van de informatievoorziening in de openbare sector als geheel. Daarbij gaat het om situaties waar een interdepartementale en interbestuurlijke aanpak kwaliteitsvoordelen kan opleveren of een gecoördineerde aanpak sneller kan leiden tot een verbetering van het functioneren van het gehele openbaar bestuur. Als voorbeelden kunnen genoemd worden de informatiebeveiliging, de informatievoorziening tussen overheid en burger, het maken van structuurschetsen voor informatievoorziening en de kostenverrekening.

Een aantal ministers is eerstverantwoordelijk voor specifieke deelgebieden van de informatievoorziening. Het gaat daarbij om beleidsterreinen waarbij meerdere departementen zijn betrokken en waarbij de informatievoorziening dus organisatiegrenzen overschrijdt. Deze ministers zijn aangewezen in het Besluit Informatievoorziening voor de Rijksdienst uit 1990. Te weten:

- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties:

- brandweer en rampenbestrijding
- documentaire informatievoorziening
- interbestuurlijke financiële informatievoorziening
- personeelsinformatievoorziening
- persoonsinformatievoorziening

- de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Justitie:

- politieke informatievoorziening

- de minister van Justitie:

- justitiële informatievoorziening

- de minister van Economische Zaken:

- (internationaal) handelsverkeer
- maatschappelijke objecten
- statistische informatievoorziening

- de minister van Financiën:

- financiële informatie in de rijksdienst

- de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
 - onderwijs en wetenschappen
 - documentaire objecten
 - culturele objecten
- de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
 - sociale zekerheid
- de minister van Verkeer en Waterstaat
 - voer- en vaartuigen
- de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
 - milieubeheer
 - vastgoedinformatie
- de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
 - gezondheidszorg
 - welzijn

De minister van BZK werd bij voornoemd besluit aangewezen als coördinerend minister voor de documentaire overheidsinformatie. De handelingen betreffende dit deelgebied zijn in dit RIO opgenomen.

De andere deelgebieden van de informatievoorziening zijn niet meegenomen in dit institutioneel onderzoek. Deze deelgebieden worden of zijn meegenomen in de RIO's over het betreffende beleidsterrein. Het deelgebied politieke informatievoorziening, waar de ministers van BZK en Justitie samen eerstverantwoordelijke voor zijn, is bijvoorbeeld meegenomen in het institutioneel onderzoek 'Handelen met de sterke arm', RIO nr. 31. Bij het ministerie van VROM zal een institutioneel onderzoek verschijnen betreffende de vastgoedinformatievoorziening.

De derde laag bestaat uit de vakminister die verantwoordelijk is voor zijn eigen interne informatievoorziening, waaronder de specifieke beleids- en taakvelden die zijn afgeleid van zijn primaire beleidsterreinen.

Soms wordt ook wel over een vierde laag gesproken. Deze laag betreft de diensthoofden voor de interne informatievoorziening, niet alleen bij het ministerie maar ook daaronder vallende agentschappen en diensten. Zij voeren de taken van de vakminister ten aanzien van de interne informatievoorziening uit. Het gaat hierbij om de integraal manager van een organisatie-onderdeel die naast andere beheertaken ook gaat over het I-aspect van zijn eigen bedrijfsvoering.

De context en de handelingen ten aanzien van het beheer van archiefbescheiden zijn meegenomen in het RIO Cultuurbeleid. Met betrekking tot het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden zijn echter handelingen in het RIO Overheidsinformatievoorziening opgenomen die hun grondslag vinden in de regelgeving voor de documentaire informatievoorziening, waarvoor de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties coördinerend bewindspersoon is. Naast het beleidsvormend belang (BZK) en de verantwoordingsplicht is ook het culturele belang (OCenW) van archieven in het geding. De handelingen verband houdende met het project Digitale Duurzaamheid, waarbij zowel de minister van BZK als de minister van OCenW een voortrekkersrol vervullen, zijn in dit RIO opgenomen.

Informatievoorziening maakt in toenemende mate gebruik van de Informatie- en Communicatietechnologie (ICT), die de laatste jaren een geweldige vlucht heeft genomen, in het bijzonder met de opkomst van internet. Het technologiebeleid, althans wat betreft het stimuleren en ontwikkelen ervan, valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van EZ. Momenteel wordt op dit departement een PIVOT-onderzoek verricht naar het deelgebied innovatief technologiebeleid. Het voorliggende onderzoek bleek hier diverse, niet zelden ingewikkelde raakvlakken mee te hebben.

De Raad voor Wetenschaps-, Technologie- en Informatiebeleid (RWTI) bereidt de besluitvorming voor van de Ministerraad over de werkzaamheden van de verschillende ministeries ten aanzien van zowel technologie- als informatiebeleid. De Interdepartementale Commissie Informatiebeleid (ICI) fungeert hierbij als ambtelijk voorportaal. Van 1983 tot 1989 bereidde de ICI de besluitvorming voor van de Ministeriële Commissie Informatiebeleid (MCI). Deze ging in 1989 samen met de Raad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (RWT) op in de RWTI. Het secretariaat van zowel de RWTI als de ICI bevindt zich bij het ministerie van Algemene Zaken. Binnen de RWTI behelst het informatiebeleid zowel de openbare sector als infrastructurele zaken, zoals mediabeleid. De handelingen van de RWTI inzake informatiebeleid, inclusief het ambtelijke voorportaal, zijn in dit RIO opgenomen; voor de handelingen inzake technologiebeleid is verwezen naar het nog te verschijnen RIO inzake innovatief technologiebeleid.

Ook de handelingen van de minister van EZ met betrekking tot het verstrekken van subsidie aan projecten die binnen het kader van Nationale Actieprogramma Elektronische Snelwegen (NAP) vallen zijn in het RIO over innovatief technologiebeleid meegenomen.

Een ander deel terrein waar overheidsinformatievoorziening nauw mee is verweven is de organisatie van de rijksoverheid. Diverse adviesorganen zijn ingesteld met als taak zowel de informatievoorziening als de organisatie van de rijksoverheid te bevorderen. De handelingen waar het (adviezen over) de overheidsorganisatie betreft worden meegenomen in het nog bij het ministerie van BZK te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid. De handelingen inzake informatievoorziening en de invoering van geautomatiseerde informatiesystemen bij de overheid zijn in dit RIO meegenomen.

De handelingen betreffende de interbestuurlijke financiële informatievoorziening worden meegenomen in het nog bij het ministerie van BZK te verschijnen RIO over decentrale overheden en zijn niet in dit RIO meegenomen. De handelingen betreffende de kostenverrekening van interbestuurlijke informatievoorziening, die voortvloeien uit de Gemeentewet, worden eveneens meegenomen in het RIO over de decentrale overheden.

Over het informatievoorzieningsbeleid ten aanzien van overheidspersoneel is reeds een RIO verschenen, getiteld 'Personeelsinformatievoorziening en -administratie'. Handelingen aangaande het ontwikkelen en bouwen van informatiesystemen voor de salaris- en personeelsadministratie, alsmede het voorbereiden en uitvoeren van elektronische en conventionele informatieverwerking voor overheidsinstellingen ten aanzien van salaris- en personeelsadministratie, zijn niet in dit RIO meegenomen.

Wat rest is een afbakening in de tijd. Dit rapport begint in 1945 en eindigt in het jaar voorafgaand aan het onderzoek, dus in 1999. Ontwikkelingen op dit beleidsterrein die na 1999 hebben plaatsgevonden zijn dus niet meegenomen in dit rapport.

Verantwoording

Bij het deel terrein overheidsinformatievoorziening is, afgezien van enkele besluiten over post- en archiefzaken, nauwelijks sprake van wet- en regelgeving. Veel van de voor het onderzoek benodigde informatie is verkregen uit de Jaaroverzichten Informatievoorziening die de minister van BZK eind jaren tachtig, begin jaren negentig publiceerde, alsmede uit de diverse nota's informatievoorziening openbare sector. Ook zijn de archieven van de commissies voor de documentaire informatievoorziening uitvoerig geraadpleegd. Veel informatie is verkregen door het houden van interviews met deskundigen (zie bijlage betreffende materiedeskundigen), in het bijzonder betreffende de diverse projecten in het kader van het Nationaal Actieprogramma Elektronische Snelwegen (NAP).

Indeling RIO

Voorafgaand aan de hoofdstukken waarin handelingen worden beschreven, is ter verduidelijking een leeswijzer toegevoegd. Dit RIO is in 3 hoofdstukken verdeeld. In hoofdstuk 1, 'Algemene handelingen', komen handelingen aan bod die niet kunnen worden geformuleerd op basis van wet- en regelgeving of andere bronnen die specifiek zijn voor het beleidsterrein overheidsinformatievoorziening, maar die wel nodig zijn om het handelen van de minister van Binnenlandse Zaken zo volledig mogelijk te beschrijven. In de inleidingen van hoofdstuk 2, 'Overheid - burger' en hoofdstuk 3, 'Overheid intern', wordt een historische schets gegeven van de ontwikkelingen op het gebied van respectievelijk de informatievoorziening naar de burger en van de informatievoorziening binnen de overheid.

Actoren

Op het beleidsterrein ‘overheidsinformatievoorziening’ zijn de onderstaande personen en instellingen als actor actief. De verschillende organen zijn ingedeeld per deelonderwerp waar zij handelingen verrichten. Aangezien diverse organen zoals de Centrale Archief Selectiedienst en programmabureau’s direct onder het ressort van de minister van BZK vallen, zijn deze niet als aparte actor in deze lijst opgenomen.

Algemeen

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (1945 -)

Bij formeel besluit in 1990 (Besluit-Informatievoorziening Rijksdienst, Stcrt. 1991/20) is de minister van Binnenlandse Zaken aangewezen als algemeen coördinerend minister voor het beleid op het gebied van de informatievoorziening in de openbare sector.

Bij hetzelfde besluit is de minister van Binnenlandse Zaken aangewezen als eerstverantwoordelijke minister op het deelgebied documentaire overheidsinformatie.

Aangezien voor 1998 steeds sprake is van de minister van Binnenlandse Zaken als coördinator voor de overheidsinformatievoorziening, is er voor dit onderzoek voor gekozen als actor steeds de term ‘minister van Binnenlandse Zaken’ te hanteren, ook al heet deze minister sinds 1998 officieel minister van BZK.

Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid (1998 -)

Sinds medio 1998 valt de taak voor de coördinatie voor overheidsinformatievoorziening onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid (GSIB), een nieuw in het leven geroepen ministerschap, overigens zonder portefeuille. Er bestaat nog geen duidelijkheid voor welke constructie in de toekomst zal worden gekozen.

De minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid heeft tevens de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken overgenomen op het deelgebied documentaire overheidsinformatie.

De minister voor GSIB is als actor vermeld voor handelingen die beginnen in 1998, dan wel reeds eerder gestart waren en nog steeds doorlopen. De minister van BZK is echter wel zorgdrager voor deze archieven. Bij actor is in dit geval vermeld de minister van BZK / minister voor GSIB.

Bestuurlijke taak

De centrale taak van de minister van BZK is het verbeteren van de kwaliteit van de overheidsinformatievoorziening, zowel binnen de rijksoverheid zelf als naar de burger toe. Met de recentelijk in gang gezette digitalisering van de overheidsinformatie wordt, via een gerichte inzet van ICT, beoogd de elektronische toegankelijkheid van de overheid, de publieke dienstverlening en de effectiviteit en beheersbaarheid van de interne bedrijfsvoering bij de rijksoverheid een impuls te geven. De activiteiten die de minister van BZK uit hoofde van zijn taak als coördinator voor de overheidsinformatievoorziening ontplooit zijn er in niet onaanzienlijke mate op gericht zaken aangaande de informatievoorziening op de politieke agenda te krijgen.

Bij het ontbreken van een informatiewet kan de minister van BZK overheidsinstanties niet dwingen tot samenwerking in de vorm van deelname aan projecten of het gebruik van instrumenten. De minister, of de onder hem ressorterende commissies, stuurgroepen en klankbordgroepen spelen een initiërende, coördinerende en aanjagende rol bij projecten en het ontwikkelen van instrumenten. Bewustwordings- en voorlichtingsactiviteiten staan centraal om overheidsinstanties het wederzijdse belang van samenwerking te doen inzien en tot participatie bij projecten of gebruikmaking van instrumenten te bewegen. Vóór 1996 overigens bestond het KB Algemene Secretarie Aangelegenheden als dwingend voorschrift voor de Rijksoverheid.

In het kader van de projecten binnen het Nationaal Actieprogramma Electronische Overheid waar BZK een voortrekkersrol vervult, zijn door de minister van BZK diverse programmabureaus ingesteld. Dit zijn projectorganisaties die fungeren als kenniscentrum en klankbord. Zowel bij het hoofdstuk 'Overheid -burger' als bij het hoofdstuk 'Overheid intern' verrichten zij handelingen.

Het programmabureau OL-2000 ontwikkelt instrumenten en ontplooit voorlichtingsactiviteiten om overheidsinstanties ertoe te bewegen deel te nemen aan het programma OL-2000. Dit programma heeft ten doel de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger te verbeteren. Tevens ondersteunt het programmabureau de ministeries van VROM, EZ en VWS bij de uitvoering hun werkzaamheden binnen het programma.

De Helpdesk Overheid.nl beheert de inhoud van www.overheid.nl, dat, als onderdeel van de digitalisering van de overheid, overheidsinformatie voor de burger toegankelijk moet maken. Zij ondersteunt overheden die zich op de hoogte willen stellen van de wijze waarop zij hun informatie op de beste manier beschikbaar kunnen stellen via internet. De helpdesk biedt instrumenten aan zoals handleidingen en organiseert bewustwordingsactiviteiten.

Het programmabureau ON21 ondersteunt en stimuleert afzonderlijke overheidsinstanties bij de gezamenlijke verwerving van diensten op het gebied van telematica. Ook bij dit programma worden voorlichtingsactiviteiten op poten gezet. Bij de aanbesteding van netwerken biedt het programmabureau potentiële deelnemers de gelegenheid zich een beeld te vormen van de voordelen van het telematicanetwerk in kwestie.

Beveiliging

De toenemende afhankelijkheid van de overheid van informatie en (elektronische) informatiesystemen als beleidsinstrument draagt er toe bij dat informatiebeveiliging steeds belangrijker wordt. Naast de bescherming van informatie is ook de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van informatie van cruciaal belang. De minister van BZK heeft diverse interdepartementale adviescommissies ter bevordering van informatiebeveiliging in het leven geroepen. In 1995 werd het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst van kracht.

IT-infrastructuur

Het Project Millennium Overheid (PMO) coördineerde en ondersteunde namens de minister van BZK de werkzaamheden bij de verantwoordelijke ministeries, gericht op het oplossen en beheersbaar maken van het millenniumprobleem. Het PMO stelde instrumenten ter beschikking en initieerde voorlichtingsactiviteiten, en had de internationale samenwerking onder haar hoede. Een van de voornaamste taken was het verzorgen van de rapportages over de stand van zaken die elk kwartaal naar de Tweede Kamer werden gestuurd. Binnen het Interdepartementale Coördinatorenoverleg Millennium Overheid (ICMO), waarin naast alle projectleiders van de ministeries ook vertegenwoordigers van het IPO, UVW en NCW/VNO zitting hadden, werden ervaringen uitgewisseld over de aanpak van het millenniumprobleem.

Documentaire informatievoorziening

In 1953 werd het bureau Interdepartementale Post- en Archiefzaken, afgekort IPAZ, in het leven geroepen. In 1957 werd de naam gewijzigd in Bureau Interdepartementale Documentatiezaken (IDZA). Het IDZA behandelde zaken die voortvloeiden uit het Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie en verstreekte adviezen over het archief-, bibliotheek- en documentatiewezen. Zij ondersteunde de werkzaamheden van onder meer de Permanente Commissie voor Post- en Archiefzaken (PCPAZ) en de Algemene Classificatie commissie voor de Overheidsadministratie (ACCO) en verleende departementen steun bij het opstellen van registratuurplannen.

CAS

In 1981 werd de Centrale Archief Selectiedienst (CAS) in het leven geroepen. De CAS heeft tot taak de achterstand in het selecteren en inventariseren van afgesloten archiefgedeelten van de ministeries en alle daaronder ressorterende instellingen, diensten en bedrijven weg te werken. Alle archiefbestanddelen die aan de CAS ter bewerking worden aangeboden, moeten tenminste tien jaar

oud zijn. Sinds 1997 sluit de CAS zelf raamconvenanten af met de zorgdrager in verband met archiefbewerking (daarvoor stelde de minister van BZK jaarlijks vast hoeveel meter archiefbescheiden er geselecteerd en geïnventariseerd zouden worden). Jaarlijks vindt overleg plaats tussen de CAS en de zorgdrager over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van de raam- en projectconvenanten.

Van 1989 tot 1997 adviseerde de CAS over archiefvorming, -documentatie en -beheer en over de wijze waarop de achterstand in de selectie en inventarisatie van archiefbestanden kan worden verkleind. Tevens verricht zij tekstverwerkingswerkzaamheden en voerde de dienst van ca. 1987 tot 1994 de redactie van de staatsalmanak.

Staatsalmanak

In opdracht van de minister van BZK verschijnt jaarlijks een staatsalmanak. In deze staatsalmanak zijn gegevens vermeld over de organisatie van ministeries en daaronder vallende diensten en agentschappen. De redactie van de staatsalmanak is belast met het verzamelen en corrigeren van de door de ministeries opgestuurde kopij. Van 1987 tot 1995 was de Centrale Archief Selectiedienst (zie hiervoor) met deze taak belast. Voorheen bestond er een Bureau redactie Staatsalmanak.

Bureau Informatie Adviesorganen Centrale Overheid (IACO)

Het Bureau Informatie Adviesorganen Centrale Overheid (IACO) publiceerde vanaf 1978 diverse overzichten van de adviesorganen van de centrale overheid. In de naslagwerken werden de naam van het adviesorgaan, de instelling, taak, namen van leden met adressen en telefoonnummers en de eventuele opheffing vermeld. Naast het verzamelen, groeperen en beheren van gegevens en het zorgdragen voor een regelmatige verschijning was de IACO ook belast met het voeren van de redactie van het Overzicht en het samenstellen van de registers. Veel leden van de redactie waren ook werkzaam bij de Redactie Staatsalmanak.

Stuurgroep Officiële Publikaties (1998 -)

In het kader van het project Overheid.nl, het elektronisch toegankelijk maken van overheidsinformatie voor de burger, houdt deze stuurgroep zich bezig met het toegankelijk maken van Kamerstukken en wet- en regelgeving. Naast het ministerie van BZK zijn ook de ministeries van Justitie en Buitenlandse Zaken en de Eerste en Tweede Kamer vertegenwoordigd. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van BZK.

Overlegplatform Algemene Databank Wet- en regelgeving (1994 -)

In 1994 is, tegelijkertijd met de overeenkomst ADW, een overlegplatform ADW ingesteld. Het platform voert overleg over de uitvoering van het contract ter ontwikkeling van de ADW. In dit platform hebben, naast vertegenwoordigers van de betrokken ministeries (BZK en Justitie) ook externe deskundigen zitting. Het secretariaat bevindt zich bij BZK.

Stuurgroep Overheidsloket-2000 (OL-2000) (1997 -)

De Stuurgroep OL-2000 werd in januari 1997 ingesteld. Haar rol ligt vooral bij de implementatiefase van het project OL-2000, die in 1998 van start ging. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van BZK, VROM, VWS, EZ, het Kadaster, en de VNG. Alleen die organisaties die qua mankracht en financiën deelnemen aan het programma Overheidsloket-2000, kunnen participeren in de stuurgroep. De stuurgroep maakt een keuze uit projectvoorstellen van gemeenten. Indien er pilotoverstijgende aspecten zijn kunnen deze gezamenlijk aangepakt worden. Tevens bewaakt de stuurgroep het kader, de voortgang en de financiën van het programma Overheidsloket-2000. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van BZK.

Klankbordgroep Elektronische Burgerconsultatie (1995 -)

De Klankbordgroep Elektronische Burgerconsultatie fungeert als klankbordgroep ten behoeve van beleidsontwikkeling van de minister van BZK. Een van de voornaamste taken bestond uit het verzamelen, structureren en verspreiden van ervaringen met elektronische burgerconsultatie, positief dan wel negatief. Na 1998 zijn de activiteiten van de klankbordgroep voorlopig stilgezet. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van BZK.

Werkgroep de Kam (1994 -)

Werkgroep De Kam fungeert als klankbordgroep voor het identificeren en op haalbaarheid onderzoeken van nieuwe initiatieven, het bewaken van de voortgang van lopende initiatieven en de afstemming tussen de verschillende initiatieven. Ook wordt er informatie uitgewisseld over ON21-projecten. Leden zijn vertegenwoordigers van grote overheidsorganisaties 'met serieuze belangstelling om op enig moment aan ON21-initiatieven deel te nemen', bijvoorbeeld directies informatievoorziening (of equivalenten daarvan) van departementen en zelfstandig uitvoerende diensten, de VNG en de IPO. Het secretariaat bevindt zich bij de minister van BZK.

Initiatiefgroep ON21 (1996 -)

De Initiatiefgroep ON21 bewaakt de hoofdlijnen van het samenwerkingsverband voor de verwerving van telematicadiensten van de markt. Te denken valt aan het aangeven van de kaders en uitgangspunten, en stuurt het programma op tactisch niveau aan. Ook beoordeelt deze interdepartementale stuurgroep nieuwe initiatieven op bestuurlijke haalbaarheid en eventuele afbreukrisico's. Het secretariaat bevindt zich bij BZK.

Begeleidingsgroep Rijksoverheidsintranet (1999 -)

De Begeleidingsgroep Overheidsintranet tracht het Rijksoverheidsintranet binnen de rijksoverheid voor elkaar te krijgen en af te stemmen op de infrastructuur binnen het eigen departement. Zij bewaakt de voortgang van het proces en stelt uitgangspunten vast voor specificaties. De begeleidingsgroep houdt zich met name bezig met de opstartfase van het project. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Redactieraad Rijksoverheidsintranet (1999 -)

De interdepartementale Redactieraad Rijksoverheidsintranet doet voorstellen voor de inhoudelijke vulling en de vormgeving van het rijksoverheidsintranet. Vanuit hun ervaring met bestaande intranetten geven zij aan wat al dan niet realistisch is voor het Rijksoverheidsintranet. Daarnaast is er een communicatie-programma naar de departementen op poten gezet waarin wordt aangegeven wat de projecten behelzen en wat de gevolgen kunnen zijn. Te denken valt aan het geven van presentaties, het organiseren van discussieplatforms, werkconferenties, workshops en het uitgeven van nieuwsbrieven. De begeleidingsgroep houdt zich met name bezig met de opstartfase van het project. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging (1977 - 1989)

Deze interdepartementale stuurgroep had als voornaamste taak bestaande voorschriften en aanbevelingen op het gebied van de beveiliging van geautomatiseerde informatievoorziening te herzien en aan te vullen. In 1989 werd zij opgeheven, naar aanleiding van een kritisch rapport van de Raad van State over informatiebeveiliging.

Advies- en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging (ACIB) (1991 - 1999)

Het Advies- en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging (ACIB) is het uitvoerende orgaan van het IB-beraad (vóór 1996 vervulde zij eenzelfde functie voor de ICIB). Zij heeft een faciliterende functie ten behoeve van departementen op het gebied van de algemene informatiebeveiliging. Zij ondersteunt ministeries bij hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit voor informatiebeveiligingsmaatregelen, in het bijzonder voor de uitvoering van het Voorschrift Informatiebeveiliging uit 1994. Het ACIB coördineert, initieert en stimuleert samenwerking tussen partijen en vervult een makelaarsfunctie ten aanzien van reeds bestaande expertise binnen en buiten de overheid. Tevens signaleert zij

ontwikkelingen en houdt de stand van zaken op het gebied van informatiebeveiliging bij. Op het gebied van voorlichting verricht zij enkele belangrijke taken, zoals het uitwisselen van ervaringen met het buitenland, het organiseren en het uitbrengen van nieuwsbrieven.

In 1999 hield het ACIB als zelfstandig onderdeel op te bestaan en werd zij onderdeel van de afdeling I&C. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van BZK.

Vakminister (1945 -)

Elke minister, ook de minister van BZK, is verantwoordelijk voor de informatievoorziening van het eigen departement. Hij stelt het interne, departementale beleid vast en bepaalt de informatiebehoefte ter ondersteuning van het ministeriële beleid en beheer en de uitvoering daarvan. Dit geldt onder andere voor de informatiebeveiliging en de aanpak van het millenniumprobleem en de ontwikkeling van de euro. Hij beheert en ontwikkelt de IT-infrastructuur en stelt interne regels voor de informatievoorziening op.

Minister-president (1950-)

In 1950 bereidde de minister-president de instelling van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie voor. Veel van de handelingen inzake overheidsinformatievoorziening vallen in het kader van de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) of worden verricht door de Voorlichtingsraad (VORA). Voor de handelingen van de VORA zij verwezen naar RIO nr. 46 "In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugen".

Minister van Justitie (1994 -)

Vanuit de behoefte snel te beschikken over de juiste informatie inzake wet- en regelgeving die bij juristen van diverse ministeries bestond, tekende de minister van Justitie samen met de minister van BZK, de voorzitter van de Tweede Kamer en uitgeverij Kluwer in 1994 een overeenkomst om een Algemene Databank Wet- en regelgeving (ADW) te ontwikkelen. Oogmerk was de interne besluitvorming van de overheid te bevorderen. In hetzelfde jaar werd een Overleg Platform ADW ingesteld, waarin de minister van Justitie ook vertegenwoordigd wordt.

Samen met de ministers van BZK en van V&W voert de minister van Justitie sinds 1997 een pilot uit voor de samenstelling en werking van een elektronische overheidsalmanak.

Minister van EZ (1997 -)

De minister van EZ vervult een voortrekkersrol met betrekking tot het Nationaal Actieprogramma Electronische Snelwegen. Namens de minister van EZ richtte het Millennium Platform zich op het millenniumprobleem bij het bedrijfsleven. Er werden bewustwordings-, voorlichtingsactiviteiten ontplooid en instrumenten ontwikkeld; ook diende het platform als bemiddelaar tussen ICT-leveranciers en gebruikers.

Minister van OCenW (1996 -)

Als verantwoordelijke voor het archiefbeheer moet de minister van OCenW, op basis van de Archiefwet van 1995 (en die van 1918 en 1962), regels vaststellen met betrekking tot de duurzaamheid en toegankelijkheid van die archiefbescheiden, die als cultureel erfgoed (moeten) worden beschouwd. Met de minister van BZK stelde hij in 1996 een plan van aanpak op om het probleem van digitale duurzaamheid op de politieke agenda te krijgen. Er worden duurzame digitale opslagsystemen zoals recordkeeping system en digitaal depot ontwikkeld.

Voor de handelingen van de minister van OCenW inzake de Archiefwet 1995 zij verwezen naar het nog te verschijnen RIO inzake Cultuurbeheer.

Minister van Financiën (1950 -)

Samen met de minister van BZK stelde de minister van Financiën in 1950 het reglement vast voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie.

Minister van Buitenlandse Zaken (1989 -)

Samen met de ministers van BZK en Justitie en de Eerste en Tweede Kamer sloot de minister van Buitenlandse Zaken in 1989 een overeenkomst met de SDU om gedurende een periode van tien jaar al zijn publicaties door de SDU te laten drukken.

Minister van Verkeer en Waterstaat (1997 -)

Samen met de ministers van BZK en van Justitie voert de minister van V&W sinds 1997 een pilot uit voor de samenstelling en werking van een elektronische overheidsalmanak.

Overheid - burger

Redactiecommissie staatsalmanak (1956 -)

In 1956 werd door de minister van Binnenlandse Zaken een redactie-commissie ingesteld die zich moest buigen over een nieuwe vorm en inhoud van de Staatsalmanak. Het werd noodzakelijk geacht vorm en inhoud van de staatsalmanak ingrijpend te wijzigen teneinde de leesbaarheid en bruikbaarheid te vergroten. Eind jaren tachtig nam een redactieraad deze taak over. Het secretariaat bevindt zich bij BZK.

Redactiecommissie Registers Rijkspublicaties (RRR) (1955 -1984)

De Redactiecommissie Registers Rijkspublicaties werd ingesteld op grond van advies van de Permanente Commissie Overheidsdocumentatie (PCOD). Het was haar taak een eenvormige meer doeltreffende documentatie te bevorderen van de Handelingen van de Staten-Generaal, het Staatsblad, de Staatscourant en het Tractatenblad. De leden van de commissie, onder andere vertegenwoordigers van de PCOD en het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf, kwamen twee tot drie keer per jaar bijeen. Met de samenstellers van de registers van hiervoor genoemde vier regeringsuitgaven voerden zij overleg over het gebruik van trefwoorden en accentwoorden en de uitvoerbaarheid van een systematischer classificatie. Binnen de commissie werd van gedachten gewisseld over de ontwikkelingen op het gebied van de automatisering en de mogelijkheden m.b.t. de documentatie van rijkspublicaties. In 1984 werd zij opgeheven in verband met besparingen in de werkzaamheden bij het rijk. Het secretariaat bevond zich bij BZK.

Redactieraad ADW (1994 -)

De redactieraad, voor de ene helft bestaande uit vertegenwoordigers van de staat en voor de andere helft uit vertegenwoordigers van de markt, geeft advies aan de partijen die betrokken zijn bij de ADW. Men bespreekt actuele zaken, zoals geschillen inzake inbreuken op het auteursrecht en het betalen van afkoopsommen aan auteurs. Het secretariaat bevindt zich bij BZK.

Overheid intern

Documentaire informatievoorziening

Subcommissie Postbehandeling en Archiefbeheer der Departementen (1945 – 1946)

Deze interdepartementale commissie kwam vanaf medio 1945 bijeen. Zij is te beschouwen als een eerste oriëntatie voor een wijziging van het KB uit 1823 (zie hiervoor ook de Commissie-Mey). Er werd in kaart gebracht hoe de postbehandeling en het archiefbeheer bij elk ministerie geregeld waren. Ook werd besproken hoe de reorganisatiemaatregelen die bij diverse ministeries waren gestart of nog op stapel stonden gecoördineerd konden worden. De commissie vaardigde een tiental richtlijnen uit, onder andere over financiële aspecten, huisvesting en personeelssterkte. Aangezien de opzet van de commissie vrijblijvend was, werden geen concrete resultaten geboekt.

Het secretariaat van de commissie bevond zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Nederlandse Classificatie Commissie (NCC) (1945 (?) - 1980)

N.B. Het is onduidelijk of het hier gaat om een overheids- of particuliere actor. Zekerheidshalve is er voor gekozen deze commissie of instanties toch op te nemen.

De Nederlandse Classificatie Commissie was belast met de Nederlandse bijdrage aan het ontwikkelingswerk van informatie-systemen, in het bijzonder van de universele decimale classificatie. Ook was het haar taak belanghebbenden bij bepaalde rubrieken van de Universele Decimale Classificatie (UDC) bijeen te brengen, met als doel de ontwikkeling van de UDC te stimuleren. Zo nodig stelde de commissie subcommissies op het gebied van classificaties in. Zij onderhield de contacten met de F.I.D. (Fédération Internationale de Documentation). Een aantal malen per jaar kwam de Algemene Vergadering bijeen. In 1980 ging de NCC over naar de Nederlandse Classificatie Stichting en werd zij de afdeling classificatie, grondslagen en research.

De Afdeling Classificatiegrondslagen en -research publiceerde tussen 1948 en 1984 regelmatig brochures over het gebruik van de UDC in verschillende informatiesituaties. De afdeling diende na te gaan aan welke voorwaarden elke classificatie moest voldoen om te beantwoorden aan de eisen die de gebruiker stelt bij het zoeken naar informatie. Via enquêtes onder gebruikers van documentatie werd getracht hier een norm voor vast te leggen. Ook gaf zij haar visie op wijzigingen van de UDC.

De Stichting Instituut voor grafische techniek TNO (Afdeling NCS-UDC 655 + 681.6 + 686.1) verzorgde een aantal drukken van de hulpgetallen van de UDC. De eerste druk verscheen in 1944, de tweede druk in 1965 en de derde druk in 1971. In de uitgaven werden uittreksels gegeven van de UDC, met als inhoud de onderverdelingen die van belang waren voor de classering in de grafische bedrijven van documenten, prospecti, technische gegevens etc. De publicaties werden opgenomen in de verzameling van uitgaven van de F.I.D., de Internationale Federatie voor Documentatie.

Commissie Archiefbeheer (Archiefcommissie-Mey) (1947 – 1950)

De Commissie Archiefbeheer, beter bekend onder de naam Archiefcommissie Mey, borduurde voort op het werk dat haar voorganger, de Subcommissie Postbehandeling en Archiefbeheer der Departementen, reeds had verricht. De commissie had de taak het besluit uit 1823 te vervangen, of daar althans het voorbereidende werk voor te verrichten. Ook moest zij adviseren over de vorming van een centraal archief bij elk departement en zijn plaats in de organisatie. Tevens diende zij advies uit te brengen over de mogelijkheid van een centraal registratuurplan voor de ministeries en de hoge colleges van staat. Tenslotte werd de commissie opgedragen voorstellen te doen over nauw met het archiefprobleem samenhangende vraagstukken zoals beveiliging en opleidingseisen van archiefpersoneel.

De voorstellen en adviezen van de commissie vonden hun neerslag in het besluit post- en archiefzaken rijksadministratie van 1950. De zeven leden van de interdepartementale commissie waren allen deskundigen op het gebied van archiefbeheer en administratie. De meeste van hen waren lid geweest van de Subcommissie Postbehandeling en Archiefbeheer der Departementen. In 1950, nadat het besluit post- en archiefzaken was vastgesteld, werd zij ontbonden. Het secretariaat bevond zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Commissie van Advies voor de Overheidsdocumentatie (Commissie Brummel) (1950 - 1951)

Deze commissie moest op korte termijn advies uitbrengen over mogelijkheden tot coördinatie en eventueel centralisatie van de overheidsdocumentatie, verbetering van die werkzaamheden en over mogelijke bezuiniging op de daaraan verbonden kosten. De commissie bracht per ministerie de organisatie en de werkwijze van de documentatiediensten in kaart. Zij nam de aard van en het aantal abonnementen op kranten en periodieken bij alle departementen onder de loep. Tevens hield de commissie een enquête over de structuur en de omvang van de documentatie van het overheidsapparaat. Er waren een aantal subcommissies, waaronder de subcommissies 'Bibliotheken'

en 'Abonnementen'. In november 1951 verscheen haar eindrapport, waarin geconcludeerd werd dat coördinatie op zowel departementaal als interdepartementaal niveau geboden was. Zij adviseerde een commissie in te stellen ter bevordering van de (inter)departementale coördinatie. Dit werd de Permanente Commissie Overheids Documentatie (PCOD). Het secretariaat van de commissie bevond zich bij het ministerie van BZK.

Permanente Commissie Overheids Documentatie (PCOD) (1952 - 1981)

De PCOD werd ingesteld na advies van de Commissie van Advies voor Overheidsdocumentatie, die tot taak had een onderzoek in te stellen naar de overheidsdocumentatie. De PCOD richtte zich op interdepartementale samenwerking en de daarmee samenhangende problemen, zonder dat vaktechnische aspecten de boventoon voerden. De werkzaamheden van de commissie bestonden o.a. uit de coördinatie van de aanschaf van boeken door bibliotheken (teneinde doublures te vermijden) en de uitwisseling van aanwinst- en literatuurlijsten. Ook wisselden de leden van gedachten over uiteenlopende problemen zoals auteursrecht, de huisvesting van bibliotheken en documentatiediensten bij departementen, de voortschrijdende automatisering in bibliotheek en documentatie en in hoeverre bibliotheken bij het documenteren van hetzelfde drukwerk verschillende classificatienummers gebruikten. Er waren diverse subcommissies en werkgroepen.

De PCOD was een interdepartementale commissie, waarin deskundigen op het gebied van documentatie zitting hadden. Er waren een aantal buitengewone leden, o.a. van de Rijks Voorlichtings Dienst en de PTT. Het secretariaat bevond zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Bij besluit van 20 november 1981, naar aanleiding van het Koninklijk Besluit Algemene Secretarie Aangelegenheden (KBASA), ging de PCOD, samen met de Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden (PCASA), op in de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN).

Permanente Commissie voor Post- en Archiefzaken (PCPAZ) (1952 - 1980)

De taak van de Permanente Commissie voor Post- en archiefzaken bestond enerzijds uit elke minister te adviseren over de behandeling van post- en archiefzaken, en anderzijds de minister van Binnenlandse Zaken bij te staan in zijn taak een zoveel mogelijk uniforme werkwijze voor de behandeling van post- en archiefzaken te bevorderen.

De PCPAZ kreeg van de diverse departementen registratuurplannen ter beoordeling toegezonden. Vooral tijdens het begin van haar bestaan hield de commissie zich intensief bezig met de vraag of de behandeling van deze registratuurplannen voldeden aan de eisen die zij hierover moest stellen. Uiteindelijk resulteerden deze besprekingen in een procedure voor de voorbereiding en vaststelling van registratuurplannen. De commissie wisselde van gedachten over de positie van het hoofd post- en archiefzaken bij een ministerie. Zij initieerde een bedrijfsvergelijkend onderzoek naar de organisatie, taak, werkmethoden en omstandigheden van de afdeling post- en archiefzaken bij de diverse ministeries, en inventariseerde de in gebruik zijnde termen. Op diens verzoek adviseerde de PCPAZ de minister van Binnenlandse Zaken over microfotografie van voor vernietiging in aanmerking komende archiefstukken, teneinde de bewaartijd van de desbetreffende originele stukken te kunnen bekorten (zulks in verband met het gebrek aan ruimte). De commissie adviseerde ook over de Archiefwet van 1962 en het Archiefbesluit van 1968 (zie ook het nog te verschijnen RIO "Cultuurbeheer").

Er waren verschillende subcommissies, belast met de bestudering of voorbereiding van een bepaald onderdeel van de taak van de commissie. Zo bestond er een subcommissie voor registratuurplannen, voor archiefmateriaal en voor het vernietigingsprobleem van archieven. Ook was er een subcommissie voor archiefterminologie, die lijsten van archief termen opstelde. De subcommissie voor wettelijke voorschriften hield zich, eind jaren zeventig, bezig met de herziening van het besluit uit 1950.

Het secretariaat bevond zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. De jaarverslagen waren een manier om de geringe belangstelling en waardering voor archiefarbeid in het algemeen tegen te gaan. Door in de openbaarheid te treden werd geprobeerd meer aandacht te krijgen voor de problemen op archiefgebied. In de loop van de jaren zeventig was het vaststellen van regels ten aanzien van

archiefbeheer nagenoeg voltooid. Het aantal verzoeken om advies van de commissie liep gestaag terug. In 1980 werd de commissie opgevolgd door de PCASA.

Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie (ACCO) (1953 - 1992)

Eind 1953 werd, na overleg met de VNG, de Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie, afgekort ACCO, ingesteld. De ACCO was een interbestuurlijke commissie en had tot taak de eenheid van systematiek t.a.v. de opstelling van registratuurplannen bij alle onderdelen van het openbaar bestuur te bevorderen. De leden van de commissie discussieerden over voorstellen om de basisarchiefcodes voor het rijk, gemeenten en provincies aan te passen en er werd van gedachten gewisseld over coderingsaspecten bij geautomatiseerde informatiesystemen. Uit de commissie kwamen werkgroepen voort die zich bogen over registratuurplannen bij ministeries en hier, in samenwerking met adviseurs van het desbetreffende departement, advies over uitbrachten (zie ook artikel 13 van het besluit uit 1950). Zowel alle ministeries als de lagere overheden waren verplicht bij iedere vaststelling of wijziging van de archiefcode de ACCO om advies te vragen.

Door de jaren heen hield de ACCO zich intensief bezig met het bespreken van voorstellen en gedachten over het gebruik van de Universele Decimale Classificatie (UDC) in Nederland in het algemeen en bij de overheidsadministratie in het bijzonder. Veel aandacht ging uit naar de wijze waarop de belangen van Nederlandse overheidsinstellingen het beste gediend konden worden bij internationale herstructureringen en modernisering van de UDC.

In 1981 werd de ACCO opgeheven en opnieuw ingesteld. Dit vloeide voort uit het Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie uit 1980, waarin haar taak nader was omschreven: het adviseren over de voorbereiding, vaststelling en wijziging van archiefcodes. Eind 1992 werd de ACCO definitief opgeheven. De ontwikkelingen in de gehanteerde ontsluitingstechnieken droegen er toe bij dat classificaties meer en meer verdrongen werden door bijvoorbeeld vrije woordsystemen en thesauri. Op den duur werden er geen archiefcodes meer ter commentariëring aan de commissie voorgelegd. Er was geen behoefte meer aan een interbestuurlijke commissie die zich uitsluitend bezighield met classificaties.

Het secretariaat berustte bij het ministerie van Binnenlandse Zaken; vanaf 1986, tot de definitieve opheffing van de commissie, bij de CAS in Winschoten.

Nederlandse Classificatie Stichting, Afdeling Universele Decimale Classificatie (NCS-UDC) (1978 - 1984 (?))

De officiële naam luidde Nederlandse Stichting voor Classificatie en andere ontsluitingsmethoden. Het was haar taak het secretariaat te voeren van de afdeling UDC. Deze afdeling diende de revisiewerkzaamheden ten behoeve van de UDC te bevorderen. Binnengekomen suggesties voor verbeteringen van de UDC werden verzameld en besproken in vergaderingen van de Internationale Federatie voor Documentatie.

Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie (PCASA) (1980 - 1981)

De Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden (PCASA) bij de rijksadministratie was de opvolger van de PCPAZ. De taak van de commissie was identiek: het adviseren van de vakminister over de behandeling van post- en archiefzaken en het bijstaan van de minister van Binnenlandse Zaken in zijn taak een zoveel mogelijk uniforme werkwijze te bevorderen. In haar korte bestaan besprak de PCASA het concept van de Nota documentaire informatieverzorging; instrumenten van bestuur uit 1980 en onderzocht zij bij de departementen in hoeverre een advies van de PCPAZ uit 1972 over de organisatie van het onderdeel post- en archiefzaken, in het bijzonder met betrekking tot personeelsformatie, werd nageleefd.

De subcommissie algemene aangelegenheden, waarin bij voorkeur hoofden van de algemene secretarie van een departement zitting hadden, bereidde de adviezen voor die de PCASA uitbracht. Een voorbeeld hiervan was een advies over de nadere regeling met betrekking tot de in 1981 opgerichte

CAS, zoals de werving van personeel en de huisvesting van de dienst (zie elders). Er werden verschillende werkgroepen ingesteld. De werkgroepen Semi-statische Archieven en Dynamische Archieven hadden tot taak de eenheid van werkwijze binnen respectievelijk de semi-statische en de dynamische archieven te bevorderen. De werkgroep Typevoorschrift bereidde adviezen voor over indeling en formaat van formulieren, en er was een werkgroep die de eenheid in het gebruik van termen op het gebied van secretarie-aangelegenheden moest bevorderen.

Het secretariaat bevond zich bij BZK. In 1981 zou de PCASA als de subcommissie CCASA verder gaan (zie ook PCDIN).

Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) (1981 -)

De PCDIN is een interdepartementale adviescommissie en kwam in de plaats van de PCOD en de PCASA. Het is haar taak de vakminister te adviseren op het gebied van de documentaire informatieverzorging. Tevens staat de commissie de minister van Binnenlandse Zaken bij in zijn taak zich op de hoogte te houden van de wijze waarop de documentaire informatieverzorging bij de departementen is geregeld, en te bevorderen dat deze werkwijze zoveel mogelijk gelijk is.

De commissie fungeert als instrument om de algemene secretarieën en bibliotheek- en documentatie-afdelingen van de verschillende departementen op vaktechnisch gebied te laten samenwerken en ervaringen uit te wisselen. Er worden workshopbijeenkomsten georganiseerd om betrokkenen uit de documentaire informatieverzorging bij elkaar te brengen. Regelmatig verschijnen overzichten van de in behandeling zijnde punten.

De PCDIN heeft drie subcommissies, de Coördinatie Commissie Algemene Secretarie-Aangelegenheden (CCASA), de Coördinatie Commissie Bibliotheek- en Documentatie-aangelegenheden (CCBIDOC) en de werkgroep automatisering documentaire informatiesystemen (WGDIS). Bij de commissie ingekomen verzoeken om advies kunnen worden doorgegeven aan de subcommissie op wiens terrein de adviesaanvraag betrekking heeft. Dit geldt ook voor de voorbereiding en de uitvoering van de besluitvorming over bepaalde onderwerpen.

Het secretariaat bevond zich bij BZK. De PCDIN zal in 2000 opgaan in het nog in te stellen Digitaal, Documentair Informatie-management (DDIM) overleg.

Voorlopige Commissie Documentaire overheidsinformatie (1991 - 1992)

Het was de taak van deze commissie de minister van Binnenlandse Zaken te adviseren over het opstellen van een structuurschets voor de documentaire informatievoorziening. Ook adviseerde zij over het instellen van een interbestuurlijk orgaan voor de documentaire overheidsinformatie en de taken en samenstelling van zo'n commissie. Het secretariaat bevond zich bij BZK.

Overleg- en begeleidingscommissie CAS (1997-2000)

Deze commissie, ingesteld door de minister van BZK, had tot taak om de leiding van de Centrale Archief Selectiedienst via overleg te ondersteunen bij haar strategische oriëntatie met betrekking tot maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die van belang zijn voor de uitvoering die van belang zijn voor de uitvoering van haar taak, de bedrijfsmatige ontwikkeling van de CAS, het bevorderen van een goede afstemming van de werkzaamheden van de CAS op de wensen van haar klanten, de definiëring en ontwikkeling van nieuwe en bestaande producten van de CAS.

Algemeen rijksarchivaris (1981 -)

De algemene rijksarchivaris brengt advies uit indien ministeries niet-geselecteerde en -geïntariseerde archiefgedeelten aan de CAS willen aanbieden ter bewerking. Deze taak is sinds de instelling van de CAS in 1981 van kracht.

IT-infrastructuur

Commissie voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de Rijksadministratie (CAR), vanaf 1966 Commissie Automatisering Rijksdienst (1957 - 1979)

In 1957 werd een commissie ingesteld voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de rijksadministratie, de CAR. De commissie diende te onderzoeken in hoeverre de rijksadministratie geautomatiseerd kon worden. Van haar bevindingen bracht zij verslag uit, aan de hand waarvan aanbevelingen werden gedaan. In 1966 werd de naam rijksadministratie gewijzigd in rijksdienst. Tenminste éénmaal per jaar werd een overzicht opgesteld van gerealiseerde en beoogde projecten en van de werkzaamheden in het voorafgaande jaar.

De CAR voerde inventarisaties bij ministeries door om uit te vinden of er te automatiseren objecten waren. Ook adviseerde zij over de aanschaf van computerapparatuur. Binnen de grenzen van haar taak was de CAR bevoegd in correspondentie te treden met de hoofden van alle rijksdiensten, -instellingen en -bedrijven. Bij de uitvoering van haar taak kon de commissie zich laten bij staan door subcommissies, waaruit weer diverse werkgroepen ontstonden. In 1977 werden de taken van de CAR aangepast (Stcrt. 1977/178). Zij adviseerde vanaf toen ook over beleidsaspecten van de Algemene Rijksrekencentra en de taakverdeling en prioriteitenstelling tussen deze Rijksrekencentra. De commissie was bevoegd leden van de directie van de diverse Rijksrekencentra uit te nodigen voor vergaderingen. Het secretariaat berustte bij Binnenlandse Zaken. De CAR ging in 1979 op in de AOA, de Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -Automatisering.

Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -Automatisering (AOA) (1979 - 1983)

In 1979 werd de Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -Automatisering (AOA) ingesteld, een samensmelting van de Adviescommissie voor Doelmatigheidsbevordering in de Rijksdienst (ADR, zie voor de instelling en taak het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid) en de Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR). De commissie fungeerde als ambtelijk voorportaal van de Raad voor de Rijksdienst, voor onderwerpen betreffende het beleid inzake doelmatigheidsbevordering, organisatie en automatisering.

De AOA adviseerde over de wijze waarop door middel van informatiesystemen aan de informatiebehoeften voor beleid, beheer en uitvoering kon worden voldaan. Ook bracht zij advies uit aan de minister van Binnenlandse Zaken over het invoeren of uitbreiden van geautomatiseerde informatiesystemen bij departementen. Bij de besluitvorming over uit te brengen adviezen inzake interdepartementale taakverdeling was de AOA gehouden de secretarissen-generaal van de betrokken departementen in de gelegenheid te stellen aan de beraadslagingen deel te nemen. Het secretariaat bevond zich bij Binnenlandse Zaken. Samen met de Stuurgroep reorganisatie rijksdienst ging de AOA in 1983 op in de ARD.³

Adviescommissie Rijksdienst (ARD) (1983 - ca. 1997)

De Adviescommissie Rijksdienst kwam voort uit een samenvoeging van de Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -Automatisering (AOA) en de Stuurgroep Reorganisatie Rijksdienst (deze valt onder het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid). De ARD, waarin meerdere ministeries vertegenwoordigd waren, was aangewezen als ambtelijk voorportaal van de Raad voor de Rijksdienst over het beleid t.a.v. doelmatigheidsbevordering en informatievoorziening van de rijksdienst. De taken van de ARD kwamen in grote lijnen overeen met die van de AOA, althans wat de informatievoorziening betreft. Voor de uitvoering van haar taken kon de ARD subcommissies instellen.

Voor het onderzoek naar de overheidsinformatievoorziening gaat de aandacht in het bijzonder uit naar de op 25 januari 1984 ingestelde subcommissie informatievoorziening, de ARD-1. Zij adviseerde de Minister van Binnenlandse Zaken over de informatievoorziening in de rijksdienst, zoals de integratie en standaardisatie van informatiesystemen, en over meerjaren automatiseringsplannen van departementen. Ook werd advies uitgebracht over het beleid m.b.t. de algemene rijksrekencentra. De

leden werden benoemd voor een periode van drie jaar en waren opnieuw benoembaar. Het secretariaat berustte bij Binnenlandse Zaken.⁴

Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering (BOCO) (1975 - ca. 1995)

Op basis van adviezen van de CAR, het IPO, het Interprovinciaal Overleg, de VNG en de Stichting tot Ontwikkeling van de Automatisering bij de Gemeenten werd de Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering ingesteld. De BOCO had tot taak de samenwerking en coördinatie van de organen van het rijk, provincies en gemeenten op het gebied van de automatisering te bevorderen. Zij bracht adviezen uit aan daarvoor in aanmerking komende organen van Rijk, provincies en gemeenten. Er waren overleggroepen in het leven geroepen, waarin vertegenwoordigers van het Rijk, provincies en gemeenten en bijzondere deskundigen zitting hadden. Indien de uitvoering van haar taak zulks vereiste, verleende de commissie aan derden studieopdrachten. Jaarlijks stelde de BOCO een programma van te verrichten werkzaamheden vast en periodiek stelde zij een verslag op van haar bevindingen. De BOCO schreef diverse rapporten over uiteenlopende onderwerpen zoals vastgoedinformatievoorziening bij lagere overheden, beveiligingsvoorschriften en -maatregelen, het aanschaffen van programmatuur en kostenverrekeningen.

In 1984 werd de naam van de commissie veranderd in Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening. Tegelijkertijd vond een belangrijke accentverschuiving plaats in de taken en bevoegdheden van de commissie. De nadruk kwam vanaf toen te liggen op de coördinatie van de, al dan niet geautomatiseerde, informatievoorziening.

Vermoedelijk ca. 1995 werd de commissie opgeheven. Het secretariaat bevond zich bij Binnenlandse Zaken.

Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI) (1986 - 1990)

De reden voor de instelling van de CCOI was de wens van de regering, een relatie te leggen tussen de advisering over het informatievoorzieningsbeleid van de overheid en een andere doelstelling van regeringsbeleid, namelijk de stimulering van het bedrijfsleven en onderzoek in de informatica-sector. Het ontwikkelen van datacommunicatie, het elektronisch uitwisselen van gegevens, had de grootste prioriteit. De CCOI had als taken advies uit te brengen over hoofdlijnen van het informatievoorzieningsbeleid, over interdepartementale en interbestuurlijke planning, over de ontwikkeling en toepassing van technologische hulpmiddelen en over samenwerking met de particuliere sector.

De commissie bracht regelmatig rapporten uit, waarin aanbevelingen werden gedaan over bijvoorbeeld kostenbepaling, ervaringsuitwisseling, uitbesteding, privatisering, samenwerking met het bedrijfsleven. De door de CCOI uitgebrachte adviezen vormden het vertrekpunt voor initiatieven vanuit Binnenlandse Zaken als coördinerend departement voor de overheidsinformatievoorziening. Indien voorstellen, adviezen en rapporten van de commissie het algemene regeringsbeleid raakten en beslissingen van de ministerraad vroegen, werden deze door de minister aan wie zij waren uitgebracht of gedaan voorgelegd aan de ministerraad.

Het secretariaat van de interdepartementale commissie berustte bij Binnenlandse Zaken. In 1991 werd zij opgevolgd door de Advies Commissie Informatisering (ACI).

De CCOI adviseerde over een jaarlijks door de minister van Economische Zaken op te stellen rapportage over het Stimuleringsprogramma Informatica ten behoeve van de overheid (SPIN-OV). Dit programma liep van 1986 tot 1990. Voor deze handelingen zij verwezen naar het nog te verschijnen RIO over innovatief technologiebeleid.

Advies Commissie Informatisering (ACI) (1991 -)

De ACI was de opvolger van de CCOI. Uitgangspunt van de instelling van de ACI was dat de commissie, met gebruikmaking van de informatietechnologie, zou gaan adviseren over (het verbeteren van) het functioneren van de overheid. De commissie adviseerde o.a. over het verkrijgen van inzicht in de kosten van de automatisering, het uitwerken van richtlijnen op het gebied van informaticatoepassingen zoals standaardisatie en datacommunicatie, het samenwerken tussen departementen met gebruikmaking van bestaande kennis van de informatievoorziening, het verbeteren van de overheidsrelaties met de IT-sector. Zij speelde een belangrijke rol bij het aftasten van de mogelijkheden van een overheidsnetwerk, hetgeen uiteindelijk uitmondde in het project ON21. De commissie publiceerde diverse rapporten. Het was de bedoeling dat de commissie voor een periode van twee jaar werd ingesteld. De commissie bestond in ieder geval nog tot 1995. Het secretariaat bevond zich bij BZK.

Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie (IOIO) (ca. 1990 - ca. 1998)

De IOIO had, op een strikt informele basis, tot taak het informatiebeleid voor de rijksoverheid te bespreken en informatie uit te wisselen over onderwerpen op het terrein van organisatie en geautomatiseerde informatievoorziening. De leden bestonden uit directeurs Informatievoorziening & Organisatie van de departementen. De IOIO fuseerde met, of ging op in, de PCDIN (ca. 1998). Het secretariaat bevond zich bij BZK.

Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) (1951 - 1969)

Met de instelling van de RMA nam de mechanisering van de financiële administratie een (voorzichtige) aanvang. De rijkscentrale voerde ponskaartwerkzaamheden uit die niet door de departementen zelf in eigen beheer konden worden uitgevoerd. Te denken valt aan de registratie van kentekenbewijzen, facturen van het Rijksinkoopbureau, de financiële administratie van octrooien en statistieken voor de arbeidsvoorziening. De Commissie van Bijstand diende de mechanische dienstverlening aan alle sectoren van de Rijksdienst te bevorderen en de minister van Binnenlandse Zaken hieromtrent te adviseren. De Technische Commissie hield toezicht op de bedrijfsvoering van de rijkscentrale en bevorderde het overleg met de departementen die in het bezit waren van ponskaartinstallaties.

De RMA viel onder het ressort van de minister van Binnenlandse Zaken, waar zich ook het secretariaat bevond. Jaarlijks verscheen een verslag van de verrichte werkzaamheden. In 1969 werd de RMA opgevolgd door het Rijks Computercentrum.⁵

Rijks Computercentrum (RCC) (1969 - 1990)

Het Rijks Computercentrum (RCC) werd in 1969 ingesteld en was de opvolger van de RMA. Het RCC verrichtte diensten op het gebied van automatische informatievoorziening voor departementen en daaronder ressorterende instellingen. Als de opdracht was verstrekt, werd een begin gemaakt met de analyse en het ontwerp van het automatiseringssysteem, later gevolgd door het programmeren van de gewenste informatieverwerking. Ten behoeve van de uitvoering van deze werkzaamheden stelde de opdrachtgever stuurgroepen of begeleidingscommissies in, waarin vertegenwoordigers van zowel de opdrachtgevers als de RCC zitting hadden. De directeur van het RCC bracht jaarlijks verslag uit aan de minister van Binnenlandse Zaken over de verrichte werkzaamheden.

Als gevolg van het Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst van 25 augustus 1977 werd de taakomschrijving van het RCC gewijzigd. In het hieruit voortvloeiende Besluit Algemene Rijksrekencentra (Stcrt. 1977/178) werd het RCC samen met het Computer Centrum Limburg aangeduid als de Algemene Rijksrekencentra. Een opdracht aan een van de Algemene Rijksrekencentra kon een of meer fasen van een automatiseringsprogramma omvatten, alsmede het onderhouden, wijzigen of uitbreiden van in gebruik zijnde informatiesystemen. Het uitvoeren van een opdracht werd begeleid door een stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de opdracht verlenende dan wel gebruikende overheidsorganen en van de Algemene Rijksrekencentra. De Minister van BZK stelde regels vast voor de tarieven die aan de opdrachtgever in

rekening werden gebracht. In 1990 werd het RCC verzelfstandigd. Circa 1996 werd de naam gewijzigd in (Pink)Rocade. Zie ook het Computer Centrum Limburg (CCL).⁶

Computer Centrum Limburg (CCL) (1974 - 1985/6)

In 1974 werd het Computer Centrum Limburg ingesteld (Stcrt. 1974/135), als onderdeel van een Samenwerkingsverband Registratiediensten Zuid-Limburg. Het CCL werd in Heerlen gevestigd, ter bevordering van de werkgelegenheid in Zuid-Limburg. Zij had tot taak diensten te verrichten op het gebied van automatische informatieverwerking ten behoeve van het Bureau automatisering hypothecaire en kadastrale boekhouding van de Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers, van de Dienst Verkeersongevallenregistratie en van de door het Samenwerkingsinstituut Automatisering Limburg aan te wijzen projecten. Mits de minister van Binnenlandse Zaken er zijn goedkeuring aan hechtte, kon het CCL ook voor andere instanties (dan hierboven genoemd) diensten verrichten.

De minister van Binnenlandse Zaken stelde een Reglement Samenwerkingsverbanden Zuid-Limburg op, op basis waarvan het verlenen van opdrachten aan alsmede de uitvoering van die opdrachten en de verrekening daarvan door het CCL plaatsvonden. De directeur van het CCL was verantwoording verschuldigd aan de Minister van Binnenlandse Zaken, aan wie hij jaarlijks verslag uitbracht. Zijn taken en bevoegdheden werden bij instructie geregeld.

Als gevolg van het Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst van 25 augustus 1977 werd de taakomschrijving van het CCL gewijzigd. In het Besluit Algemene Rijksrekencentra (Stcrt. 1977/178) werd het CCL samen met het RCC aangeduid als de Algemene Rijksrekencentra. In 1985/1986 werd het CCL opgeheven. De exploitatie-eenheid van grote computers werd bij het RCC ondergebracht onder de naam Rijks Computer Centrum Heerlen. Zie ook het RCC.

Commissie van Toezicht op het Computercentrum Limburg (1974-1986)

De Commissie van Toezicht hield toezicht op een correcte uitvoering van de werkzaamheden van het Computercentrum Limburg en adviseerde de minister van Binnenlandse Zaken hieromtrent.

Informatiebeveiliging

Interdepartementale Commissie Informatiebeveiliging (ICIB) (1991 - 1996)

De ICIB was de opvolger van de Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging. De instelling van de commissie moet in het licht worden gezien van de kritiek van de Algemene Rekenkamer. Het afstemmen van beleid en maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging was in de ogen van het kabinet onlosmakelijk verbonden met de coördinatie van het informatievoorzieningsbeleid.

De ICIB adviseerde over (voornemens tot het treffen van) maatregelen voor de beveiliging van informatie, die een of meerdere ministers aangingen, teneinde de samenhang in beleid en maatregelen inzake de informatiebeveiliging bij de rijksdienst te bevorderen. Elke minister diende in zijn verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van beveiligingsmaatregelen optimaal te worden ondersteund. De ICIB - en het ACIB waar zij zich van kon bedienen - maakte gebruik van de expertise die reeds was opgebouwd op een aantal departementen. Het beoogde samengaan met de NVBR kwam niet van de grond. De commissie, waarvan het secretariaat zich bij het ministerie van BZK bevond, werd opgevolgd door het IB-beraad.

Informatiebeveiligings-beraad (IB-beraad) (1996 -)

Het IB-beraad heeft een duidelijker taakstelling t.a.v. de samenhang van de algemene informatiebeveiliging dan haar voorganger, de ICIB. Het beraad adviseert de minister van Binnenlandse Zaken of de minister wie het aangaat over de algemene informatiebeveiliging. De algemene informatiebeveiliging dient structureel ingebed te worden in de hele rijksoverheid. De leden - verantwoordelijken voor het informatie-beveiligingsbeleid van de departementen op PSG - en DG niveau - stellen een jaarplan op, waarbij de onderwerpen op basis van prioriteitsgehalte en verwachtingspatroon zijn ingedeeld. Het IB-beraad adviseert de vakminister onder andere ten aanzien van zijn netwerkbeveiliging, de digitale duurzaamheid en het millenniumprobleem. De afstemming tussen algemene en bijzondere informatiebeveiliging vindt plaats in het IB-beraad, waarbij van belang is dat de brugfunctie tussen IB-beraad en het Bijzondere Beveiligingsberaad intact blijft. Ten behoeve van het management worden instrumenten, zoals beveiligde e-mail, ontwikkeld. Via voorlichtingsactiviteiten wordt getracht de aandacht voor informatiebeveiliging te vergroten.

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden bedient het IB-beraad zich van het ACIB en de Gebruikersraad informatievoorziening. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van BZK. Het IB-beraad zal in 2000 worden opgevolgd door een Informatie- en Communicatie-beraad (ICT-beraad).

Gebruikersraad informatiebeveiliging (1996 -)

Deze interdepartementale adviesgroep heeft tot taak het IB-beraad te adviseren over alle mogelijke aspecten van (algemene) informatiebeveiliging binnen de rijksoverheid. De leden van de Gebruikersraad zijn verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid inzake informatiebeveiliging, de zgn. IB-functionarissen. "Gebruikers" betekent ook gebruikers van de diensten van het ACIB, in die zin dat het ACIB een belangrijke bijdrage levert aan het ontwikkelen van informatiemateriaal en fungeren als expertisecentrum. Het secretariaat bevindt zich bij BZK.

Staatsdrukkerij

Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf (1945 - 1988)

De SDU, tot 1988 Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf geheten, verzorgt het drukwerk t.b.v. de centrale overheid en de Staten-Generaal en publiceert uitgaven van de overheid. Het betreft de officiële publicaties van het Staatsblad, de Staatscourant, het Traktatenblad, Kamervragen, Agenda's Eerste en Tweede Kamer en de Staatsalmanak.

Het reglement van orde uit 1947 stelde dat de Hoge Colleges van Staat, het Kabinet der Koningin en de ministeries verplicht waren het door hen benodigde drukwerk te laten verrichten door het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf. De minister van Binnenlandse Zaken was belast met het stellen van nadere regels voor de berekening van door het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf geleverd drukwerk.

In 1988 werd de Staatsdrukkerij door de minister van BZK, onder wie ze ressorteerde, geprivatiseerd.

Commissie van Advies en van Toezicht voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf (1947 - 1988)

De Commissie van Advies en van Toezicht voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf adviseerde de minister van Binnenlandse Zaken over alle zaken betreffende het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. Tevens hield de commissie toezicht op de wijze waarop het bedrijf werd geleid.

1 Handelingen algemeen

1.1 Leeswijzer handelingen

De handelingen zijn verwerkt in uniek genummerde gegevensblokken die als volgt zijn opgebouwd:

<i>Actor</i>	dit is het orgaan dat een rol speelt op het beleidsterrein, en de bevoegdheid heeft tot het zelfstandig verrichten van handelingen op grond van attributie of delegatie.
<i>Handeling</i>	een complex van activiteiten, dat verricht wordt door één of meer actoren en dat veelal een product naar de omgeving oplevert.
<i>Periode</i>	dit geeft de jaren weer waarin de handeling is verricht.
<i>Grondslag/Bron</i>	dit is de (wettelijke) basis van de handeling. De aanduiding bron wordt gebruikt indien een handeling geen duidelijke wettelijke basis heeft, maar de handeling is geformuleerd op basis van interviews, literatuur of andere bronnen.
<i>Product</i>	dit is de weergave van het juridisch-bestuurlijk niveau van het eindproduct van de handeling. Indien niet duidelijk is in welke soort documentaire neerslag een handeling heeft geresulteerd of als uit de beschrijving van de handeling al duidelijk is welk product de handeling oplevert, ontbreekt dit item.
<i>Opmerking</i>	dit geeft eventuele bijzonderheden over bovengenoemde items weer.

In dit RIO wordt in de handelingen vaak de termen adviseren en ondersteunen genoemd. Onder advisering wordt verstaan het schrijven van adviesrapporten en het eventueel daaruit ontwikkelen van generieke middelen. Onder ondersteuning wordt verstaan het reageren op vragen die telefonisch of via e-mail gesteld zijn.

1.2 Algemene handelingen

Sommige handelingen komen bij elk onderwerp c.q. project terug. De algemene handeling nr. 12, bijvoorbeeld, “ontwikkeling en hantering van instrumenten ter bevordering van overheidsinformatie”, vormt een samenvoeging van steeds terugkerende handelingen binnen de diverse deelonderwerpen, in het bijzonder bij de projecten binnen het Actieprogramma Elektronische Snelwegen. In niet onbelangrijke mate vormen zij een middel voor de minister van Binnenlandse Zaken om zijn coördinerende rol voor de informatievoorziening van de overheid ten uitvoer te brengen. In de context bij een paragraaf wordt uitvoerig ingegaan op de inhoud en het doel van het instrument in kwestie. Op deze plaats wordt volstaan met voorbeelden te noemen van dergelijke instrumenten. Dit zijn onder andere handboeken, structuurschetsen, checklists, informatiestatuten, (het doen) uitvoeren van experimenten, contra-expertises, gebruikersonderzoeken.

Ook het opstellen van een plan van aanpak voor projecten en het financieren van projecten (al dan niet binnen het kader van het NAP) zijn terugkerende handelingen en als zodanig op een hoger niveau gebracht.

Algemene handelingen ten aanzien van documentaire informatievoorziening zijn specifiek opgenomen in de paragraaf documentaire informatievoorziening.

1.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
Periode	1945 -
Product	O.a. beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties
Opmerking	De Raad voor Wetenschaps-, Technologie- en Informatiebeleid (RWTI) bereidt, sinds 1989, de besluitvorming voor van de Ministerraad over de werkzaamheden van de verschillende ministeries ten aanzien van het informatiebeleid. De Interdepartementale Commissie Informatiebeleid (ICI) fungeert hierbij als ambtelijk voorportaal. Van 1983 tot 1989 bereidde de ICI de besluitvorming voor van de Ministeriële Commissie Informatiebeleid (MCI). Deze ging in 1989 samen met de Raad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid (RWT) op in de RWTI. Het secretariaat van zowel de RWTI als de ICI bevindt zich bij het ministerie van Algemene Zaken.

2.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het voorbereiden, mede-vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
Periode	1945 -
Product	O.a. beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

3.

Actor	Vakminister
Handeling	Het voorbereiden, vaststellen, coördineren en evalueren van het beleid betreffende overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
Periode	1945 -
Product	O.a. beleidsnota's, beleidsnotities, rapporten, adviezen, evaluaties

4.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
Periode	1945 -
Product	O.a. amvb's en wetten

5.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het voorbereiden van de totstandkoming, wijziging en intrekking van wet- en regelgeving betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
Periode	1945 -
Product	O.a. amvb's en wetten

6.

Actor	Vakminister
Handeling	Het vaststellen van regelgeving voor de interne (departementale) informatievoorziening
Periode	1945 -

7.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het opstellen van periodieke verslagen betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
8.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het opstellen van periodieke verslagen betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
9.
 Actor Vakminister
 Handeling Het opstellen van periodieke verslagen betreffende overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Series jaarverslagen, kwartaalverslagen, maandverslagen
10.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten Generaal betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
11.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten Generaal betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
12.
 Actor Vakminister
 Handeling Het beantwoorden van Kamervragen en het anderszins op verzoek incidenteel informeren van leden van of commissies uit de Kamers der Staten Generaal betreffende overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
13.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften en andere tot onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten Generaal naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities

14.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het informeren van de Commissies voor de Verzoekschriften en andere tot onderzoeken van klachten bevoegde commissies uit de Kamers der Staten Generaal naar aanleiding van klachten over de uitvoering of de gevolgen van het beleid betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
15.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
16.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
17.
 Actor Vakminister
 Handeling Het beantwoorden van vragen van individuele burgers, bedrijven en instellingen betreffende overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Brieven, notities
18.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Voorlichtingsmateriaal
 Opmerking Zie voor het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid (voorlichting als beleidsinstrument) handeling 1.
19.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Voorlichtingsmateriaal
 Opmerking Zie voor het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid (voorlichting als beleidsinstrument) handeling 2.

20.
 Actor Vakminister
 Handeling Het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten op het terrein van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Voorlichtingsmateriaal
 Opmerking Zie voor het voorbereiden en vaststellen van het voorlichtingsbeleid (voorlichting als beleidsinstrument) handeling 3.
21.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van een intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Offerte, brieven, rapport
 Opmerking Onder vaststellen van het eindproduct wordt ook het in ontvangst nemen van het eindproduct verstaan.
22.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van een intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Offerte, brieven, rapport
 Opmerking Onder vaststellen van het eindproduct wordt ook het in ontvangst nemen van het eindproduct verstaan.
23.
 Actor Vakminister
 Handeling Het vaststellen van de opdracht en het eindproduct van een intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Offerte, brieven, rapport
 Opmerking Onder vaststellen van het eindproduct wordt ook het in ontvangst nemen van het eindproduct verstaan.
24.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het begeleiden van intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Notities, notulen, brieven
25.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het begeleiden van intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Notities, notulen, brieven

26.
 Actor Vakminister
 Handeling Het begeleiden van intern of extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Notities, notulen, brieven
27.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
28.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
29.
 Actor Vakminister
 Handeling Het verzamelen en bewerken van gegevens ten behoeve van intern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
30.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het financieren van extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product Rekeningen, declaraties
31.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het financieren van extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product Rekeningen, declaraties
32.
 Actor Vakminister
 Handeling Het financieren van extern (wetenschappelijk) onderzoek ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product Rekeningen, declaraties

33.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het ontwikkelen van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product O.a. handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken
34.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het ontwikkelen van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product O.a. handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken
35.
 Actor Vakminister
 Handeling Het ontwikkelen van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product O.a. handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken
36.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het evalueren van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Opmerking Het betreft onder andere handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken.
37.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het evalueren van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Opmerking Het betreft onder andere handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken.
38.
 Actor Vakminister
 Handeling Het evalueren van instrumenten ten behoeve van de coördinatie van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Opmerking Het betreft onder andere handboeken, kwaliteitsmonitor dienstverlening, informatieparagrafen, contra-expertises, structuurschetsen, informatiestatuten, checklists, experimenten, gebruikersonderzoeken.

39.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het opstellen van een plan van aanpak voor projecten ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Opmerking Hiervoor riep de minister van BZK diverse overkoepelende stuur- en klankbordgroepen in het leven.
40.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het opstellen van een plan van aanpak voor projecten ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Opmerking Hiervoor riep de minister van BZK diverse overkoepelende stuur- en klankbordgroepen in het leven.
41.
 Actor Vakminister
 Handeling Het opstellen van een plan van aanpak voor projecten ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
42.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het initiëren, begeleiden en evalueren van projecten ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Opmerking Hiervoor riep de minister van BZK diverse overkoepelende stuur- en klankbordgroepen in het leven.
43.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het initiëren, begeleiden en evalueren van projecten ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Opmerking Hiervoor riep de minister van BZK diverse overkoepelende stuur- en klankbordgroepen in het leven.
44.
 Actor Vakminister
 Handeling Het initiëren, begeleiden en evalueren van projecten ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
45.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het financieren van projecten en pilots ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Opmerking De projecten in het kader van het NAP vallen hier niet onder (zie afbakening)

46.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het financieren van projecten en pilots ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Opmerking De projecten in het kader van het NAP vallen hier niet onder (zie afbakening)
47.
 Actor Vakminister
 Handeling Het financieren van projecten en pilots ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Opmerking De projecten in het kader van het NAP vallen hier niet onder (zie afbakening)
48.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid en Minister-president
 Handeling Het opstellen van voorschriften en aanwijzingen ten aanzien van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
49.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid en Minister-president
 Handeling Het opstellen van voorschriften en aanwijzingen ten aanzien van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
50.
 Actor Vakminister
 Handeling Het opstellen van voorschriften en aanwijzingen ten aanzien van overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
51.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het beoordelen van meerjareninformatieplannen die de minister van BZK door de vakminister zijn toegezonden
 Periode 1981 -
 Grondslag Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst 1981, Stcrt. 1981/9, art. 3; Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst 1990, Stcrt. 1991/20, art. 11

52.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het instellen van commissies voor advisering over het beleid en wet- en regelgeving ten aanzien van overheidsinformatievoorziening
Periode	1945 -
Product	<i>ten aanzien van automatisering</i> <ul style="list-style-type: none">- Beschikking van 5 oktober 1957 / Nr. 7067 / afdeling F.A.Z. (Commissie Automatisering Rijksadministratie), Stcrt. 1957/198- Besluit AOA, Stcrt. 1979/11 (Adviescommissie Organisatie & Automatisering)- Beschikking van 28 februari 1975 Nr. Cd 75/U 13 Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, Stcrt. 1975/47 en Besluit Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109 (BOCO)- Besluit CCOI 1986, Stcrt. 1986/95- Besluit ACI 1991, Stcrt. 1991/27 <i>ten aanzien van documentaire informatievoorziening</i> <ul style="list-style-type: none">- Beschikking van 12 september 1947 (Commissie Archiefbeheer / Commissie Mey)- Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425 (Permanente commissie post- en archiefzaken rijksadministratie)- Beschikking van 5 juni 1950 (Commissie van Advies voor de Overheidsdocumentatie)- Besluit van 10 oktober 1952 (Permanente Commissie voor Overheidsdocumentatie)- Beschikking van 28 november 1953 / Nr. 448 / afdeling OAZ en Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182 (Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie)- Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182 (Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie)- Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, Stb. 1981/662 (PCDIN)- Beschikking van 28 augustus 1991 / Nr. IBI 91 / N78-B Directoraat Openbaar Bestuur, Stcrt. 1991/183 (Voorlopige Commissie Documentaireoverheidsinformatie) <i>ten aanzien van beveiliging</i> <ul style="list-style-type: none">- Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiliging, Stcrt. 1992/2 (ICIB)- Instellingsbesluit Advies- en coördinatiepunt informatiebeveiliging, Stcrt. 1992/2 (ACIB)- Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiligingsberaad, Stcrt. 1996/226 (IB-beraad) <i>ten aanzien van de Staatsdrukkerij</i> <ul style="list-style-type: none">- Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5
Opmerking	Het betreft veelal een ministeriële regeling.

- 53.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
- Handeling Het benoemen van de leden, plaatsvervangende leden, secretaris en adjunct-secretaris(sen) van adviescommissies voor advisering over het beleid en wet- en regelgeving ten aanzien van overheidsinformatievoorziening
- Periode 1945 -
- Grondslag *ten aanzien van automatisering*
- Beschikking van 10 juli 1969, Nr. CK 69/U1054 van de Raadadviseur Automatisering (Commissie Automatisering Rijksdienst)
 - Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139 (RCC)
 - Beschikking van 28 februari 1975 Nr. Cd 75/U 13 Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, Stcrt. 1975/47, art. 4 en Besluit Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt.1986/109, art. 4 en 5 (BOCO)
 - Besluit AOA, Stcrt. 1979/11, art. 2 (Adviescommissie Organisatie & Automatisering) *ten aanzien van documentaire informatievoorziening*
 - Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425, art. 5
 - Beschikking van 28 november 1953 / Nr. 448 / afdeling OAZ en Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 6.3 (instelling van de Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie)
 - Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 5.2, 5.3 en 5.4
 - Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, Stb. 1981/662, art. 4.2 en 4.3 (PCDIN)
- ten aanzien van beveiliging*
- Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiliging, Stcrt. 1992/2, art. 4 (ICIB)
 - Instellingsbesluit Advies- en coördinatiepunt informatiebeveiliging, Stcrt. 1992/2, art. 6 (ACIB)
 - Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiligingsberaad, Stcrt. 1996 / 226, art. 4 (IB-beraad)
- ten aanzien van de Staatsdrukkerij*
- Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5.1
- Opmerking Het betreft veelal een ministeriële regeling.
- 54.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
- Handeling Het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden op het beleidsterrein overheidsinformatievoorziening openbare sector
- Periode 1945 -
- Product (organisatie)besluiten
- Opmerking Onder organisatie-eenheden wordt ook verstaan: (buiten-) diensten en agentschappen.
- 55.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
- Handeling Het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden op het beleidsterrein documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
- Periode 1945 -
- Product (organisatie)besluiten
- Opmerking Onder organisatie-eenheden wordt ook verstaan: (buiten-) diensten en agentschappen.

56.
 Actor Vakminister
 Handeling Het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden op het beleidsterrein overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement
 Periode 1945 -
 Product (organisatie)besluiten
 Opmerking Onder organisatie-eenheden wordt ook verstaan: (buiten-) diensten en agentschappen.
57.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het deelnemen aan advies- en overlegcommissies inzake overheidsinformatievoorziening openbare sector waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat niet bij de minister berust
 Periode 1945 -
 Product benoemingsvoordracht, lidmaatschaparchief
58.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het deelnemen aan advies- en overlegcommissies inzake documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat niet bij de minister berust
 Periode 1945 -
 Product benoemingsvoordracht, lidmaatschaparchief
59.
 Actor Vakminister
 Handeling Het deelnemen aan advies- en overlegcommissies inzake overheidsinformatievoorziening voor het eigen departement waarvan het voorzitterschap en/of secretariaat niet bij de minister berust
 Periode 1945 -
 Product benoemingsvoordracht, lidmaatschaparchief
60.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het deelnemen aan het bestuur van privaatrechtelijke instellingen op het gebied van overheidsinformatievoorziening openbare sector
 Periode 1945 -
 Product bestuurs(lidmaatschap)advies
61.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het deelnemen aan het bestuur van privaatrechtelijke instellingen op het gebied van documentaire overheidsinformatievoorziening rijksbreed
 Periode 1945 -
 Product bestuurs(lidmaatschap)advies

62.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het mede-oprichten en in stand houden van privaatrechtelijke instellingen op het gebied van documentaire overheidsinformatievoorziening
Periode	1945 -
Product	oprichtingsakte, statuten, verslaglegging naar de oprichters bijv. jaarverslagen
Opmerking	Te denken valt aan stichtingen die door de overheid (mede) zijn opgericht ten behoeve van een beleidsdoelstelling.

2 Overheid – burger

2.1 Inleiding

N.B. : Waar in dit onderzoek sprake is van ‘de burger’ wordt, om redenen van leesbaarheid, daaronder verstaan de individuele burger en de burger in georganiseerd verband, bijvoorbeeld in bedrijven, verenigingen of belangengroepen. In een aantal gevallen zal, indien het de context van het onderzoek ten goede komt, expliciet naar een van bovenstaande verschijningsvormen van de burger worden verwezen.

Sinds de beleidsnotitie ‘Terug naar de Toekomst’ (BIOS 3)⁷, verschenen in 1995, vormt het verbeteren van de relatie met de burger en de rol die informatie en informatietechnologie daarbij kan spelen een belangrijke pijler voor het beleid van de overheid. Burgers zijn afnemers van overheidsdiensten, doen mee aan de besluitvorming van de overheid (of zijn er het onderwerp van) en leveren als belastingbetaler de financiële grondslag voor de overheid. Met name in de eerste twee relaties is sprake van intensieve communicatie tussen overheid en burger.

De burger is aan de ene kant medevormgever van voorzieningen, regels en afspraken die door de overheid tot stand worden gebracht; aan de andere kant is hij gebruiker van deze voorzieningen en regels. In beide gevallen ontvangt en geeft hij informatie en communiceert hij. De burger heeft het politieke recht mee te beslissen in de besluitvorming en het recht op diensten. Hij maakt er aanspraak op te weten welke acties op welke momenten worden ondernomen en waarom. Tevens rekent hij op een overheid die haar klanten kent, op een consistente wijze diensten verleent en ontvankelijk is voor klachten.

De minister van BZK is als coördinerend minister belast met het beleid ten aanzien van overheidsinformatievoorziening. Als zodanig is het de taak van de minister de kwaliteit van de overheidsinformatie te verbeteren en de doeltreffendheid van het overheidsfunctioneren te verbeteren door een betere publieke dienstverlening. Voorts dient, door de inzet van informatie- en communicatietechnologie (ICT), de betrokkenheid van de burger bij het openbaar bestuur te worden vergroot en de elektronische toegankelijkheid van de overheid en de actieve burgerparticipatie bevorderd.

Om de communicatie goed te laten verlopen is de toegankelijkheid en doorzichtigheid van overheidsinformatievoorziening van kardinaal belang. Toegankelijkheid van de beleidsinformatie van de overheid is een noodzakelijke voorwaarde voor participatie van de burger aan het politieke proces. Het streven is de burger even goed te informeren als het politieke bestuur dat verantwoordelijk is voor de besluitvorming. Alle relevante beleidsinformatie moet digitaal beschikbaar worden gesteld. De overheid is bij het leveren van tal van diensten en producten monopolist: alleen de overheid mag paspoorten uitreiken, rijbewijzen verlengen of bouwvergunningen verlenen. Burgers zijn in sterke mate afhankelijk van de overheid. Alleen al om het feit dat burgers niet naar andere dienstverleners kunnen uitwijken, is uiterste zorgvuldigheid geboden bij de verlening van diensten. De hoofdgedachte is dat burgers op een zo eenvoudig mogelijke wijze gebruik kunnen maken van overheidsdiensten en aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

In 1994 verscheen het Nationaal Actieprogramma Elektronische Snelwegen, in het vervolg NAP genaamd. Volgens dit programma, opgesteld door Economische Zaken, zou de overheid een voorbeeldfunctie moeten vervullen bij de toepassing van ICT. Het NAP is te beschouwen als een coproductie van de ministeries van BZK, EZ, OCenW en V&W. Beoogd wordt de versnelde totstandkoming van elektronische snelwegen bij de overheid en het bevorderen van het daaraan verbonden gebruik van informatie- en communicatietechnologie bij een zo breed mogelijk publiek. De overheid dient hieraan een belangrijke impuls te geven en een voorbeeldfunctie te vervullen. Internet staat hierbij centraal.

Met de beleidsnotitie 'Terug naar de Toekomst' (BIOS 3) trok de minister van BZK de lijn van het NAP door naar het informatievoorzieningsbeleid. In de nota werd een nadere uitwerking gegeven voor de ontwikkeling van een beleid voor het elektronisch toegankelijk maken van overheidsinformatie. In vergelijking met eerdere beleidsnotities voor de informatievoorziening, waar de nadruk lag op het gebruik van informatietechnologie voor de informatievoorziening binnen de overheid zelf, vond een accentverschuiving plaats van coördinatie (binnen de overheid) naar communicatie tussen overheid en burger. Er bestond een wijdverbreid gevoel dat de afstand tussen overheid en burger te groot geworden was, met teveel bureaucratie en (ondoorzichtige) regelgeving. De overheid diende open te staan voor wat er leefde bij de burger.

In de beleidsnotitie 'Terug naar de Toekomst' (BIOS 3) werden twee speerpunten geformuleerd: de betrokkenheid van de burger bij de democratische besluitvorming moest vergroot door overheidsinformatie toegankelijk te maken, en de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers moest verbeterd door de vraag naar diensten centraal te stellen. ICT moest niet langer alleen worden aangewend voor de eigen informatiebehoeften van de overheid, maar ook voor de communicatie tussen overheid en burger. Het niet benutten van de nieuwe mogelijkheden zou de geloofwaardigheid van de overheid aantasten. De talrijke gegevensbestanden die de overheid tot haar beschikking had, dienden digitaal te worden gemaakt en aangeboden. Het feit dat nog lang niet iedere burger over een computer beschikte mocht geen belemmering vormen om te komen tot een elektronische overheid.

In de notitie werd een plan van aanpak voor diverse projecten beschreven, gebaseerd op de thema's toegankelijkheid, dienstverlening en participatie. Voorbeelden zijn Overheidsloket 2000 en het Digitaal Debat. In onderstaande paragrafen zullen deze projecten nader uitgewerkt worden.

Bij de uitwerking van de beleidsvoornemens diende structureel te werk te worden gegaan. De snelle ontwikkelingen van ICT maakten dat de burger makkelijker kon worden bereikt, maar stelde tevens nieuwe eisen en problemen. Overheidsinformatie kon niet zomaar lukraak op bijvoorbeeld Internet worden aangeboden. Er moest een brede discussie op gang komen over de vraag welke gegevensbestanden toegankelijk moesten worden gemaakt, voor wie, hoe en tegen welke prijs. Hoe kon bereikt worden dat de groeiende hoeveelheid elektronische informatie terugvindbaar werd en bleef en de verstrekte informatie betrouwbaar en duidelijk? Voorkomen moest worden dat de burger in de enorme hoeveelheid informatie door de bomen het bos niet meer zag.

In het kader van het project Communicatie-overheid-burger (COB) zijn bij alle openbare bibliotheken pc's met internetaansluitingen geplaatst. Voor dit project heeft de minister van BZK 15 miljoen gulden gereserveerd.

Vooralsnog bevond de elektronische beschikbaarstelling van overheidsinformatie zich in een fase van zoeken en tasten. Het beleid van de minister van BZK, als coördinerend minister voor de overheidsinformatievoorziening, was er bovenal op gericht inzicht te verwerven in de kansen en bedreigingen van een digitaal ministerie. Gerelateerd aan de thema's toegankelijkheid en dienstverlening, waren de diverse projecten een middel om ervaring op te doen. Experimenten, onderzoeken en voorstudies werden verricht teneinde de haalbaarheid van actiepunten te toetsen en in kaart te brengen aan welke randvoorwaarden moest worden voldaan. Instrumenten werden ontwikkeld om de gestelde ambities te helpen verwezenlijken.

De activiteiten die de minister ontplooiden lagen voor een belangrijk deel op het gebied van voorlichting en bewustwording. Bij departementoverschrijdende ICT-aangelegenheden (waarbij de bestaande departementale verantwoordelijkheden met betrekking tot het informatiebeleid gehandhaafd blijven) speelde de minister een initiërende rol. Voor het welslagen van de totstandkoming van een elektronische overheid was deelname van zoveel mogelijk partners binnen de openbare sector een vereiste. De moeilijkheid was echter dat deelname van overheidsinstanties vrijblijvend was; partijen konden (en kunnen) niet worden verplicht mee te doen.

Er werden twee voortgangsrapportages geschreven om de Tweede Kamer te informeren over de voortgang van de verschillende projecten.⁸ De nota “Naar toegankelijkheid van overheidsinformatie”, verschenen in juni 1997, vormde een eerste stap op weg naar een algemeen beleidskader voor het vergroten van de toegankelijkheid van overheidsinformatie met ICT. Met de nota gaf het ministerie van BZK een concrete uitwerking aan het beleid dat in gang was gezet met het NAP en BIOS 3. Enkele prioriteitsdoelstellingen om de communicatie met de burger te vergroten werden expliciet uitgewerkt, zoals een elektronische overheidsalmanak en de elektronische publicatie van integrale wet- en regelgeving en parlementaire informatie. Tevens werd ingegaan op de mogelijkheden om via het gebruik van ICT elektronische bestanden van overheidsorganen commercieel te exploiteren. Door het aanbod van overheidsinformatie zouden bedrijven nieuwe diensten en producten moeten kunnen aanbieden.

In het “Aktieprogramma Elektronische Overheid”⁹ van december 1998 werden de stand van zaken van bestaande projecten toegelicht. Tevens werd een plan van aanpak voor nieuwe projecten beschreven. Een voorbeeld is het openen van een website op Internet met overheidsinformatie. In het actieprogramma werden een aantal uitgangspunten van een goede elektronische toegankelijkheid van de overheid en een betere publieke dienstverlening gedefinieerd. Elektronische overheidsdiensten moeten met een betere kwaliteit tegen maximaal dezelfde prijs geleverd worden, vergeleken met bestaande traditionele overheidsdiensten. Zolang het gebruik van ICT nog niet voor iedere burger vanzelfsprekend is, moet er een keuzemogelijkheid zijn tussen elektronische en traditionele diensten; in deze overgangsfase staan begeleiding en gebruiksvriendelijkheid hoog in het vaandel. Het ministerie van BZK speelt een belangrijke rol in het stimuleren van lagere overheden bij het gebruik van ICT, daar de doorsnee burger vooral baat heeft bij het verbeteren van de elektronische dienstverlening op lokaal niveau. De voor het programma beschikbare NAP-middelen hebben de functie van zgn. aanjaaggelden; de structurele (exploitatie)kosten die de bestaande of nog op te zetten projecten met zich mee brengen, dienen uit de reguliere begrotingen te worden gefinancierd.

De ‘Digitale Delta. Nederland oNLine’ verscheen in juni 1999 als vervolg op het Nationaal Actieplan Elektronische Snelwegen. De nota geeft een kader waarbinnen tal van ICT-maatregelen binnen de publieke sector kunnen worden geplaatst. Per bestaand project waar het ministerie van BZK, al dan niet in samenwerking met andere ministeries, het voortouw neemt, wordt aangegeven welke actiepunten geïmplementeerd moeten worden.

2.2 Toegankelijkheid overheidsinformatie

De overheid oefent, met wet- en regelgeving, grote invloed uit op het dagelijks leven van de burger. Met zijn belastingafdracht legt dezelfde burger de financiële basis voor het optreden van de overheid. Teneinde het functioneren van de overheid inzichtelijk te maken en de betrokkenheid van burgers bij de politieke besluitvorming te behouden en liefst te vergroten, moet overheidsinformatie toegankelijk worden gemaakt. Uitgangspunt is dat de basisinformatie van de democratische rechtsstaat - wet- en regelgeving, rechterlijke uitspraken, parlementaire informatie - zo toegankelijk mogelijk moet zijn. ICT vormt een belangrijk nieuw kanaal om zulks te bewerkstelligen. De aard en hoeveelheid van de aangeboden informatie moet aansluiten bij de behoeften van de gebruiker. De beschikbaar gestelde informatie moet betrouwbaar zijn, gebruiksvriendelijk en betaalbaar. Terdege dient rekening te worden gehouden met het feit, dat (vooralsnog) bij lange na niet elke burger de beschikking heeft over een computer.

2.2.1 Staatsalmanak en officiële publicaties

De staatsalmanak is bij uitstek geschikt om het streven naar een toegankelijke overheid te verwezenlijken. Het biedt de mogelijkheid voor de gebruiker zich op een snelle manier een beeld te vormen van de organisatievorm van een overheidsorgaan. Alle officiële opgaven van de Nederlandse staat zijn er in terug te vinden. Van alle departementen, gemeenten en provincies, het Koninklijk Huis, de Hoge Colleges van Staat en zelfstandige bestuursorganen zijn relevante gegevens aangaande taken, organisatie en personele bezetting, adres en telefoonnummer vermeld. Er is tevens een personen- en zaakregister.

De Staatsalmanak wordt in opdracht van het ministerie van BZK samengesteld. De Staatsdrukkerij (SDU), die voor de samenstelling zorg draagt, heeft een netwerk van vaste contactpersonen bij de ministeries, de Hoge Colleges van Staat, het Kabinet van de Koningin, provincies en de Antillen en Aruba. De ministeries zetten hiervoor relevante gegevens op papier.

De Staatsalmanak is vanaf 1860 jaarlijks verschenen, met uitzondering van de jaren 1940 - 1945. Tot 1958 werd de uitgave door Nijhoff verzorgd, daarna nam de Staatsdrukkerij deze taak over. Het Bureau redactie Staatsalmanak, onderdeel van het ministerie van BZK, onderhield contact met contactfunctionarissen bij elk ministerie. Zij verzamelde en corrigeerde de binnengekomen kopij. Rond 1987 kwam deze redactie onder de Centrale Archief Selectiedienst te vallen. Vanaf 1994 bevindt de redactie zich bij de SDU.

In 1956 werd door de minister van Binnenlandse Zaken een redactie-commissie ingesteld die zich moest buigen over een nieuwe vorm en inhoud van de Staatsalmanak. Rond 1990 nam een redactieraad deze taak over.

Het Bureau Informatie Adviesorganen Centrale Overheid (IACO) publiceerde tussen 1978 en 1986 diverse overzichten van alle adviesorganen van de centrale overheid. Van 1986 tot 1994 werd deze taak door de CAS verricht. Later werden deze overzichten als bijlagen opgenomen in de staatsalmanak.

Sinds 1997 voert de SDU samen met BZK en de ministeries van Economische Zaken en Verkeer en Waterstaat een pilot uit, genaamd Overheid-direct. Dit project richt zich op de samenstelling en werking van een elektronische overheidsalmanak die de hele overheidsorganisatie omvat. Doel is de toegankelijkheid en ook de actualiteit van de informatie te vergroten (Een van de problemen waar men mee kampte was het feit dat tussen het inzenden van gegevens door ministeries en het verschijnen van de almanak een half jaar zat, reden waarom de actualiteit verminderde). Inmiddels is deze pilot afgerond. De Staatsalmanak wordt nu deels via www.overheid.nl op internet aangeboden. Een aantal keren per jaar verschijnt een Cd-rom van overheidsadressen, waar onder andere de staatsalmanak, de Europese almanak en de bestuursgids van de VNG op staan.

2.2.2 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 – 63

63.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het verstrekken van een jaarlijkse opdracht aan de Staatsdrukkerij voor het samenstellen en uitgeven van de (papieren) Staatsalmanak
Periode	1945 -
Product	Contract
Opmerking	Zie voor de handelingen van de Staatsdrukkerij paragraaf 3.5.

64.
 Actor Vakminister
 Handeling Het jaarlijks verzamelen van gegevens voor de Staatsalmanak
 Periode 1945 -
65.
 Actor a. Minister van Binnenlandse Zaken / Bureau Redactie Staatsalmanak
 b. Minister van Binnenlandse Zaken / Centrale Archief Selectiedienst
 Handeling Het bewerken van de ingezonden gegevens van departementen ten behoeve van de staatsalmanak
 Periode a. 1951 - ca. 1987
 b. ca. 1987 - 1994
 Opmerking Tot 1994 bleven ambtenaren van het ministerie van BZK hier werkzaam, daarna werd dit een taak van de inmiddels geprivatiseerde SDU.
66.
 Actor a. Redactiecommissie staatsalmanak
 b. Redactieraad staatsalmanak
 Handeling Het toezicht houden op de vormgeving en inhoud van de staatsalmanak
 Periode a. 1956 - ca. 1988;
 b. ca. 1988 -
 Grondslag Besluit van de minister van Binnenlandse Zaken van 24 september 1956
67.
 Actor Redactiecommissie Registers Rijkspublicaties
 Handeling Het bevorderen van een eenvormiger en doeltreffender documentatie van de rijkspublicaties
 Periode 1955 - 1984
 Grondslag Besluit van 24 januari 1955
 Opmerking Het betrof publicaties van de Handelingen van de Staten-Generaal, het Staatsblad, de Staatscourant en het Traktatenblad.
68.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Bureau Informatie Adviesorganen Centrale Overheid
 Handeling Het verzamelen van informatie over adviesorganen door middel van tweejaarlijkse enquêtes
 Periode 1978 - ca. 1990
 Product "Overzichten adviesorganen van de centrale overheid"
 Opmerking Deze overzichten verschenen zowel in aparte boekvorm en als bijlage bij de staatsalmanak.
69.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid, minister van Justitie en minister van Verkeer en Waterstaat
 Handeling Het ontwikkelen en evalueren van een pilot voor de samenstelling en werking van een elektronische overheidsalmanak
 Periode 1997 -
 Opmerking De SDU neemt ook deel aan de pilot, maar aangezien zij een particuliere actor is, wordt zij in deze handeling niet als actor vermeld.

70.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid, minister van Justitie en minister van Verkeer en Waterstaat
Handeling	Het uitvoeren van een pilot voor de samenstelling en werking van een elektronische overheidsalmanak
Periode	1997 -
Opmerking	De SDU neemt ook deel aan de pilot, maar aangezien zij een particuliere actor is, wordt zij in deze handeling niet als actor vermeld.

2.2.3 Het ontwikkelen van de Algemene Databank Wet- en regelgeving (ADW)

In 1994 werd een overeenkomst getekend door de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de voorzitter van de Tweede Kamer, de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie en uitgeverij Kluwer om een databank met alle wet- en regelgeving te ontwikkelen. Uit peilingen bij juristen van de verschillende ministeries was gebleken dat er grote behoefte bestond snel te kunnen beschikken over informatie van de wet- en regelgeving in de vorm van geautomatiseerde systemen. De ADW is in de eerste plaats bedoeld om de kwaliteit van de wet- en regelgeving zelf te bevorderen.

Kluwer Rechtswetenschappen zorgde voor de praktische ontwikkeling van de ADW. Er bestaan diverse licentievormen. Kluwer Rechtswetenschappen ontwikkelde aanvankelijk twee versies, een onlineversie en een stand-aloneversie op CD-ROM. Inmiddels is ook een CD-ROM versie ontwikkeld voor multi-user gebruik in een netwerk. De overeenkomst loopt september 2000 af. Het ligt in de bedoeling dat een met de ADW vergelijkbare overheidswettenbank na september 2000 gratis op Internet raadpleegbaar zal zijn. Op dit moment vinden onderhandelingen plaats met Kluwer over de overname van de ADW door de Staat der Nederlanden.

In het kader van het project 'De overheid een open boek' is een overeenkomst gesloten tussen het ministerie van BZK en de vereniging Nederlandse Bibliotheek- en LeesCentrum (NBLC) voor levering van de ADW in een groot aantal openbare bibliotheken t.b.v. het gebruik door burgers. Hiervoor is in opdracht van het NBLC een website ontwikkeld, de WetWegWijzer (www.wetwegwijzer.nl), die burgers via Internet een snelle en makkelijke toegang moet geven tot alle organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van Wet- en regelgeving. De resultaten van de evaluatie ADW in de openbare bibliotheken, die nu in een eindstadium is, wordt gebruikt als input voor de te ontwikkelen gebruikersinterface van de wettenbank.

Tegelijkertijd met voornoemde overeenkomst is een overlegplatform ADW ingesteld, waarin naast vertegenwoordigers van de betrokken ministeries ook externe deskundigen zitting hebben. Het platform voert overleg over de uitvoering van het contract om de ADW te ontwikkelen. De redactieraad, die voor de ene helft wordt vertegenwoordigd door de staat en voor de andere helft door de markt, geeft advies aan de partijen die betrokken zijn bij de ADW. Men bespreekt actuele zaken, zoals geschillen inzake inbreuken op het auteursrecht en het betalen van afkoopsommen aan auteurs.

2.2.4 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 – 63

71.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken en minister van Justitie
Handeling Het verstrekken van een opdracht aan uitgeverij Kluwer om een Algemene Databank Wet- en regelgeving (ADW) te ontwikkelen
Periode 1994
Bron Interview met A.A. Oudenhooven, 28 september 1999
Product Overeenkomst
Opmerking De voorzitter van de Tweede Kamer was mede-ondertekenaar van de overeenkomst.

72.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken en minister van Justitie
Handeling Het instellen van een Overlegplatform ADW
Periode 1994
Bron Interview met A.A. Oudenhooven, 28 september 1999
Product Overlegplatform ADW
Opmerking Het bestuur van het platform bestaat uit vertegenwoordigers op directeursniveau van de betrokken ministeries, de Tweede Kamer en Kluwer.

73.

Actor Ministerie van Binnenlandse Zaken / Overlegplatform ADW
Handeling Het voeren van overleg over de uitvoering van het contract om de ADW te ontwikkelen
Periode 1994 -
Bron Interview met A.A. Oudenhooven, 28 september 1999
Opmerking Voorbeelden zijn geschillen inzake auteursrecht en het betalen van afkoopsommen aan auteurs.

74.

Actor Ministerie van Binnenlandse Zaken / Redactieraad ADW
Handeling Het adviseren van Kluwer over de inhoud en gebruiksvriendelijkheid van de ADW
Periode 1994 - 1995
Bron Interview met A.A. Oudenhooven, 28 september 1999

75.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het sluiten van een overeenkomst met de vereniging Nederlandse Bibliotheek- en Lees Centrum (NBLC) voor levering van de ADW in een groot aantal openbare bibliotheken ten behoeve van het gebruik door burgers
Periode 1998
Bron Interview met A.A. Oudenhooven, 28 september 1999

2.2.5 Overheid.nl

Het project Overheid.nl vormt een onderdeel van het Actieprogramma Elektronische Overheid dat een stimulans moet betekenen om met de inzet van ICT te komen tot effectievere en efficiëntere overheidsorganisaties. Het streven is dat iedereen via een algemene overheidssite (www.overheid.nl) op een gebruiksvriendelijke manier snel en eenvoudig toegang krijgt tot alle via internet beschikbare overheidsinformatie. In ieder geval dient hiertoe de basisinformatie van de democratische rechtsstaat,

zoals wet- en regelgeving, te behoren. Uiteindelijk moeten alle websites van overheden in Nederland - ministeries, gemeenten, provincies en waterschappen - op deze overheidssite opvraagbaar zijn. Aan de hand van thema's, organisaties of trefwoorden wordt iedere gebruiker bij het zoeken naar de juiste informatie verwezen naar de website van de overheidsorganisatie in kwestie. De website 'www.overheid.nl' werd in september 1999 geopend. Hier zijn alle Kamerstukken, alle wet- en regelgeving, zoals vanaf 1995 gepubliceerd in het Staatsblad, de Staatscourant en het Traktatenblad, alsook arresten van de Hoge Raad en de Staatsalmanak gratis te raadplegen (zie ook hoofdstuk over de ADW). Op de website kan ook worden doorgelinkt naar andere sites van overheidsinstanties. De Stuurgroep Officiële Publicaties houdt zich bezig met het toegankelijk maken van Kamerstukken en wet- en regelgeving, in het bijzonder via internet. De ministeries van BZK, Buitenlandse Zaken en Justitie en de Eerste en Tweede Kamer zijn in deze stuurgroep vertegenwoordigd.

Voorjaar 1999 werd de Helpdesk Overheid.nl in het leven geroepen. De helpdesk is verantwoordelijk voor het inhoudelijk beheer van www.overheid.nl. Daarnaast ondersteunt zij overheden die willen weten hoe zij het beste hun informatie beschikbaar kunnen stellen via internet. Ook zorgt zij (in de eerste fase van het project) voor het bewust maken van www. overheid.nl onder overheidsorganisaties en de burger. Dit proces van bewustwording krijgt gestalte in de vorm van presentaties, workshops, folders etc. Het is de bedoeling dat de activiteiten van de helpdesk in de laatste fase van het project afgebouwd worden, dan wel gedeeltelijk ondergebracht worden bij andere (nieuwe) organisaties op het gebied van overheidsinformatie.

Een van de voornaamste taken van de helpdesk is het bieden van ondersteuning aan overheden die willen weten hoe zij het beste hun informatie kunnen ontsluiten via internet. Gemeenten bijvoorbeeld kunnen via internet burgers bestuurlijke basisinformatie geven, bijvoorbeeld agenda's, stukken en verslagen van bijeenkomsten van gemeenteraden. De helpdesk polst of een gemeente een website heeft. Indien zulks het geval is dan kan deze site onder de paraplu van Overheid.nl vallen. Inhoudelijk kan de helpdesk niets aan de website veranderen; zij kan echter wel adviezen geven over de vraag aan welke eisen de website met het oog op toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid moet voldoen.

De Helpdesk.Overheid.nl biedt verschillende instrumenten aan. Naast de al genoemde workshops en presentaties zijn er handleidingen uitgewerkt. In het handboek "Eén loket op het internet" (zie ook hoofdstuk Loket-2000) wordt beschreven welke mogelijkheden internet biedt voor overheden om de publieke dienstverlening te verbeteren en de participatie bij democratische processen te vergroten. Ook wordt toegelicht wat een vraaggerichte website inhoudt, en is een stappenplan uitgewerkt om de bouw en het beheer van zo'n website te realiseren. Feit blijft echter dat overheidsorganisaties er zelf het nut van moeten inzien hun informatie via internet te ontsluiten.

Om de kwaliteit van de sites die aan www.overheid.nl (gaan) leveren te kunnen toetsen, is een zgn. monitorinstrument ontwikkeld. Met dit instrument kan periodiek de stand van zaken op het gebied van 'Internetaanwezigheid' binnen de openbare sector worden gemeten. Het monitorinstrument moet bestaan uit een aantal zinvolle, relevante kengetallen en methoden om deze kengetallen te berekenen. Inhoud en kwaliteit van de website staan hierbij centraal. Met het monitorinstrument kunnen nulmetingen worden uitgevoerd. Door te meten wat de situatie was bij het openen van een website, kan een organisatie later in kaart brengen hoe ver men is bij het aanbieden van informatie en de kwaliteit daarvan.

In november 1999 vond een enquête plaats, met het doel een goed beeld te krijgen hoe de burger het aanbod van de overheid op internet ervaart. Een gebruikersonderzoek leert of informatie op die plaats van de site staat waar gebruikers het ook verwachten, of de teksten duidelijk en helder zijn, of de zoekmachine werkt zoals verwacht etc. kortom of de mogelijkheden van de site duidelijk zijn. Het resultaat van een onderzoek kan aanleiding zijn om een website anders in te delen. Als bijvoorbeeld blijkt dat een bepaald deel zeer druk bezocht wordt, kan dat een reden zijn om deze informatie makkelijker bereikbaar te maken.¹⁰

2.2.6 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 – 63

76.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het ontwikkelen, opzetten en doorontwikkelen van de website voor de (rijks)overheid (overheid.nl)
Periode 1999 -
Bron Interview met H. Koopman, 3 december 1999
Opmerking Namens de minister is de Helpdesk.overheid.nl met de praktische uitvoering ervan belast.

77.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het voeren van de redactie en het beheer van de website voor de (rijks)overheid
Periode 1999 -
Bron Interview met H. Koopman, 3 december 1999

78.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het beantwoorden van via de Helpdesk gestelde vragen van overheden inzake het ontsluiten van informatie via internet of het inhoudelijk en kwalitatief verbeteren van hun bestaande site
Periode 1999 -
Bron Businessplan overheid.nl / werkplan overheid.nl

79.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het ontwikkelen van generieke instrumenten voor overheden om informatie te ontsluiten via internet of hun bestaande site inhoudelijk en kwalitatief te verbeteren
Periode 1999 -
Bron Businessplan overheid.nl / werkplan overheid.nl
Opmerking Namens de minister is de Helpdesk.overheid.nl met de praktische uitvoering ervan belast. Instrumenten zijn onder andere handboeken, monitorinstrument, nulmetingen, best practices, gebruikersonderzoeken.

80.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Stuurgroep Officiële Publicaties
Handeling Het formuleren van beleid ten aanzien van de publicatie van Kamerstukken en wet- en regelgeving, in het bijzonder via internet
Periode 1998 -
Bron Interview met mr. drs. H. Flier, 24 september 1999
Opmerking De stuurgroep bespreekt op strategisch niveau welk beleid er gevoerd gaat worden en op welke wijze.

2.3 Dienstverlening

De burger is voor tal van zaken afhankelijk van de diensten die de overheid biedt. Men kan hierbij denken aan het aanvragen van huursubsidie, paspoorten en bouwvergunningen. De burger kan weinig of geen invloed uitoefenen op de kwaliteit van deze dienstverlening, en zeker niet waar het de wachttijd betreft. Door veel burgers wordt de bureaucratie, met zijn woud van regeltjes en verschillende instanties, als uitermate hinderlijk en vertragend ervaren. De overheid beschouwt het als haar plicht de dienstverlening aan de burger te vereenvoudigen en te verbeteren. Burgers moeten minder van het kastje naar de muur worden gestuurd, d.w.z. minder van balie naar balie worden doorverwezen. De wensen van de burger moeten een grotere rol spelen bij het aanbieden en verlenen van diensten. De kennis en opleiding van het dienstverlenende personeel moet zoveel mogelijk toegespitst worden op de vraag van de burger. Er dienen instrumenten ontwikkeld te worden om bij de balie van een overheidsinstantie meerdere diensten, ook van andere instanties, tegelijk aan te bieden. Internet geeft de mogelijkheid tot virtuele dienstverlening.

2.3.1 Overheidsloket-2000 (OL-2000)

Een eerste aanzet tot een betere dienstverlening vormde het project Service-centra van de overheid. Dit project beoogde een concentratie van diensten in een loket of balie. Het doel was de kwaliteit van de dienstverlening te vergroten en de bureaucratie terug te dringen. In 1991 startte het project bij vier, door het ministerie van BZK geselecteerde, gemeenten. Het project was op experimentele leest geschoeid. Soortgelijke experimenten in het buitenland dienden als voorbeeld. Er moest een centraal aanspreekpunt zijn voor burgers met een drempelverlagend effect. Voorbeelden waren een gemeentewinkel en een loket voor ouderen en gehandicapten. Het uiteindelijke doel was te komen tot een gezamenlijk loket van verschillende overheidsorganisaties en zelfstandige bestuursorganen, waar het baliepersoneel zodanig was opgeleid, dat het in staat was alle zaken af te handelen. Via het instrument kwaliteitsmonitor dienstverlening kon nagegaan worden wie waar mee bezig was en wat de stand van zaken was. Het project liep tot 1995, waarna een evaluatie volgde. De opgedane ervaringen waren van grote waarde voor het project OL-2000.¹¹

Het project Overheidsloket-2000 (OL-2000) beoogt de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger te verbeteren door het dienstenaanbod van meerdere organisaties in een logische samenhang te clusteren. Uiteindelijk dient er een loket te komen dat 24 uur per dag benaderbaar is, ook virtueel via bijvoorbeeld Internet. De basis van deze overheidsdienstverlening berust op vraagpatronen van burgers en bedrijven, met andere woorden het samenbrengen van diensten en producten van de overheid die aansluiten bij door burgers en bedrijven als concreet ervaren problemen. Het welslagen van het project OL-2000 staat of valt met de bereidheid tot samenwerken tussen de deelnemende instanties. Door het vrijblijvende karakter wordt dit bemoeilijkt. Maar al te vaak staat het aanbod van de overheidsdienst centraal bij de dienstverlening aan de burger. In de praktijk blijkt het zeer moeilijk te zijn organisaties zover te krijgen dit principe los te laten.

Het project OL-2000 borduurt voort op de ervaringen die waren opgedaan met het project Service-centra van de overheid. In vergelijking met het programma Service-centra van de overheid verschilt het project OL-2000 echter in tenminste één opzicht. Was eerstgenoemde vooral gericht op loketintegratie binnen een en dezelfde organisatie, OL-2000 is meer 'inter-organisatorisch', waarbij meerdere organisaties samen dezelfde diensten aanbieden.

In BIOS 3, verschenen in 1995, werd een plan van aanpak voor het project OL-2000 uiteengezet. Er werden vier actielijnen geformuleerd: het houden van proefprojecten met loketintegratie op drie deelgebieden; het inventariseren van de gevolgen en knelpunten van loketintegratie; de verbreding in

de vorm van toepassing van het concept op andere deelgebieden; de verspreiding van de resultaten in zo breed mogelijke kring. Gemeenten en bestuursorganen werden aangemoedigd voorstellen tot loketintegratie te doen. Bij het toewijzen van de pilots werd gekeken naar regionale spreiding, haalbaarheidsgehalte, relevantie en het financiële aspect. Deelnemende organisaties kregen de kosten van een pilot gedeeltelijk vergoed. Gemeenten konden zelf bepalen of ze pilot-gemeente wilden worden of referent-gemeente. In dit laatste geval voerden de gemeenten geen daadwerkelijk experiment uit, maar liften zij mee met het traject van de experimenten, zodat zij als eerste konden profiteren van zo'n traject. Eind 1996 liepen 15 projecten bij 14 gemeenten en een regionaal samenwerkingsverband van gemeenten (regio Amsterdam). Bij de pilots lag de nadruk op doelgroep (ouderen/gehandicapten) en inhoud (vastgoed en ken-uw-rechten). In 1998 werden de projecten afgerond.

Sinds 1 maart 1996 is het programmabureau OL-2000 operationeel. Zij valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Dit programmabureau, te beschouwen als een projectorganisatie, heeft rond 1996/1997 een onderzoeksprogramma opgezet. Er zijn twee kanten aan de taak van het programmabureau.

Eenzijds heeft zij een soort zendingstaak te vervullen, namelijk het op landelijk en lokaal niveau aanmoedigen van organisaties tot deelname aan het programma. Het programmabureau doet dit door het bundelen van ervaringen zodat van elkaar geleerd kan worden, het organiseren van congressen om partijen bij elkaar te brengen en het houden van workshops en presentaties. Voorts zijn er diverse instrumenten ontwikkeld, zoals handboeken over de integratie van loketten, een website met meest gestelde vragen en een bedrijvenscatalogus om de markt voor bedrijven die ervaring hebben met producten ter bevordering van integratie, doorzichtig te maken.

Anderzijds ondersteunt het programmabureau de ministeries van BZK, EZ, VROM en VWS bij de uitvoering van hun werkzaamheden binnen het programma OL-2000. In 1998 werd een onderzoek verricht naar de vraag of het mogelijk was het draagvlak van het programma te vergroten. Hiermee nam de tweede fase van het project een aanvang. Bovengenoemde departementen toonden interesse en hebben sindsdien de voortrekkersrol van BZK voor de realisatie van specifieke loketten in feite overgenomen. EZ richt zich op een geïntegreerd Bedrijvenloket, VROM op Bouwen & Wonen (als vervolg op de pilots vastgoed) en VWS op Zorg & Welzijn (als vervolg op de pilots ouderen / gehandicapten). Het programmabureau is te beschouwen als een kenniscentrum en heeft een klankbordfunctie. Zij onderhoudt de contacten met de organisaties die meedoen aan de loketprojecten en bewaakt de voortgang van de diverse projecten (de ministeries besteden deze taken uit aan het programmabureau).

Nu de trekkersrol door anderen is overgenomen, richt het ministerie van BZK zich vooral op die publieke dienstverleners die (nog) geen rol spelen in de drie loketprojecten. Het ligt in de bedoeling dat gaandeweg het accent van de activiteiten meer op ICT-instrumenten zal komen te liggen en minder op handboeken. Het streven van het ministerie van BZK blijft er op gericht alle publieke dienstverleners te winnen voor de gedachte achter OL-2000 en de overige ministeries over te halen zich aan te sluiten bij de drie loketprojecten of zelf trajecten op de eigen beleidsterreinen te starten. Het ministerie van BZK fungeert hierbij als aanjager en makelaar.

De Stuurgroep OL-2000 werd in januari 1997, tijdens de implementatiefase van het project, ingesteld. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van BZK, VROM, VWS, EZ, het Kadaster, en de VNG. Alleen die organisaties die in menskracht en financiën deelnemen aan het programma Overheidsloket-2000, kunnen participeren in de stuurgroep. De stuurgroep maakt een keuze uit projectvoorstellen van gemeenten. Indien er pilot overstijgende aspecten zijn kunnen deze gezamenlijk aangepakt worden. Tevens bewaakt de stuurgroep het kader, de voortgang en de financiën van het programma Loket 2000. Het programma wordt gefinancierd via het NAP.

2.3.2 Handelingen

zie ook de algemene handelingen 1 - 63

Veel van de in het kader van de pilot OL-2000 verrichte handelingen vallen onder de algemene en standaardhandelingen: het vaststellen van beleid, het (laten) doen van experimenten en (wetenschappelijke) onderzoeken en het verspreiden van de resultaten ervan, geven van voorlichting; het ontwikkelen van instrumenten; de financiering van de projecten, al dan niet via het NAP. Zie ook de toelichting bij paragraaf 1.2 'Algemene handelingen'.

81.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het vaststellen van de criteria aan de hand waarvan bepaald kan worden of gemeenten een pilot-gemeente worden binnen de pilot OL-2000
Periode 1995 - 1996
Bron Eerste voortgangsrapportage, TK 1995 - 1996, 20 644, nr. 27, p. 5

82.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het instellen van het programmabureau OL-2000 en de Stuurgroep OL-2000
Periode 1996
Product Ministeriële beschikking

83.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid / Programmabureau OL-2000
Handeling Het onderhouden van de contacten met deelnemende organisaties en het bewaken van de voortgang van de diverse projecten binnen OL-2000
Periode 1996 -

84.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Stuurgroep OL-2000
Handeling Het bewaken van het kader, de voortgang en de financiën van het programma Overheidsloket-2000
Periode 1997 -
Grondslag Instellingsbesluit stuurgroep Overheidsloket-2000, 25 januari 1997, Stcrt. 1997/29, art. 3

85.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Stuurgroep OL-2000
Handeling Het evalueren van de verrichte taken en het doen van voorstellen aan Minister van Binnenlandse Zaken over gewenste veranderingen in het programma OL-2000
Periode 1997 -
Grondslag Instellingsbesluit stuurgroep Overheidsloket-2000, 25 januari 1997, Stcrt. 1979/29, art. 2

2.4 Democratische besluitvorming

2.4.1 Elektronische Burgerconsultatie

Eén van de pijlers van de nota 'Terug naar de toekomst' was het streven burgers meer te betrekken bij de politieke besluitvorming. De ontwikkelingen in de informatie- en communicatietechnologie bood uitgelezen kansen om de belangstellende burger te laten participeren. Via experimenten, zoals elektronische debatten, wilde men de mogelijkheden voor elektronische burgerparticipatie in de praktijk aftasten. Gaandeweg zou inzicht verkregen worden aan welke voorwaarden deze vormen van participatie moesten voldoen, en welke voor- en nadelen eraan kleefden.

Bij elektronische debatten konden overheid en burger, maar ook burgers onderling, discussiëren over onderwerpen die de relatie overheid-burger raakten. Per debat stond een hoofdthema centraal. Een elektronische burgerconsultatie (afgekort tot 'el buco') had diverse kenmerken. Zij werd door een politiek bestuur geïnitieerd; zij vond plaats in een vroeg stadium van de besluitvorming; het politieke bestuur zorgde voor een heldere inpassing in de besluitvorming, een duidelijke afbakening van de verantwoordelijkheden en een verantwoording achteraf. Het streven was dat alle deelnemers aan het debat in een vergelijkbare informatiepositie konden verkeren.

Enkele voorbeelden van experimenten, die overigens niet alle de kwalificatie elektronische burgerconsultatie verdienen, zijn de discussie over BIOS 3 (dit debat werd door het ministerie van BZK zelf gedaan), de gevolgen van de opkomst van moderne media op openbaarheid van bestuur, het Digitale Verkeersplein (door ministerie van Verkeer en Waterstaat) en een nationaal kennisdebat. In enkele gevallen bekostigde het ministerie van BZK het onderzoek rondom het debat en zorgde voor de verspreiding van ervaringen.

Het ministerie van BZK stelde zich ten doel initiatieven van andere politieke besturen tot elektronische debatten te volgen en eventueel te stimuleren, experimenten te ondersteunen om ervaring op te doen en de discussie over het onderwerp aan te moedigen. Er werd een concept-handleiding voor het gebruik van elektronische burgerconsultatie opgesteld. Het ministerie van BZK legde zich er op toe de ervaringen, zowel positief als negatief, te verzamelen, te structureren en te verspreiden. Voor dit doel is de Klankbordgroep Elektronische Burgerconsultatie ingesteld.

Het ministerie van BZK bracht een handleiding voor het gebruik van elektronische burgerconsultatie uit. Er werden regelmatig conferenties gehouden over het onderwerp, artikelen gepubliceerd. Voor de duur van het programma (1995 - 1998) werd een interdepartementale en interbestuurlijke Klankbordgroep Elektronische Burgerconsultatie ingericht, bestaande uit deelnemers aan de experimenten. Op Internet werd een overzicht bijgehouden van interessante experimenten.

Bij de evaluatie van het experiment in 1998 werd geconcludeerd dat elektronische burgerconsultatie beslist nog geen breed geaccepteerd instrument was van interactieve beleidsvorming. De meeste experimenten waren eerder vrijblijvende elektronische debatten dan elektronisch burgerconsultaties, die immers een veel verder gaande betrokkenheid van het politieke bestuur veronderstellen.

2.4.2 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 – 63

86.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het stimuleren van experimenten (bij lagere overheden teneinde inzicht te krijgen in de kansen en dilemma's van elektronische burgerconsultatie
Periode 1995 -
Bron Interview met drs. J.G.A. van den Broek, 5 oktober 1999

87.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het opstellen van de handleiding Elektronische burgerconsultatie
Periode 1996
Bron Interview met drs. J.G.A. van den Broek, 5 oktober 1999
Opmerking De publicatie van de handleiding vond in april 1998 plaats.

88.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het verzamelen, structureren en verspreiden van ervaringen op het terrein van elektronische burgerconsultatie en aanverwante zaken via conferenties, artikelen, als mede een afzonderlijke samenvattende publicatie 'Elektronische Burgerconsultatie, eerste ervaringen' op basis van extern onderzoek
Periode 1995 - 1998
Bron Interview met drs. J.G.A. van den Broek, 5 oktober 1999

89.

Actor Ministerie van Binnenlandse Zaken / Klankbordgroep Elektronische Burgerconsultatie
Handeling Het uitwisselen van ervaringen en opvattingen op het terrein van elektronische burgerconsultatie en aanverwante zaken
Periode 1995 - 1998
Bron Interview met drs. J.G.A. van den Broek, 5 oktober 1999
Opmerking De klankbordgroep ondersteunt de minister van BZK bij de beleidsontwikkeling van digitale discussies.

3 Overheid intern

3.1 Inleiding

Informatie en informatietechnologie zijn voor het overheidsapparaat onmisbare hulpmiddelen om haar taken op adequate, doeltreffende wijze te kunnen uitvoeren. Deze hulpmiddelen kunnen alleen effectief worden ingezet indien de overheid de beschikking heeft over een informatie-infrastructuur. Dit is een geheel van relatief permanente basisvoorzieningen en -afspraken voor en over gegevensverwerking, gegevensopslag en gegevenstransport. Een informatie-structuur vereist interne samenhang, hetgeen alleen gerealiseerd kan worden indien partijen samenwerken. Bij de uitwisseling van informatie bijvoorbeeld moeten de afspraken tussen de verschillende organisaties op elkaar worden afgestemd.

Als coördinator voor de overheidsinformatie bestaat een van de belangrijkste taken van de minister van Binnenlandse Zaken er in samenwerking tussen partijen op basis van vrijwilligheid en erkenning van wederzijdse belangen te stimuleren. Op termijn moet dit schaalvergroting en kostenbesparing opleveren.

In 1945 hield het overheidsinformatievoorzieningsbeleid zich voornamelijk bezig met papieren documenten. De regels met betrekking tot post- en archiefzaken, daterend uit 1823, waren zodanig verouderd, en de wijze waarop ministeries te werk gingen zodanig uiteenlopend, dat er een sterke behoefte was aan nieuwe voorschriften. Het “Besluit post- en archiefzaken” uit 1950 diende als richtsnoer voor een uniforme behandeling van post- en archiefzaken voor de overheid als geheel. De vakminister droeg er zorg voor de behandeling van post- en archiefzaken op zijn departement zo eenduidig mogelijk te laten verlopen. De minister van BZK kreeg tot taak voorstellen te doen om deze eenduidige werkwijze zoveel als mogelijk was te bevorderen. Met dit doel voor ogen stelde hij diverse interdepartementale commissies in, waarin deskundigen op het gebied van onder andere registratie, classificatie en bibliotheek en documentatie zitting hadden.

Eind jaren zeventig behoefde het kader waarin secretarie-aangelegenheden geregeld waren wederom aanpassing. De taken van de overheid werden gaandeweg complexer. Informatievoorziening ging een steeds belangrijkere rol spelen. In de in 1979 verschenen nota “Organisatie en informatievoorziening; instrumenten van bestuur”¹² stond de rol van informatie(voorziening) bij het nemen van beleidskeuzes centraal. De talrijke aspecten die bij beleidsvraagstukken aan de orde kwamen, deden een toenemende behoefte ontstaan aan de juiste informatie over die aspecten om zo de onderlinge samenhang met andere beleidsvraagstukken te kunnen onderkennen en bij de besluitvorming te betrekken. Een goed geordende en volledige informatie was echter moeilijk te realiseren. Dit was mede te wijten aan het feit dat men niet wist welke soorten en hoeveelheid informatie voor toekomstige beleidsontwikkeling precies nodig was. Ook werd informatie nog te veel gescheiden gehouden, waardoor informatie over gelijksoortige onderwerpen soms tegenstrijdig was.¹³

Met het “Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie” (KBASA), in 1980, werd het besluit uit 1950 geactualiseerd. Adviescommissies kregen een preciezere taakomschrijving, of ze gingen op in nieuw in te stellen adviesorganen. In het KBASA stelde de minister van BZK bepalingen vast ten aanzien van het bewaren en vernietigen van archieven. De vakminister diende voor elk tot zijn departement behorend archief een lijst van te bewaren of vernietigen stukken op te stellen. Te bewaren archiefstukken werden overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief. Om de gestaag groeiende achterstand in het selecteren en vernietigen van afgesloten archieven weg te werken, werd in 1981 de Centrale Archief Selectiedienst ingesteld.

In 1996 werd het KBASA ingetrokken. Sindsdien zijn de vakministers zelf verantwoordelijk voor de documentaire informatievoorziening. Zij dienen deze verantwoordelijkheid uit te werken in departementale beheersregels voor de documentaire informatievoorziening.

Met de instelling van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) in 1950 werd een begin gemaakt met mechanisering van de financiële administratie bij de overheid. Het betrof voornamelijk ponskaartwerkzaamheden die door aard of omvang niet door departementen zelf in eigen beheer konden worden verricht. Het Rijks Computercentrum, in 1969 opvolger van de RMA, en het Computer Centrum Limburg (samen werden zij later omgedoopt in Algemene Rijksrekencentra) verrichtten diensten voor departementen op het gebied van automatische informatievoorziening. Vakministers verleenden hen opdrachten tot het uitvoeren van (een of meerdere fasen van) automatiseringsprogramma's, zoals het programmeren, wijzigen, uitbreiden of onderhouden van informatiesystemen.

Vanaf eind jaren vijftig stelde de minister van Binnenlandse Zaken interdepartementale commissies in, die adviseerden over informatiesystemen en de wijze waarop deze het beste geïntegreerd en gecoördineerd konden worden in de informatievoorziening. Ten gevolge van een grootschalige sanering bij de rijksoverheid werden medio jaren negentig de meeste van de toen nog bestaande adviesorganen opgeheven.

In de reeds genoemde nota "Organisatie en informatievoorziening; instrumenten van bestuur" werd de doeltreffende en doelmatige structurering van de informatievoorziening in interdepartementaal verband als een van de voornaamste vraagstukken gezien. De inspanningen dienden er vooral op gericht te zijn de coördinatie en of integratie van geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde of te automatiseren informatiesystemen te bevorderen.¹⁴

Het Besluit Informatievoorziening in de Rijksdienst 1981 (Besluit IVR)¹⁵ vloeide voort uit voornoemde nota. Dit besluit was een van de voornaamste instrumenten om het allengs toenemende gebruik van informatietechnologie binnen de overheid in goede banen te leiden en vormde de eerste basis voor de coördinerende taak van de Minister van Binnenlandse Zaken op het gebied van de informatievoorziening.

Er werd uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid voor de informatievoorziening van de diverse organen in de openbare sector, een principe dat overigens nog steeds geldt. De bepaling van de informatiebehoefte voor beleid, beheer en uitvoering werd beschouwd als iets van het desbetreffende departement zelf. In het Besluit IVR werden departementen verplicht meerjarenplannen op te stellen ter ondersteuning en sturing van hun eigen informatievoorzieningsbeleid. Deze meerjarenplannen moesten ter beoordeling worden voorgelegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken, de algemeen-coördinerend minister voor de informatievoorziening teneinde te kunnen beoordelen of de te automatiseren informatiesystemen bijdroegen aan de beoogde interdepartementale en interbestuurlijke integratie en coördinatie van de informatievoorziening.

De centrale vraagstelling in de Beleidsnotitie Informatievoorziening Openbare Sector 1 (BIOS 1)¹⁶, verschenen in 1988, was hoe aan de toepassing van informatietechnologie politiek-inhoudelijke sturing kon worden gegeven met het oog op de kwaliteit van het bestuur in de openbare sector, en welk coördinerend beleid daaraan de beste bijdrage kon leveren. Alle autonome organisaties in de openbare sector dienden hun taken en verantwoordelijkheden optimaal te kunnen waarmaken, met inachtneming van het door hen gewenste gebruik van de informatietechnologie.

De groter wordende invloed van de informatietechnologie bood zowel kansen als bedreigingen voor de organisatie van de informatievoorziening in de relaties tussen de departementen en de bestuurslagen. Beleidsprocessen bij de overheid zouden beter en ook goedkoper gemaakt kunnen worden, de uitvoering van overheidshandelen grondiger geanalyseerd en de doorzichtigheid van het openbaar bestuur vergroot.

De toename van de informatietechnologie maakte de afhankelijkheid daarvan echter groter, en zou een bevreedende werking kunnen hebben naar burgers, in het bijzonder de koppeling van allerlei gegevensbestanden. De inspanning om een en ander te verwezenlijken zou wat de inzet van mankracht

en schaarse financiële middelen niet gering zijn. Tevens diende men te waken voor al te hoge verwachtingen jegens de techniek.

Een aantal bestaande knelpunten werd genoemd. Op managementniveau was te weinig inzicht in de ontwikkelingen in de informatievoorziening, en er bestond onduidelijkheid over de taken en verantwoordelijkheden t.a.v. specifieke deelgebieden van de informatievoorziening. Er bestond een groot tekort aan vakdeskundige capaciteit, en het ontbreken van een adequaat beveiligingsbeleid.

De minister van BZK stelde elk jaar een Jaaroverzicht Informatievoorziening op, waarin de Tweede Kamer op de hoogte werd gesteld over de stand van zaken.¹⁷

De noodzaak tot het eenduidig vaststellen van taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van de geautomatiseerde informatievoorziening deed zich steeds sterker gevoelen. De toenemende invloed van de informatietechnologie op de openbare sector noopte tot een herziening c.q. actualisatie van het Besluit IVR 1981. Het Besluit Informatie Voorziening in de Rijksdienst uit 1990 (Besluit IVR 1990)¹⁸ beoogde een situatie te creëren waarin alle organen binnen de rijksdienst hun taken en verantwoordelijkheden m.b.t. informatievoorziening, met gebruikmaking van informatietechnologie, optimaal konden waarmaken.

Een van de voornaamste bepalingen van het besluit behelsde het formeel aanwijzen van de minister van Binnenlandse Zaken als coördinator op het gebied van de informatievoorziening in de openbare sector als geheel. Hiervan was sprake indien bij informatievraagstukken die de grenzen van organisaties overschreden of bij situaties waar een interdepartementale of interbestuurlijke aanpak kwaliteitsvoordelen zou kunnen opleveren. Door het aanbrengen van samenhang moest een meerwaarde worden gegeven aan de afzonderlijke inspanningen. De minister van BZK diende de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de informatievoorziening te ordenen, interdepartementale en interbestuurlijke afspraken te bevorderen en een actief beleid te voeren om kansen die de informatietechnologie bood te benutten. De onder hem ressorterende (interdepartementale) commissies en werkgroepen waren informatiebron, discussieplatform, klankbord, voorportaal.

Uitgangspunt bleef overigens dat elke minister verantwoordelijk was voor de informatievoorziening op zijn eigen departement.

De minister van BZK had een voorlichtende, educatieve en stimulerende rol om het Besluit IVR bekendheid te geven. Vanuit deze verantwoordelijkheid ontplooidde hij initiatieven om de aanbevelingen en -voorschriften van het besluit concreet gestalte te geven. Reeds opgestelde aanbevelingen moesten bruikbaar en toegankelijker worden gemaakt. Er dienden een aantal instrumenten ontwikkeld te worden teneinde de politiek-inhoudelijke sturing van de overheidsinformatievoorziening te bevorderen. Deze instrumenten bleken overigens met wisselend resultaat praktisch en uitvoerbaar te zijn.

In artikel 6 van het besluit werden diverse ministers aangewezen als eerstverantwoordelijke voor het beleid op bepaalde deelgebieden van de informatievoorziening. De minister van Binnenlandse Zaken werd aangewezen als eerstverantwoordelijke voor de deelgebieden documentaire overheidsinformatie, interbestuurlijke financiële informatie, brandweer en rampenbestrijding, personeelsinformatie, persoonsinformatie. Samen met de minister van Justitie was hij verantwoordelijk voor de politieke informatie¹⁹

In het besluit was bepaald dat die bewindslieden die zijn aangewezen als eerstverantwoordelijke voor een bepaald deelgebied van de informatievoorziening, structuurschetsen dienden te maken. Structuurschetsen werden zeer geschikt geacht als instrument om knelpunten in de informatievoorziening bloot te leggen die boven de belangen van de afzonderlijke organisaties uitstegen. Een structuurschets geeft een beschrijving van de nagestreefde doeltreffendheid en doelmatige inrichting van de informatievoorziening - vaststelling, opslag, beschikbaarstelling, uitwisseling van informatie; kenmerkend is dat voor het beschouwde gebied een bevoegdheid

ontbreekt en de betrokken informatiesystemen de grenzen van organisatie overschrijden. Zo zijn er bijvoorbeeld structuurschetsen verschenen voor de documentaire informatie bij de overheid. Verder werd in het Besluit IVR bepaald dat bij het opstellen of herzien van wet- of regelgeving aandacht moest worden besteed aan de informatievoorziening, de zogenaamde informatieparagraaf. Er werd een checklist uitgewerkt, die een samenhangend geheel van aspecten van informatievoorziening bood, die voor een informatieparagraaf van belang zijn.

Een andere bepaling behelsde dat bij risicovolle automatiseringsprojecten onafhankelijke contra-expertises moesten worden uitgevoerd voor tot ontwikkeling, invoering of wijziging daarvan over werd gegaan. Er werd een aantal richtlijnen gehanteerd voor het uitvoeren van contra-expertises, zoals de politieke gevoeligheid en de financiële omvang van het project. Het Expertise Centrum (HEC) voerde deze contra-expertises uit.

De beleidsnotitie 'De computer gestuurd' (BIOS 2)²⁰ bevatte het standpunt van het kabinet over het eindrapport van de Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening, dat in april 1990 onder de titel "Informatietechnologie voor bestuurlijke vernieuwing" verschenen was. In hoofdlijnen werden de conclusies van de commissie overgenomen. De overheid trachtte wildgroei bij het gebruik en ontwikkelen van informatie-technologie te voorkomen. Verplicht gebruik van een beperkte verzameling standaarden was echter nog niet mogelijk, aangezien nog niet duidelijk was welke standaarden optimaal waren of zouden worden. Het te vroeg uitvaardigen van standaarden zou grote risico's voor de overheidsorganisatie met zich meebrengen.

Het kabinet had, op voorstel van de minister van BZK, de intentie standaarden voor de rijksdienst uit te vaardigen, zodra de technische en organisatorische voorwaarden daarvoor vervuld waren. (Uiteindelijk was rond 1992/1993 aan de voorwaarden voldaan en was ook de behoefte aan standaarden sterk gegroeid). Gehoopt werd dat deze netwerken konden uitgroeien tot een kristallisatiekern.

Dit was een relatief toepassingsonafhankelijke datacommunicatie-infrastructuur binnen of buiten de overheid. Oogmerk van een kristallisatiekern was de datacommunicatie tussen overheidsorganisaties onderling en met de particuliere sector eenvoudig(er) tot stand te brengen, b.v. door gebruik te maken van een bestaand netwerk van een ander.²¹ Alle betrokkenen binnen de openbare sector dienden hier voordeel bij te hebben, waarbij tevens recht werd gedaan aan de verantwoordelijkheid van iedere organisatie voor de eigen informatievoorziening. Beveiliging en continuïteit waren essentieel voor zulke kernen.

De minister van BZK stak voelhorens uit of er bereidheid bestond tot samenwerken. Hij kreeg de taak vraag naar en aanbod van de functionaliteit van kristallisatiekernen zo goed mogelijk af te stemmen. De, in opdracht van de CCOI ontwikkelde, datacommunicatie-atlas was het belangrijkste initiatief voor de totstandkoming van en de aansluiting bij kristallisatiekernen. De doelstelling was een handreiking te bieden aan diegenen, die binnen de overheid betrokken waren bij de keuze van datacommunicatie-producten en -diensten voor de eigen organisatie en te bevorderen dat in vergelijkbare situaties gelijke keuzes werden gemaakt.²² Door het geven van opdrachten en het ontplooiën van voorlichtingsactiviteiten stuurde en stimuleerde de minister van BZK dit proces.

Het kabinet stond ook positief tegenover het advies van de CCOI activiteiten te ontwikkelen ter verbetering van de uitbesteding door de overheid, zoals het verder uitwerken van modelcontracten, het publiceren van gemiddelde uurtarieven en het opstellen van modellen voor de kostenopstelling in offertes.

In 1994 werd het Besluit IVR-1990 geëvalueerd. In de evaluatie, genaamd 'Functionering van het Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst volgens de doelgroepen', kwam naar voren dat de instrumenten informatieplanning, contra-expertise, informatieparagraaf wet- en regelgeving en informatiestructuurschetsen in het algemeen op grote schaal werden gebruikt. Er werd echter zelden een verband gelegd met het Besluit IVR of met de op basis daarvan uitgebrachte aanbevelingen en handleidingen. Het instrument informatieparagraaf werd nog te weinig gebruikt om inzicht te krijgen

in de uitvoerbaarheid van nieuwe regelgeving. Er was een wijd verbreid gevoel dat de uitgangspunten en doelstellingen van het besluit reeds achterhaald waren door de voortschrijdende technologische ontwikkelingen. Besloten werd de jaaroverzichten over informatievoorziening voortaan niet meer op te stellen, aangezien dit kader te weinig waarde had gehad bij de beleidsbepaling en sturing door het parlement.²³

De samenhang en bestuurbaarheid die met BIOS 1 en BIOS 2 op het gebied van de overheidsinformatievoorziening werd nagestreefd was nog niet in voldoende mate bereikt. De organisatie van de informatievoorziening bleef ondoorzichtig. Intensievere samenwerking - op basis van wederzijds begrepen eigenbelang - was het parool. Het streven was een informatie-infrastructuur (een stelsel van basisvoorzieningen en -afspraken voor en over gegevensverwerking, gegevensopslag en gegevenstransport) te ontwikkelen.

Uitgaande van de coördinerende rol van BZK stonden ten eerste centraal die onderdelen van de informatiestructuur die van belang zijn voor de overheid als geheel en ten tweede de mogelijkheden door samenwerking op basis van vrijwilligheid en erkenning van ieders belangen schaalvoordelen te realiseren.²⁴ Indien er sprake was van informatie-uitwisseling met andere organisaties of met burgers dienden de afspraken over vorm en inhoud, over omschrijving en schrijfwijze helder en gestructureerd te zijn. Eenheid van taal, standaardisatie van de inhoud van de boodschap was het parool.

In plaats van datacommunicatie ging men nu spreken van telematica. Bij het streven naar het gemeenschappelijk gebruik van datacommunicatievoorzieningen verschoof het accent van kristallisatiekernen naar standaardisatie als middel om elektronische informatie-uitwisseling tot stand te brengen. De minister van Binnenlandse Zaken bood voorlichting over de noodzaak en de mogelijkheden van het gebruik van open standaarden, en bemiddelde bij het samenwerken van datacommunicatietaken of nam zelf initiatieven daartoe. Deels vanwege het feit dat er binnen de overheid onvoldoende specifieke kennis is, gaf de minister opdracht tot het verzamelen van informatie over aanbieders en tarieven en stelde hij modelcontracten op voor uitbesteding. Gestreefd werd naar een overheidsdatacommunicatieprofiel (ODCP), een verzameling coherente internationaal door de markt geaccepteerde standaarden, gegroepeerd naar voor gebruikers herkenbare toepassingsgebieden, zoals elektronische post. Als uitgangspunt golden daarbij Europese standaarden en richtlijnen op dit gebied.²⁵

Met BIOS 3, 'Terug naar de toekomst'²⁶ werden nieuwe wegen ingeslagen met betrekking tot het interne informatievoorzieningsbeleid. In deze nota werd een aantal beleidsuitgangspunten geformuleerd waarmee voortgeborduurd werd op eerder geformuleerd beleid zoals het stroomlijnen van de interne informatiehuishouding van de overheid en het vergroten van de doelmatigheid. De nadruk lag ook op de rol die de razendsnel groeiende moderne informatie- en communicatietechnologie (ICT) zou kunnen spelen. BIOS 3 vormde dan ook het begin van het Informatie-, Communicatie- en Technologie-beleid (ICT-beleid), en is niet los te zien van het NAP dat in 1994 van start ging. Het NAP beoogt de versnelde totstandkoming van elektronische snelwegen en het bevorderen van het daaraan verbonden gebruik van informatie- en communicatietechnologie in Nederland. Internet speelt hierbij een doorslaggevende rol. De overheid diende in dezen een voorbeeldfunctie te vervullen. De uitvoering van het NAP staat of valt met de bereidwilligheid van betrokkenen om tot samenwerking en investeringen.

In BIOS 3 werd voor diverse projecten een plan van aanpak uitgewerkt. Deze projecten moeten gezien worden als een instrument dat de minister van BZK (eventueel in samenwerking met andere ministeries) hanteert om de effectiviteit van de beleidsvoering bij de overheid te stimuleren. Voorbeelden zijn Overheidsnetwerk 2000 (spoedig omgedoopt tot Overheidsnetwerk 21^e eeuw, afgekort ON21) en Digitale Duurzaamheid. De activiteiten van de minister van BZK hebben in grote mate een voorlichtende en stimulerende functie. In dit hoofdstuk zullen deze pilots expliciet aan de orde komen. Er zijn twee voortgangsrapportages gepubliceerd waarin de stand van zaken met betrekking tot de verschillende pilots van BIOS 3 werd toegelicht.²⁷ Via proefprojecten en

experimenten werden de verschillende aspecten van de projecten uitgewerkt en onderzocht en ervaringen uitgewisseld.

Het 'Aktieprogramma Elektronische Overheid', dat eind 1998 verscheen, was een uitwerking en verbreding van het NAP. Het programma gaf een samenhangend overzicht van de voornemens op het terrein van ICT en overheid.²⁸ Er werden nieuwe pilots geïntroduceerd, zoals overheidsintranet. Een van de uitgangspunten van 'Elektronische Overheid' behelsde dat de voor het programma beschikbare NAP-gelden de functie hebben van zogenaamde aanjaaggelden. De structurele (exploitatie)kosten die de op te zetten projecten met zich mee zullen brengen, dienen uit de reguliere begrotingen te worden gefinancierd. De bestaande departementale verantwoordelijkheid met betrekking tot het informatiebeleid bleven ongewijzigd. Het ministerie van BZK diende een initiërende rol te spelen bij departementsoverstijgende aangelegenheden.

Medio 1999 verscheen de nota 'De Digitale Delta', als vervolg op het uit 1994 daterende Nationaal Aktieplan Elektronische Snelwegen. De nota gaf een kader waarin tal van concrete maatregelen te plaatsen zijn. Centraal stond de vraag welke bijdrage de overheid kon leveren bij de totstandkoming van de informatiemaatschappij. Versnippering van overheidsinitiatieven diende te worden tegengegaan. De technologie bleef zich in een zodanig tempo ontwikkelen, dat een klimaat van flexibiliteit en aanpassingsvermogen geboden was. Zo werd bij de nota bijvoorbeeld een tijdshorizon gehanteerd van 3 tot 5 jaar.

De vakminister stelt het beleid ten aanzien van informatievoorziening vast voor zijn departement. Hij stelt de interne regels vast voor de informatievoorziening en houdt toezicht op de kwaliteit van de informatievoorziening. Er worden instrumenten ontwikkeld en beheerd die als hulpmiddelen dienen voor onderdelen bij de uitvoering van (beleids)kaders op het gebied van de informatievoorziening.

Staforganisaties zoals een directie Informatievoorziening of equivalenten daarvan, voeren de taken van de vakminister ten aanzien van de interne informatievoorziening uit. Zij adviseren andere dienstonderdelen over interpretatie en gebruik van het beleid en de kaders die op dit terrein gelden.

90.

Actor	Vakminister
Handeling	Het (laten) ontwikkelen en beheren van beheersinstrumenten ten behoeve van de informatievoorziening
Periode	1945 -
Product	o.a. selectielijsten, vernietigingslijsten
Opmerking	Onder deze handeling vallen geen registratuur- of ordeningsplannen en archiefcodes.

91.

Actor	Vakminister
Handeling	Het adviseren van het eigen departement ten aanzien van de interne informatievoorziening
Periode	1945 -

92.

Actor	Vakminister
Handeling	Het ondersteunen van het eigen departement ten aanzien van de interne informatievoorziening
Periode	1945 -

93.

Actor Vakminister
Handeling Het toezicht houden op de kwaliteit van de interne informatievoorziening
Periode 1945 -

94.

Actor Vakminister
Handeling Het opstellen van meerjareninformatieplannen
Periode 1981 -
Grondslag Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst 1981, Stcrt. 1981/9, art. 1; Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst 1990, Stcrt. 1991/20, art. 10

3.2 Documentaire informatievoorziening

De documentaire informatievoorziening is een onmisbaar instrument om tot verantwoorde beleidskeuzes te komen. De verscheidenheid aan aspecten die bij beleidsvraagstukken aan bod komen, doet de behoefte aan juiste en snel te raadplegen informatie toenemen. Documentaire informatieverzorging omvat het geheel van activiteiten dat zich bezighoudt met het proces van verkrijging, beheer en overdracht van informatie die moet worden vastgelegd of reeds aanwezig is in documenten. Het doeltreffend functioneren van de overheid, met haar veelomvattende en ingewikkelde taken, staat hierbij te allen tijde centraal. Naast dit organisatorische aspect is documentaire informatievoorziening ook van belang voor de verantwoording van beleid en vanuit het cultuur-historische oogpunt. Nadrukkelijk zij vermeld dat de Archiefwet uit 1962 en 1995 en het opstellen van vernietigingslijsten en beheersregels voor archieven behandeld worden in het nog te verschijnen institutioneel onderzoek "Cultuurbeheer."

3.2.1 Post en Archieven

Periode tot 1950

In 1945 waren de post- en archiefzaken geregeld volgens een uit 1823 daterend koninklijk besluit. In artikel 20 van dit besluit werd bepaald dat archieven gerangschikt moesten zijn volgens een chronologische volgorde, op basis van de dagtekeningen en de nummering van de agenda's, en nooit naar onderwerp (par ordre des matières). In de praktijk bleek echter dat departementen, als gevolg van de groeiende staatstaak, deze voorschriften niet strikt naleefden. In plaats van dit verbale stelsel (archiveren op basis van besluitvorming) waren de meeste ministeries eigener beweging overgegaan op een zaaksgewijze ordening van het archief. Aangezien er verschillende systemen werden gehanteerd om de archieven te ordenen, kwam dit de overzichtelijkheid en toegankelijkheid niet ten goede. Er bestond een wijdverbreid gevoel dat bij de secretarie en het archiefbeheer eenheid belangrijk was. Departementen stonden niet op zichzelf maar vormden onderdeel van een groter geheel, namelijk de rijksoverheid. Direct na de bevrijding achtte men de tijd meer dan rijp de uit 1823 daterende voorschriften te wijzigen. De behoeften van het staatsapparaat vroegen om een snellere afdoening van zaken en een grotere doelmatigheid van de archieven. De ontwikkelingen op het gebied van documentatie, registratuur en administratieve techniek boden hier ook gelegenheid toe.

De interdepartementale Commissie Postbehandeling en Archiefbeheer der Departementen legde zich er op toe de wijze waarop de postbehandeling en het archiefbeheer bij elk ministerie waren geregeld in kaart te brengen. Deze ervaringsuitwisseling vormde het uitgangspunt voor de werkzaamheden van de Commissie Archiefbeheer, ook wel Archiefcommissie Mey genaamd. De commissie had tot taak het besluit uit 1823 te vervangen, of daar althans het voorbereidende werk voor te verrichten. Tevens diende zij advies uit te brengen over verschillende vraagstukken met betrekking tot archiefbeheer,

zoals de vorming van een centraal archief bij departementen en de opleidingseisen van archiefpersoneel. Bij de leden van de commissie bestond een voorkeur om de code voor de opbouw van het archief te baseren op de Universele Decimale Code, afgekort UDC. Volgens dit dossierstelsel zouden archiefstukken naar onderwerp worden ingedeeld. Men zou kunnen zeggen dat de Archiefcommissie ten doel had wettelijk vast te leggen wat historisch reeds gegroeid was. Er verschenen diverse concept-ontwerpen, die in 1950 resulteerden in het Besluit post- en archiefzaken. Overigens werkten gemeenten al langere tijd met de UDC, via de Basisarchiefcode (BAC).

Registratie

Het Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie uit 1950 beoogde de richtlijnen aan te geven voor een eenduidige behandeling van post- en archiefzaken, zowel intern bij ministeries als voor de hele overheid. De voornaamste bepaling in het besluit luidde dat de vakminister er verantwoordelijk voor was dat de post- en archiefzaken op zijn departement en bij alle daaronder vallende instellingen zo eenduidig mogelijk werden behandeld. De minister van Binnenlandse Zaken deed voorstellen tot nadere regeling van deze werkwijze, teneinde de uniformiteit zoveel als mogelijk was te bevorderen.

De Permanente commissie voor de post- en archiefzaken bij de rijksadministratie (PCPAZ), ingesteld in 1952, adviseerde zowel de minister van Binnenlandse Zaken als de vakminister over deze zaken. In deze interdepartementale commissie hadden deskundigen op het gebied van documentatie, registratuur en administratie zitting.

Bij elk ministerie werd één onderdeel belast met de coördinatie van alle post- en archiefzaken (later werd overigens vaak tot decentralisatie overgegaan). Er kon van deze centralisatie worden afgeweken indien het onderdeel in het bestuursapparaat een zelfstandige functie vervulde. De hoofden van deze bijzondere onderdelen en instellingen lieten zich bij de behandeling van post- en archiefzaken leiden door de voorschriften zoals die in het besluit waren gegeven. De vakminister diende er zorg voor te dragen dat decentralisatie de eenheid van werkwijze bij het departement niet belemmerde. Van decentralisatie kon ook sprake zijn indien het onderdeel was belast met een interdepartementale taak. Het was de bedoeling dat, indien raden en commissies werden opgeheven, het archief, voor zover zulks nog niet had plaatsgehad, werd overgedragen aan de algemene secretarie. De minister van BZK stelde eisen ten aanzien van de vakbekwaamheid waaraan het hoofd van de centrale afdeling post- en archiefzaken moest voldoen.

Alle inkomende en uitgaande stukken werden geregistreerd door de betrokken afdeling post- en archiefzaken. De vakminister gaf voorschriften voor de termijn waarbinnen de ingekomen stukken als regel moesten zijn afgedaan en de wijze waarop stukken werden rondgebracht en liet hier toezicht op uitoefenen. Het was van belang dat stukken zo snel mogelijk bij de ambtenaar in kwestie terechtkwamen, gezien de urgentie van bepaalde zaken en de beperkte tijd waarin gereageerd moest worden. Ook stelde de vakminister (na overleg met de PCPAZ) voorschriften vast voor de registratie van stukken die tussen verschillende onderdelen van een departement werden overgedragen, zodat altijd kon worden nagegaan waar een stuk zich bevond.

Het voornemen was de in de stukken behandelde onderwerpen stelselmatig in te delen in een ordeningsplan, voorheen registratuurplan geheten. De voorbereiding en vaststelling van deze registratuur- of ordeningsplannen geschiedde door de vakminister, na advies van de PCPAZ. Zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van alle archiefbescheiden van zijn ministerie verplichtte de vakminister er eveneens toe voor elk daarvoor in aanmerking komend archief een archiefcode vast te stellen.

Van de dossiers werd een inventaris aangelegd en bijgehouden. Om de uitleenfrequentie van stukken goed in kaart te kunnen brengen werd een uitleenadministratie bijgehouden. Dit kon van pas komen als na verloop van tijd beoordeeld moest worden of stukken afgestoten konden worden. De minister

van BZK gaf voorschriften over de wijze waarop de stukken vervaardigd moesten worden en aan welke kwaliteitseisen het materiaal moest voldoen in verband met de houdbaarheid.

Naar aanleiding van de nota “Organisatie en informatievoorziening; instrumenten van bestuur”²⁹ werd besloten het besluit uit 1950 te actualiseren, hetgeen in 1980 resulteerde in het “Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie”(KBASA). De ontwikkelingen op het gebied van de archiefverzorging gaven hier aanleiding toe (bijvoorbeeld de inwerkingtreding van de Archiefwet van 1962, zie hiervoor het nog te verschijnen RIO over Cultuurbeheer). De overheidstaken waren alomvattender en ingewikkelder geworden. Informatievoorziening werd gezien als een instrument van bestuur. Dit gold ook ten aanzien van de documentaire informatieverzorging. Het kader waarin secretarie-aangelegenheden werden geregeld diende uitgebreid dan wel gewijzigd te worden. Informatiesystemen gingen een steeds belangrijkere rol spelen. Diverse commissies hadden zichzelf overleefd, bij andere was een preciezer taakomschrijving noodzakelijk.

De Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie (PCASA) was de opvolger van de PCPAZ. De taak van de commissie was identiek : het adviseren van de vakminister over de behandeling van post- en archiefzaken en het bijstaan van de minister van Binnenlandse Zaken in zijn taak een zoveel mogelijk uniforme werkwijze te bevorderen. De commissie was echter een kort leven beschoren. Reeds in 1981 werd zij, samen met de PCOD, samengevoegd tot de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening, afgekort PCDIN.

De instelling van de PCDIN kwam rechtstreeks voort uit de in 1981 verschenen nota “Documentaire informatieverzorging in de rijksdienst”.³⁰ In deze nota werd nader ingegaan op het feit dat bij algemene secretarieën en bibliotheek- en documentatie-afdelingen van departementen eigen procedures voor het gebruik van documentaire informatie-systemen waren ontwikkeld. Het was zaak om te voorzien in een betere onderlinge samenwerking, bedoeld om de beheersprocessen op documentair gebied op elkaar af te stemmen. Geautomatiseerde documentaire informatiesystemen dienden zoveel mogelijk op gecoördineerde wijze ontwikkeld te worden.

De PCDIN fungeert als instrument om de algemene secretarieën en bibliotheek- en documentatie-afdelingen van de verschillende departementen op vaktechnisch gebied te laten samenwerken en ervaringen uit te wisselen. Het is haar taak de vakminister te adviseren op het gebied van de documentaire informatieverzorging. Tevens staat de commissie de minister van Binnenlandse Zaken bij in zijn taak zich op de hoogte te houden van de wijze waarop de documentaire informatieverzorging bij de departementen is geregeld, en te bevorderen dat deze werkwijze zoveel mogelijk gelijk is. De PCDIN heeft drie subcommissies, de Coördinatie Commissie Algemene Secretarie-aangelegenheden (CCASA), de Coördinatie Commissie Bibliotheek- en Documentatie-aangelegenheden (CCBIDOC) en de werkgroep automatisering documentaire informatiesystemen (WGDIS).

De CCASA heeft als taak te adviseren over de overdracht van archiefbescheiden bij reorganisaties, vaardigde richtlijnen uit voor het typen van documenten, formuleert kwaliteitseisen ten aanzien van papier en beraadslaagt over de vormgeving van de lijst van voor vernietiging in aanmerking komende stukken. De WGDIS, waarin naast de CCASA en de CCBIDOC onder andere ook de automatiseringsafdelingen van de ministeries vertegenwoordigd zijn, adviseert over een ontwikkelingsplan van de automatisering van bibliotheek- en documentatiediensten, bijvoorbeeld over de mogelijkheden en wensen van een infrastructuur- en zoekstructuur. Er zijn diverse werkgroepen binnen de subcommissies.

In 2000 zullen de CCASA en de CCBIDOC opgaan in het nieuw op te richten ‘Digitaal Documentair Informatie-Management’ (DDIM).

Begin jaren negentig adviseerde de Voorlopige Commissie Documentaire overheidsinformatie de minister van BZK over het opstellen van een structuurschets voor de documentaire overheidsinformatie.³¹

In het Besluit archiefoverdrachten rijksadministratie werden voorschriften vastgesteld met betrekking tot de overgang van archiefbescheiden in geval van organisatieveranderingen bij de rijksadministratie.³² Volgens dit voorschrift moet een minister voorzieningen treffen voor het beheer van archiefbescheiden bij reorganisaties, opheffingen of privatiseringen van een archiefvormend onderdeel bij een ministerie of overheidsinstelling.

De centrale postkamer is belast met de documentbehandeling en documenttransport binnen een ministerie. Naast de interne postbezorging, zoals het bezorgen van terstondstukken bij de departementsleiding of de bewindslieden, houdt de postkamer zich bezig met de administratie en het afwerken van KB's en Wetten en verzorgt zij de administratieve afhandeling van de partijen post. De adresbestanden worden van tijd tot tijd opgeschoond. De postkamer bezorgt poststukken bij andere departementen, hoge colleges van staat en instellingen en bijgebouwen van het ministerie. Er kunnen contracten met de PTT worden gesloten voor reductie bij bulkverzendingen.

De vakminister is belast met het verzorgen van en het advies geven over de reproductie van documenten. Tevens kan hij belast zijn met het doen ontwerpen en vormgeven van grafische producties.

Classificatie

In 1953 werd, na overleg met de VNG, de Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie (ACCO) ingesteld. Deze interbestuurlijke commissie had de taak de eenheid van systematiek ten aanzien van het opstellen van registratuurplannen bij alle onderdelen van het openbaar bestuur te bevorderen. De archieven werden ingedeeld op basis van de Universele Decimale Classificatie (U.D.C.). De commissie adviseerde over het gebruik van de U.D.C. in Nederland in het algemeen en bij overheidsinstanties in het bijzonder. Zowel alle ministeries als de lagere overheden waren verplicht bij iedere vaststelling of wijziging van de archiefcode de ACCO advies te vragen.

Een aantal gremia was nauw betrokken bij het gebruik en de (technische) ontwikkeling van de UDC. De Nederlandse Classificatie Commissie (NCC) was belast met het geven van voorlichting over het gebruik van classificaties. Ook bracht zij belanghebbenden bij bepaalde UDC-rubrieken bij elkaar en onderhield zij het contact met de FID (Fédération Internationale de Documentation). De Afdeling Classificatiegrondslagen en -research van de Nederlandse Classificatiecommissie / Nederlandse Classificatie Stichting (NCC / CGR) onderzocht aan welke voorwaarden elke classificatie moest voldoen om aan de eisen die de gebruiker stelt te voldoen. Ook publiceerde de afdeling brochures over het gebruik van de UDC in verschillende informatiesituaties. De Nederlandse Classificatie Stichting, Afdeling Universele Decimale Classificatie (NCS / UDC) diende de revisiewerkzaamheden van de UDC te bevorderen. De Afdeling NCS-UDC 655 + 681+ 686.1 van de Stichting Instituut voor grafische techniek TNO verzorgde een aantal drukken met uittreksels van de hulpgetallen van de UDC.

Eind jaren negentig wordt de UDC hoe langer hoe meer losgelaten. Veel ministeries kiezen ervoor de ordening van de archieven af te stemmen op de PIVOT- selectielijsten en gebruiken de handelingen als eerste ordeningscriterium. Hiervoor wordt verwezen naar het RIO Cultuurbeheer van OCenW.

Selectie en vernietiging

In het KBASA uit 1980 werden een aantal bepalingen vastgesteld ten aanzien van het bewaren en vernietigen van archiefstukken. Afgesloten archiefgedeelten - in de regel in termijnen van 3, 5 of 7 jaar - dienden te worden bewaard in speciaal daarvoor bestemde ruimten. Indien zij dit wensten, moesten de algemene rijksarchivaris en provinciale rijksarchivarissen zich te allen tijde op de hoogte kunnen stellen van de uiterlijke staat en de beveiliging van archiefstukken bij ministeries en daaronder vallende instellingen en diensten.

De vakminister droeg er zorg dat voor elk tot zijn departement behorend archief een lijst werd vastgesteld van voor vernietiging in aanmerking komende stukken. De vakminister was er verantwoordelijk voor dat de archiefbescheiden van blijvende waarde binnen de door de Archiefwet van 1962 gestelde termijn werden overgebracht naar de daarvoor aangewezen archiefbewaarplaatsen. Tevens droeg hij er zorg voor dat de afgesloten archiefgedeelten, die door de administratie minder frequent hoefden te worden geraadpleegd, periodiek werden overgebracht naar de rijksarchiefbewaarplaatsen. Voor de over te brengen archiefgedeelten wordt een inventaris of toegang geschreven.³³

In de loop der tijd was in het bewerken van de archieven, die bij de verschillende departementen en daaronder ressorterende instellingen en diensten werden bewaard, een grote achterstand ontstaan. Dit gold in het bijzonder het ter vernietiging selecteren en het inventariseren van archiefbestanddelen. Men kwam tot de conclusie dat de opgelopen achterstand niet meer weg te werken was door de plaatselijke secretarieën. Er was niet genoeg ruimte om alle archiefbestanddelen op te slaan, en tevens was dit een te kostbare zaak.

Centrale Archief Selectiedienst (CAS)

In 1981 werd de Centrale Archief Selectiedienst, afgekort CAS, in het leven geroepen. De rechtstreekse aanleiding tot oprichting van de CAS was het feit dat er een grote achterstand was ontstaan in de overbrenging van archiefbescheiden van de departementen naar de Rijksarchiefdienst. Ook het rapport van de commissie-Schöffers in de Menten-affaire speelde een rol. Daarnaast was de mogelijkheid tot het creëren van arbeidsplaatsen politiek gezien interessant.

Sinds 1997 functioneert de CAS als agentschap van het ministerie van BZK. Organisatorisch is de dienst ondergebracht bij het Directoraat-Generaal Openbaar Bestuur van het ministerie van BZK.

De CAS heeft tot taak de achterstand in het selecteren en inventariseren van afgesloten archiefgedeelten van de ministeries en alle daaronder ressorterende instellingen, diensten en bedrijven weg te werken.

De bewerking vond tot 1989 plaats niet dan nadat de algemene rijksarchivaris er advies over uitgebracht heeft. Na de invoering van het 'Besluit houdende nieuwe regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale /Archief Selectiedienst' (Stb. 1989/365) kan bewerking ook plaats vinden zonder dat de algemene rijksarchivaris er advies over heeft uitgebracht. Tot 1994/1995 stelde de minister van Binnenlandse Zaken jaarlijks vast hoeveel meter archiefbescheiden, afkomstig van ministeries en daaronder vallende instellingen, diensten en bedrijven, er geselecteerd en geïnventariseerd zouden worden. Sinds 1994/1995 sluit de CAS zelf raamconvenanten af met de zorgdrager in verband met archiefbewerking. Het raamconvenant bevat de door de zorgdrager opgegeven kwalitatieve en kwantitatieve specificaties van te bewerken archiefbescheiden. Tevens wordt het door de minister van BZK beschikbaar gestelde budget voor archiefbewerking vermeld. In het projectconvenant worden de werkzaamheden per onderdeel van archiefbewerking nader beschreven. De zorgdrager geeft in het projectconvenant de kwalitatieve en kwantitatieve specificaties op van te bewerken archiefbescheiden per onderdeel van archiefbewerking, een beschrijving van de tussen zorgdrager en dienst overeengekomen werkzaamheden in het kader van archiefbewerking en de daaraan, door de minister van BZK te vergoeden kosten. Jaarlijks vindt overleg plaats tussen de CAS en de zorgdrager over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van de raam- en projectconvenanten. Het overgrote deel van de archieven dat onder de convenanten valt, wordt bewerkt volgens de door de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT ontwikkelde selectiemethode. Overigens kunnen ministeries ook bij andere bedrijven dan de CAS hun (semi-statische) archief laten bewerken. Na voltooiing van de werkzaamheden worden de voor blijvende bewaring aangewezen archiefbescheiden door de verantwoordelijke minister naar de rijksarchiefbewaarplaatsen overgebracht of naar het betrokken departement teruggezonden. Op termijn te vernietigen archiefbescheiden worden naar de opdrachtgever teruggezonden. De zorgdrager stuurt die archiefbescheiden die voor

vernietiging in aanmerking komen worden naar de overheidsarchiefvernietiger. Na bevestiging van deze vernietiger wordt een mededeling aan de opdrachtgever verzonden dat de archiefbescheiden zijn vernietigd. De opdrachtgever zelf dient de conform de Archiefwet en Archiefbesluit geldende procedure ten aanzien van vernietiging van archiefbescheiden af te ronden.

Sinds 1998 worden ook werkzaamheden op digitaal gebied ontwikkeld. Off-line bewerking betreft het bewerken van afgesloten digitale bestanden zoals diskettes en floppy's. On-line bewerking houdt de bewerking in van elektronische toegangen en bestanden op afstand, bij de opdrachtgever zelf.

Sinds 1989 adviseerde de CAS, op verzoek van de opdrachtgever en op basis van de ontwikkelde deskundigheid, over archiefvorming, archiefdocumentatie en het beheer van archieven. Ook adviseerde zij over de wijze waarop de achterstand in de selectie en inventarisatie van archiefbestanden kon worden verkleind. In tegenstelling tot de werkzaamheden die betrekking hebben op de daadwerkelijke selectie en inventarisatie, waren deze adviezen voor rekening voor de opdrachtgever.

Voor de handelingen van de CAS met betrekking tot de staatsalmanak wordt verwezen naar het hoofdstuk over de staatsalmanak.

3.2.2 Bibliotheek en documentatie

Ook de wijze waarop bibliotheek- en documentatiediensten te werk gingen diende na de bevrijding te worden geactualiseerd. De Commissie van Advies voor de Overheidsdocumentatie, ingesteld in 1950, bracht per ministerie de organisatie en de werkwijze van de documentatiediensten in kaart en moest advies uitbrengen over de mogelijkheden tot coördinatie (en eventueel centralisatie) op dit gebied. In het in 1951 verschenen eindrapport concludeerde de commissie dat coördinatie zowel op departementaal als op interdepartementaal niveau wenselijk was. Op basis van het rapport werd in 1952 tevens de Permanente Commissie Overheids Documentatie (PCOD) ingesteld.

De PCOD hield zich bezig met interdepartementale samenwerking op het gebied van overheidsdocumentatie. Het ging niet zozeer om vaktechnische aangelegenheden als wel praktische zaken als de aanschaf van boeken, auteursrecht en de huisvesting van bibliotheken en documentatiediensten bij ministeries. In 1981 ging de PCOD op in de PCDIN. Haar taken werden overgenomen door de CCBIDOC. In 2000 zal de CCBIDOC opgaan in het nieuw op te richten "Digitaal Documentair Informatie-Management" (DDIM).

Binnen de CCBIDOC, waarin de hoofden bibliotheek en documentatie vertegenwoordigd zijn, wordt informatie uitgewisseld over zaken de bibliotheek- en documentatiediensten betreffende en worden problemen inzake de inhoudelijke ontsluiting van de collecties aan de orde gesteld. De collectie van een bibliotheek en of documentatiedienst, en de uitbreiding ervan, is eerst en vooral gebaseerd op de interne behoeften van een ministerie en bestaat grotendeels uit vakliteratuur. Binnen de CCBIDOC wordt in kaart gebracht of bepaalde onderdelen van een collectie voor twee of meer ministeries van toepassing zijn, zodat er eventueel uitwisseling van gegevens mogelijk is.

Naast het beschikbaar stellen van de collectie houdt de bibliotheek zich ook bezig met het afhandelen van aanvragen voor vakliteratuur van beleidsmedewerkers. Er bestaat geen uniformiteit van documentaire informatiesystemen die bij de verschillende bibliotheken en documentatiediensten worden gebruikt, hetgeen de mogelijkheid tot informatie uitwisseling belemmert. Een zogeheten Informatierijk, waaraan tien departementen deelnamen, beoogde via catalogussystemen (dit zijn literatuurbeschrijvingen van de beleidsbestanden) in kaart te brengen wat waar is en wie wat heeft. Dit initiatief is echter in 1999 beëindigd.

3.2.3 Handelingen

Zie ook de handelingen nrs. 1 - 63 en 91-93

archieven

95.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het voorbereiden (van het vaststellen) van voorschriften inzake post- en archiefaangelegenheden

Periode 1945 -

Product Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 4 oktober 1950, Stb. 1950/K425;
Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/182

96.

Actor Subcommissie Postbehandeling en Archiefbeheer der Departementen
Handeling Het opstellen van richtlijnen voor de post- en archiefzaken bij departementen

Periode 1945 - 1946

Opmerking In dit geval was niet te achterhalen wanneer door wie de subcommissie is ingesteld, noch waarvan zij een subcommissie was.

97.

Actor Commissie Archiefbeheer (Archiefcommissie-Mey)
Handeling Het voorbereiden van een nieuw besluit post- en archiefzaken voor de rijksadministratie

Periode 1947 - 1950

Grondslag Beschikking van 12 september 1947

Opmerking De commissie maakte diverse concept-ontwerpen voor het Besluit post- en archiefzaken uit 1950.

98.

Actor Commissie Archiefbeheer (Archiefcommissie-Mey)
Handeling Het adviseren over vraagstukken inzake het archiefbeheer

Periode 1947 - 1950

Grondslag Beschikking van 12 september 1947

Opmerking Voorbeelden waar de commissie advies over uitbracht waren de vorming van een centraal archief in elk departement en registratuurplannen.

99.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het vaststellen van een reglement van orde voor de Permanente Commissie Post- en Archiefzaken (PCPAZ) bij de rijksadministratie en voor de Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie (PCASA)

Periode 1950 -

Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 2 oktober 1950, Stb. 1950/K425, art. 6;
Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/182, art. 5.6

- 100.
- Actor Permanente commissie voor post- en archiefzaken bij de rijksadministratie (PCPAZ)
- Handeling Het adviseren van de vakminister over een uniforme werkwijze bij de behandeling van post- en archiefzaken
- Periode 1952 - 1980
- Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 2 oktober 1950, Stb. 1950/K425, art. 4
- Product Advies
- 101.
- Actor a. Permanente Commissie voor post- en archiefzaken bij de rijksadministratie (PCPAZ)
b. Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie (PCASA)
c. Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
- Handeling Het adviseren van de minister van Binnenlandse Zaken bij zijn taak een uniforme werkwijze ten aanzien van post- en archiefzaken te bevorderen
- Periode a. 1952 - 1980
b. 1980 - 1981
c. 1981 -
- Grondslag a. Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 2 oktober 1950, Stb. 1950/K425, art. 4
b. Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb.1980/182, art. 4
c. Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 3.3
- Product Advies, vergaderstukken
- 102.
- Actor a. Permanente Commissie voor algemene secretarie-aangelegenheden bij de rijksadministratie (PCASA)
b. Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
- Handeling Het adviseren van de vakminister over de behandeling van post- en archiefzaken
- Periode a. 1980 - 1981
b. 1981 -
- Grondslag a. Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb.1980/182, art. 4
b. Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 3.1
- Product Advies, vergaderstukken
- 103.
- Actor Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
- Handeling Het instellen van subcommissies
- Periode 1981 -
- Grondslag Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 5.2
- Product Besluit
- Opmerking De PCDIN heeft 3 vaste subcommissies:
a - de Coördinatie Commissie Algemene Secretarie-aangelegenheden (CCASA).
b - de Coördinatie Commissie Bibliotheek- en Documentatie-aangelegenheden (CCBIDOC).
c - de werkgroep automatisering documentaire informatiesystemen (WGDIS).

104.
 Actor Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
 Handeling Het informeren van de Minister van Binnenlandse Zaken over de wijze waarop bij de departementen de documentaire informatieverzorging wordt uitgevoerd en de mate waarin deze werkwijzen op elkaar zijn afgestemd
 Periode 1981 -
 Grondslag Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 3.2
105.
 Actor Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
 Handeling Het doen van voorstellen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en aan de vakminister om de samenwerking tussen departementen op het gebied van documentatie informatievoorziening te bevorderen
 Periode 1981 -
 Grondslag Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 3.4
 Product Voorstellen
106.
 Actor Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN)
 Handeling Het vaststellen van een reglement van orde voor de werkzaamheden van de PCDIN en het stellen van regels over haar wijze van werken en rapporteren
 Periode 1981 -
 Grondslag Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, 2 oktober 1981, Stb. 1981/662, art. 7 en 8.2
107.
 Actor Voorlopige Commissie Documentaire overheidsinformatie
 Handeling Het adviseren van de Minister van Binnenlandse Zaken over het opstellen van een structuurschets voor de documentaire informatievoorziening
 Periode 1991 - 1992 / 1993
 Grondslag Beschikking van 28 augustus 1991/nr. IBI 91/N78-B Directoraat-Generaal Openbaar Bestuur, Stcrt. 1991/183, art. 2
 Product “Over papieren tijgers en elektronische muizen” (1992) en “Over verscheurde tijgers en muizen met staartjes” (1993)
 Opmerking Het instrument structuurschets kwam voort uit het Besluit IVR-1990.
108.
 Actor Vakminister
 Handeling Het voorbereiden en vaststellen van registratuur- of ordeningsplannen
 Periode 1950 -
 Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425, 2 oktober 1950, art.13.3;
 Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/182, art. 10.1
 Ministeriële beheersregeling
109.
 Actor Vakminister
 Handeling Het verzorgen van interne en externe poststromen
 Periode 1945 -

110.
 Actor Vakminister
 Handeling Het vaststellen en wijzigen van archiefcodes
 Periode 1945 -
 Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 2 oktober 1950, Stb. 1950/K425, art. 13.2;
 Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb.1980/182, art. 12
 Ministeriële beheersregeling
111.
 Actor Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie (ACCO)
 Handeling Het adviseren van de vakminister over het gebruik van archiefcodes
 Periode 1953 - 1992
 Grondslag Beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken van 28 november 1953;
 Besluit Algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/1982, art. 6.2
 Product Advies, vergaderstukken
112.
 Actor Nederlandse Classificatie Commissie (NCC)
 Handeling Het geven van voorlichting over de Universele Decimale Classificatie (U.D.C.)
 Periode 1973 - 1980
113.
 Actor Nederlandse Classificatie Commissie (NCC) / Afdeling Classificatiegrondslagen en -research
 Handeling Het bevorderen van inzicht en kennis over ontsluitingsmethoden en - technieken
 Periode 1950 - 1984
114.
 Actor Nederlandse Classificatie Commissie (NCC) / Afdeling NCS-UDC 655 + 681.6 + 686.1 / Stichting Instituut voor grafische techniek TNO
 Handeling Het verzorgen van uitgaven met uittreksels van de U.D.C.
 Periode 1945 - 1973
115.
 Actor Nederlandse Classificatie Stichting (NCS) / Afdeling Universele Decimale Classificatie
 Handeling Het bevorderen van revisiewerkzaamheden ten behoeve van de UDC
 Periode 1978 - 1984 (?)
116.
 Actor Vakminister
 Handeling Het treffen van voorzieningen voor het beheer van archiefbescheiden in geval van reorganisatie, opheffing of privatisering van een archiefvormend onderdeel bij een ministerie of overheidsinstelling
 Periode 1945 -
 Grondslag Besluit archiefoverdrachten rijksadministratie, Stb. 1988/541

beheer, selectie en vernietiging

117.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het vaststellen van eisen waaraan bewaarruimten voor afgesloten archiefgedeelten moeten voldoen
Periode 1980 - 1995
Grondslag Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/182, art. 25; Voorschrift inrichtingseisen voor nieuwe archiefruimten, Stcrt. 1983/172
Opmerking Vanaf 1996 is de minister van OCenW actor voor deze handeling. Zie hiervoor het nog te verschijnen RIO over Cultuurbeheer.

118.

Actor Overleg- en begeleidingscommissie CAS
Handeling Het via overleg ondersteunen van de CAS bij het uitvoeren van het beleid van de CAS
Periode 1997-2000
Grondslag Instellingsbesluit nr. CPZ96/I/24, 9 april 1997, Stcrt. 1997/77

119.

Actor Vakminister
Handeling Het beheren van archiefbescheiden
Periode 1945 -
Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425, art. 21.3; Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 17, 26 en 27
Ministeriële beheersregeling
Opmerking Deze handeling is beperkt tot de dynamische en semi-statische fase. Het beheer van archiefbescheiden in de statische fase is beschreven in het RIO Cultuurbeheer.

120.

Actor Vakminister
Handeling Het (laten) bewerken en inventariseren van archiefbescheiden
Periode 1945 -
Grondslag Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425, art. 21.3; Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 17, 26 en 27
Ministeriële beheersregeling
Product Inventaris

121.

Actor Vakminister
Handeling Het sluiten van raamconvenanten met de Centrale Archief Selectiedienst of particulieren met betrekking tot het selecteren en inventariseren van archiefbescheiden
Periode 1997 -
Grondslag Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 4.1
Opmerking Jaarlijks wordt overleg gevoerd over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van raam- en projectconvenanten.

122.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst (CAS)
Handeling Het sluiten van raamconvenanten met de vakminister met betrekking tot het (laten) selecteren en inventariseren van archiefbescheiden
Periode 1997 -
Grondslag Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 4.1
Opmerking Jaarlijks wordt overleg gevoerd over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van raam- en projectconvenanten.

123.
Actor Vakminister
Handeling Het sluiten van projectconvenanten met de Centrale Archief Selectiedienst of particulieren met betrekking tot het selecteren en inventariseren van archiefbescheiden
Periode 1997 -
Grondslag Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 4.3
Opmerking Jaarlijks wordt overleg gevoerd over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van raam- en projectconvenanten.

124.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst (CAS)
Handeling Het sluiten van projectconvenanten met de vakminister met betrekking tot het selecteren en inventariseren van archiefbescheiden
Periode 1997 -
Grondslag Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 4.3
Opmerking Jaarlijks wordt overleg gevoerd over de planning en de voortgang van archiefbewerking in het kader van raam- en projectconvenanten.

125.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst (CAS)
Handeling Het in opdracht selecteren en inventariseren van archiefbescheiden van de overheid
Periode 1981 -
Grondslag Besluit houdende instelling van een Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1981/186, art. 3 ; Besluit houdende nieuwe regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1989/365, art. 3.1, 4.1 en 5.2; Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 4.1
Product Inventaris
Opmerking In tegenstelling tot ministeries moeten gemeenten, provincies, waterschappen en openbare lichamen hier een vergoeding voor betalen.

126.
Actor Vakminister
Handeling Het opstellen van een verklaring van vernietiging van archiefbescheiden die niet in een rijksarchiefbewaarplaats berusten
Periode 1945 -
Grondslag Besluit van 7 oktober 1919 (Stb. 1919/596), tot vaststelling van de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 5 der Archiefwet 1918 (Stb. 1918/378): art. 6; Archiefbesluit (Stb. 1968/200): art. 2, Archiefbesluit 1995 (Stb. 1995/671): art. 8;
Product Verklaring van vernietiging; proces-verbaal
Opmerking Hierbij maakt de zorgdrager een verklaring van vernietiging op waarvan hij een exemplaar bewaart.

127.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst
Handeling Het verrichten van overige werkzaamheden ten behoeve van ministeries en daaronder ressorterende instellingen, bedrijven en diensten, die geen betrekking hebben op de selectie en inventarisatie van deze archiefbescheiden
Periode 1989 -
Grondslag Besluit houdende nieuwe regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1989/365, art. 4.4 - 4.6
Opmerking Een voorbeeld hiervan is het verrichten van tekstverwerkingsactiviteiten; reeds voor de instelling van de CAS verrichtte de Interdepartementale Typekamer Winschoten (ITW) typewerkzaamheden voor ministeries. In 1994 is de ITW opgeheven en opgegaan in de CAS.

128.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst (CAS)
Handeling Het adviseren over het selecteren en inventariseren van archiefbescheiden (en de behandeling daarvan) van ministeries en daaronder ressorterende diensten, instellingen en bedrijven, gemeenten, provincies, waterschappen en openbare lichamen
Periode 1989 - 1996
Grondslag Besluit houdende nieuwe regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1989/365, art. 3.1 en 5.2
Product Advies

129.
Actor Algemeen Rijksarchivaris
Handeling Het adviseren aan de CAS en de zorgdrager over de bewerking van archieven
Periode 1981 - 1989
Grondslag Besluit houdende instelling van een Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1981/186, art. 5, lid 2
Product Advies

130.
Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Centrale Archief Selectiedienst (CAS)
Handeling Het adviseren van de minister van BZK en de minister van OCenW over de verkleining van de achterstanden in de archiefbewerking
Periode 1989 - 1996
Grondslag Besluit houdende nieuwe regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1989/365, art. 3 lid 2; Besluit van 12 december 1996, houdende regels met betrekking tot taak en werkwijze van de Centrale Archief Selectiedienst, Stb. 1997/7, art. 7

Reproductie

131.
Actor Vakminister
Handeling Het verzorgen van en advies geven over de reproductie van documenten
Periode 1945 -

132.
Actor Vakminister
Handeling Het doen ontwerpen en vormgeven van grafische producties
Periode 1945 -

Bibliotheek en documentatie

133.
Actor Commissie van Advies voor de Overheidsdocumentatie (Commissie Brummel)
Handeling Het uitbrengen van advies aan de minister van BZK over de mogelijkheden tot coördinatie en eventueel centralisatie van de overheidsdocumentatie
Periode 1950 - 1951
Grondslag Beschikking van 5 juni 1950

134.
Actor Permanente Commissie voor Overheidsdocumentatie (PCOD)
Handeling Het adviseren van de vakminister over overheidsdocumentatie
Periode 1952 - 1981
Grondslag Besluit van 10 oktober 1952

135.
Actor Vakminister
Handeling Het aanschaffen, beheren en beschikbaar stellen van publicaties
Periode 1945 -

3.2.4 Digitale duurzaamheid

Bij de uitoefening van haar taken maakt de overheid in toenemende mate gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Het digitaal opslaan van informatie biedt enorme mogelijkheden, maar brengt ook niet te onderschatten gevaren met zich mee. De methoden voor het beheer en de betrouwbare raadpleegbaarheid van digitale informatie zijn noch toereikend noch gestandaardiseerd. Apparatuur veroudert snel, en de voorzieningen voor de conversie van bestanden naar nieuwe programmatuur schieten tekort. Op korte termijn kan de verantwoording van de overheid in het gedrang komen en op langere termijn kan een deel van het cultureel erfgoed verdwijnen. Het doel van het programma digitale duurzaamheid is te verzekeren dat digitaal opgeslagen informatie van en door de overheid betrouwbaar gebruikt kan worden en dreigend digitaal geheugenverlies te voorkomen.

Het onderwerp digitale duurzaamheid kwam voor het eerst op de politieke agenda in 1991. In dat jaar schreef de Algemene Rekenkamer een rapport, *Machineleesbare gegevensbestanden. Archivering en beheer bij het Rijk*.³⁴ De conclusies in het rapport waren zeer kritisch. Zo vertoonde het fysiek en logisch beheer van bestanden in veel gevallen ernstige tekortkomingen, en ontbrak het aan inzicht in de creatie- en bewaarkosten. De bestaande regelgeving hield over het algemeen te weinig rekening met de specifieke situatie t.a.v. bestanden. De Rekenkamer deed diverse aanbevelingen om knelpunten en tekortkomingen weg te nemen.

De ministeries van BZK, als verantwoordelijke voor de algemene informatievoorziening en de documentaire informatievoorziening, en OCenW, als verantwoordelijke voor het archiefbeheer, zijn aangewezen om het probleem, in nauwe samenwerking met alle overheidsorganisaties, aan te pakken. De minister van OCenW moet, op basis van de Archiefwet van 1995, regels vaststellen inzake de duurzaamheid en toegankelijkheid van die archiefbescheiden, die als bestanddeel van het culturele erfgoed moeten worden bewaard (zie ook het nog te verschijnen RIO over Cultuurbeheer waarin de Archiefwet van 1995 wordt behandeld). Ten aanzien van digitale archiefbescheiden dient in die regels vooral aandacht te worden geschonken aan de kwaliteit van de programmatuur voor opslag, verwerking en raadpleging van de gegevens, hun geordende en toegankelijke staat en aan de reproductie en conversie ervan. BZK coördineert de uitvoering van de maatregelen die haar verantwoordelijkheid voor de documentaire informatievoorziening betreffen.

In 1996 werd, naar aanleiding van BIOS 3 door de ministers van BZK en OCenW (en mede namens de andere ministeries) een plan van aanpak voor digitale duurzaamheid opgesteld. Het programma richtte zich op vergroting van het bewustzijn bij het management voor de risico's en dilemma's van digitale duurzaamheid, met als doel het probleem op de politieke agenda te krijgen. Het programma stelde zich ook ten doel de samenwerking tussen archiefvormende overheidsinstellingen onderling en met archiefdiensten en tussen overheid en bedrijfsleven te bevorderen. Nieuwe initiatieven en nieuw onderzoek ten aanzien van duurzaam informatiebeheer moesten waar mogelijk worden gestimuleerd.

Van medio 1996 tot 1998 was de uitvoering en coördinatie van de diverse activiteiten een taak van het programmabureau Digitale Duurzaamheid. De financiering van haar werkzaamheden kwam van BZK en OCenW. In dit programmabureau hadden vertegenwoordigers van BZK, OCenW en het InterProvinciaal Overleg (IPO) zitting. Er werden workshops en congressen georganiseerd, en er verschenen regelmatig publicaties en brochures. Het programmabureau fungeerde tevens als platform voor uitwisseling van ervaringen om de bouw van duurzame en toegankelijke digitale opslagsystemen zoals recordkeeping system en digitaal depot te bevorderen. Aangezien de verantwoordelijke ministeries van mening waren dat de constructie met een programmabureau onvoldoende recht deed aan de onderscheiden verantwoordelijkheden op dit gebied, werd het programmabureau in 1998 opgeheven.

In 1998 verscheen een tweede rapport van de Algemene Rekenkamer over digitale duurzaamheid, *Beheer en archivering van digitale bestanden*.³⁵ Vanwege geldgebrek beperkte het onderzoek zich tot

de ministeries van BZK en OCenW, die een coördinerende respectievelijk uitvoerende taak hadden betreffende het archiefbeheer van digitale bestanden. In het rapport werd geconstateerd dat er, in vergelijking met de bevindingen uit 1991, verbeteringen zichtbaar waren en dat diverse aanbevelingen nagevolgd waren maar dat de situatie nog veel te wensen over liet. Zo werd geconcludeerd dat de beide ministeries onvoldoende zicht hadden op de effecten van hun rijksbrede coördinerende en initiërende activiteiten, en dat er geen overzicht bestond van de voor digitale duurzaamheid relevante wet- en regelgeving.

Een andere conclusie uit het rapport was dat de verschillende ministeries geen beeld hadden wat voor digitaal archief ze beheerden. Eind 1998 ging het project Digitaal Depot van start. Het doel van het project was een strategie, en wellicht ook een infrastructuur, te ontwikkelen om digitale archiefbescheiden in technische zin zodanig te kunnen bewaren en beheren, zodat ze op termijn nog leesbaar en bruikbaar kunnen worden gepresenteerd. De belangrijkste functies van een digitaal depot zijn: controle van binnengekomen digitale archiefbescheiden (wordt werkelijk overgedragen wat is overeengekomen?); beheren (in welke vorm en steeds in dezelfde vorm?) en beschikbaar stellen (in de verschijningsvorm waarin het document of bestand oorspronkelijk is gemaakt). Daar er nog geen echte oplossingen zijn gevonden, zal er vooralsnog geëxperimenteerd worden. Het project wordt gefinancierd vanuit het NAP.

Overheidsorganisaties zijn gebaat bij het goed bewaren en beheren van hun (digitale) archiefbescheiden. Niet alleen uit het oogpunt van beleidsvorming, maar ook om verantwoording af te leggen voor wat zij wel of niet hebben gedaan. Voor het adequaat bewaken en beheren is een zgn. 'Recordkeeping System' nodig. Zo'n systeem bestaat uit een geheel van maatregelen en hulpmiddelen dat nodig is archiefbescheiden zodanig te bewaren dat daarmee aan wettelijke eisen kan worden voldaan en verantwoording (bestuurlijk, financieel, juridisch, politiek enz.) kan worden afgelegd. Het systeem zou als kader moeten dienen van de registratie, beschrijving, selectie, opslag en verwijdering van elektronische documenten. Waar en bij welke activiteit zijn documenten ontstaan, wie heeft wanneer een document ingezien resp. behandeld en evt. bewerkt? Hoe archiveert men het steeds meer gebruikte e-mail? Een goed functionerend Recordkeeping System kan zeer geschikt zijn om inzicht te verkrijgen in het besluitvormingsproces. Het project Recordkeeping System wordt gefinancierd via het NAP.

Ofschoon de functionele eisen waaraan een Recordkeeping System moet voldoen nog verder moeten worden uitgewerkt, zijn inmiddels een aantal criteria ontwikkeld. Er is een rapport genaamd *Het geheugen als actieve kracht* gepubliceerd en een set functionele specificaties verschenen. Tevens is een brochure over digitaal archiveren verschenen, genaamd "Het Recordkeeping System als kader voor het beheer van digitale archiefbescheiden." Ook zijn modellen en richtlijnen ontwikkeld. In een 'digitale duurzaamheid-lab' wordt in een fictieve praktijk gekeken hoe regels en eisen toegepast kunnen worden.

3.2.5 Handelingen

Zie ook de algemene handelingen nrs. 1 - 63

136.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Handeling	Het instellen van het programmabureau Digitale Duurzaamheid
Periode	1996
Bron	Interview met drs. J.L.E. Goutier, 27 oktober 1999

3.3 IT-infrastructuur

Zie ook de handelingen nrs. 1 - 63 en 91 - 93.

3.3.1 Adviescommissies

3.3.1.1 Commissie voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de Rijksadministratie, later Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR)

In 1957 werd de commissie voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de rijksadministratie ingesteld, de CAR. Haar taak was te onderzoeken of en in welke omvang het mogelijk en wenselijk was de rijksadministratie met behulp van administratiecomputers te automatiseren, en zo ja, hoe en waar dit diende te worden gerealiseerd. Van de resultaten van het onderzoek diende verslag uit te worden gebracht en aanbevelingen gedaan.³⁶ In 1966 werd de naam rijksadministratie gewijzigd in rijksdienst. Tenminste eenmaal per jaar werd een overzicht opgesteld van gerealiseerde en beoogde projecten en van de werkzaamheden in het voorafgaande jaar. De CAR lichtte ministeries door om uit te vinden of er te automatiseren objecten waren. Ook adviseerde zij over de aanschaf van computerapparatuur. Binnen de grenzen van haar taak was de CAR bevoegd in correspondentie te treden met de hoofden van alle rijksdiensten, -instellingen en -bedrijven. Bij de uitvoering van haar taak kon de commissie zich laten bij staan door subcommissies. In 1977 werden de taken van de CAR aangepast.³⁷ Zij adviseerde vanaf nu ook over de beleidsaspecten van de Algemene Rijkscomputercentra (zoals het RCC) en de taakverdeling en prioriteitenstelling tussen deze Algemene Rijkscomputercentra. De commissie was bevoegd leden van de directie van de diverse Rijksrekencentra uit te nodigen voor vergaderingen. Uit de subcommissies konden werkgroepen worden gevormd. Het secretariaat berustte bij Binnenlandse Zaken.

De CAR ging in 1979 op in de AOA, de Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -automatisering.

137.

Actor	a. Commissie voor de bestudering van het vraagstuk van de automatisering van de rijksadministratie b. Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR)
Handeling	Het uitbrengen van adviezen aan de minister van Binnenlandse Zaken over : - mogelijkheden van integratie en coördinatie van de informatieverwerking bij daarvoor in aanmerking komende organen van de Rijksdienst - belangrijke elektronische informatieverwerkende apparatuur, te gebruiken in de Rijksdienst voor instellingen, die van rijksmiddelen gebruik maken - de algemene beleidsaspecten van en de taakverdeling en prioriteitenstelling tussen (rijks)computercentra
Periode	a. 1957 - 1966 b. 1966 - 1979
Grondslag	a. Beschikking van 5 oktober 1957 / nr. 7067 / afdeling F.A.Z., Stcrt. 1957/198, art. 2a en 2c b. Beschikking van 25 augustus 1966 / nr. CG 66/U 1391/ Directie O.A.R. (instelling Commissie Automatisering Rijksdienst), Stcrt.1966/172, art. 2a en 2c; Beschikking van 10 juli 1969 / nr. CK 69/U1054 van de Raadadviseur. Automatisering., Stcrt. 1969/152, art. 2.1 en 2.2 onder b; Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst, Stcrt. 1977/178, art. 1 onder b, 1 ^e en 2 ^e lid

138.

Actor	Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR)
Handeling	Het jaarlijks uitbrengen van een verslag aan de minister van Binnenlandse Zaken over de werkzaamheden van de commissie
Periode	1969 - 1979
Grondslag	Beschikking van 10 juli 1969 / nr. CK 69/U1054 van de Raadadviseur Automatisering, Stcrt. 1969/152, art. 6; Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst, Stcrt. 1977/178, art. 10
Product	Verslag

3.3.1.2 Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -automatisering (AOA)

In 1979 werd de Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -automatisering (AOA) ingesteld, een samensmelting van de Adviescommissie voor Doelmatigheidsbevordering in de Rijksdienst ((ADR), zie hiervoor het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid) en de Commissie Automatisering Rijksdienst (CAR). De AOA fungeerde als ambtelijk voorportaal van de Raad voor de Rijksdienst voor onderwerpen betreffende het beleid inzake organisatie, doelmatigheidsbevordering en automatisering. De AOA adviseerde over de wijze waarop door middel van informatiesystemen aan de informatiebehoeften voor beleid, beheer en uitvoering werd voldaan. Ook bracht zij, conform het Besluit IVR van 1980, advies uit aan de Minister van Binnenlandse Zaken over het invoeren of uitbreiden van geautomatiseerde informatiesystemen bij departementen. Samen met de Stuurgroep reorganisatie rijksdienst ging de AOA in 1983 op in de ARD.³⁸

139.

Actor	Adviescommissie voor Overheidsorganisatie en -automatisering (AOA)
Handeling	Het gevraagd of ongevraagd adviseren van de Minister van Binnenlandse Zaken over het beleid inzake de automatisering van de rijksdienst
Periode	1979 - 1983
Grondslag	Besluit AOA, Stcrt. 1979/11, art.1.2; Besluit Informatievoorziening in de Rijksdienst, Stcrt. 1981/9, art. 3
Product	Advies
Opmerking	Dit advies betreft zowel interdepartementale als interbestuurlijke vraagstukken.

3.3.1.3 Adviescommissie Rijksdienst (ARD)

De interdepartementale Adviescommissie Rijksdienst kwam voort uit een samenvoeging van de AOA en de Stuurgroep reorganisatie rijksdienst (zie voor de instelling en handelingen het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid). De ARD was aangewezen als ambtelijk voorportaal van de Raad voor de Rijksdienst over het beleid t.a.v. doelmatigheidsbevordering en informatievoorziening van de rijksdienst. Zij adviseerde de Minister van Binnenlandse Zaken over de informatievoorziening in de rijksdienst, waaronder de integratie en coördinatie van informatiesystemen en meerjaren automatiseringsplannen van departementen (zie ook de AOA). De ARD bracht ook advies uit over het beleid m.b.t. algemene rijksrekencentra. Voor de uitvoering van haar taken kon de ARD subcommissies instellen, zoals de op 25 januari 1984 ingestelde subcommissie informatievoorziening, de ARD-1. De leden werden benoemd voor een periode van drie jaar en waren opnieuw benoembaar. Het secretariaat berustte bij Binnenlandse Zaken. Circa 1997 werd de ARD opgeheven.³⁹

140.

Actor Adviescommissie Rijksdienst (ARD) / subcommissie informatievoorziening
Handeling Het, gevraagd of ongevraagd, adviseren van de Minister van Binnenlandse over de informatievoorziening in de rijksdienst
Periode 1983 - ca. 1997
Grondslag Besluit ARD, 6 december 1983, Stcrt.1983/248, art. 2.1
Product Advies

3.3.1.4 Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering / Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsinformatievoorziening (BOCO)

Op grond van adviezen van de CAR, het Interprovinciaal Overleg Automatisering, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Stichting tot Ontwikkeling van de Automatisering bij de Gemeenten werd de Bestuurlijke Overlegcommissie voor Overheidsautomatisering ingesteld. Deze commissie, afgekort BOCO had tot taak de samenwerking en coördinatie van de organen van het rijk, provincies en gemeenten op het gebied van de automatisering te bevorderen. Zij bracht rapporten en adviezen uit aan daarvoor in aanmerking komende organen van Rijk, provincies en gemeenten. Hiervoor werden overleggroepen ingesteld, waarin vertegenwoordigers van het Rijk, provincies en gemeenten en bijzondere deskundigen benoemd werden.

Op basis van de aanbevelingen in het BOCO-rapport "Bestuurlijke organisatie van de Informatievoorziening", verschenen in september 1984, volgde het "Besluit Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening". Niet alleen de naam van de BOCO maar ook de taken en bevoegdheden werden gewijzigd. De nadruk kwam te liggen op de coördinatie van de informatievoorziening, al dan niet geautomatiseerd. Jaarlijks stelde de commissie een programma van werkzaamheden vast, bv. over beveiligingsvoorschriften en -maatregelen, aangeven van stimulerende maatregelen en kostenverrekeningen. Periodiek stelde de commissie een verslag op van haar bevindingen. Ter vervulling van haar taak kon de commissie aan derden studieopdrachten verlenen. Het secretariaat bevond zich bij het ministerie van BZK. Circa 1995 werd de commissie opgeheven.

141.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het vaststellen van de taken en bevoegdheden van de Bestuurlijke Commissie voor Overheidsautomatisering (BOCO)
Periode 1975 - ca. 1995
Grondslag Beschikking van 28 februari 1975 / nr. CD 75/U 13 Directie Overheidsorganisatie en -automatisering, Stcrt. 1975/47; Besluit Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 3.1
Product Ministeriële beschikking

142.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het treffen van nadere voorzieningen voor het secretariaat van de Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
Periode 1986 - ca. 1995
Grondslag Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 6.2

143.
 Actor Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
 Handeling Het jaarlijks opstellen van een programma van werkzaamheden
 Periode 1986 - ca. 1995
 Grondslag Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 7
144.
 Actor Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
 Handeling Het uitbrengen van rapporten en adviezen met betrekking tot overheidsinformatie
 Periode 1975 - ca. 1995
 Grondslag Beschikking van 28 februari 1975 / nr. CD 75/U 13 Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, Stcrt. 1975/47, onder b ;
 Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 3.4
 Opmerking Deze rapporten en adviezen zijn gericht aan alle daarvoor in aanmerking komende organen van Rijk, provincies en gemeenten. De voorbereiding van deze rapporten en adviezen werd gedaan door de werkgroepen.
145.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het goedkeuren van het verlenen van studieopdrachten aan derden door de Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
 Periode 1986 - ca. 1995
 Grondslag Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 11.2
 Product Ministeriële beschikking
146.
 Actor Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
 Handeling Het goedkeuren van het verlenen van studieopdrachten aan derden
 Periode 1986 - ca. 1995
 Grondslag Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 11.2
147.
 Actor Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening (BOCO)
 Handeling Het periodiek opstellen van een verslag over de werkzaamheden en bevindingen
 Periode 1986 - ca. 1995
 Grondslag Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 12.1
 Product Verslag
 Opmerking De commissie stelt minimaal eens in de drie jaar een verslag op.

3.3.1.5 Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI)

De reden voor de instelling van de Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI) was de wens van de regering, een relatie te leggen tussen de advisering over het informatievoorzieningsbeleid van de overheid en een andere doelstelling van regeringsbeleid, namelijk de stimulering van het bedrijfsleven en onderzoek in de informatica-sector. De datacommunicatie, het elektronisch uitwisselen van gegevens, had de grootste prioriteit. De CCOI, een interdepartementale commissie, had als taken advisering over hoofdlijnen van het informatievoorzieningsbeleid, over interdepartementale en interbestuurlijke planning, over de ontwikkeling en toepassing van technologische hulpmiddelen en over samenwerking met de particuliere sector. De commissie publiceerde aanbevelingen over kostenbepaling, ervaringsuitwisseling, uitbesteding, privatisering, samenwerking met het bedrijfsleven. De door de CCOI uitgebrachte adviezen vormden het vertrekpunt voor initiatieven vanuit Binnenlandse Zaken als coördinerend departement voor de overheidsinformatievoorziening. Voorstellen, adviezen en rapporten van de commissie die het algemene regeringsbeleid raakten en beslissingen van de ministerraad vroegen, werden door de minister aan wie zij waren uitgebracht of gedaan voorgelegd aan de ministerraad; de Adviescommissie Rijksdienst (ARD) fungeerde daarbij als ambtelijk voorportaal.

De CCOI verleende voorrang aan het analyseren van (het voorbereiden van) een datacommunicatieplan, een aandachtsgebied waar de overheid prioriteit aan verleende. Dit vanaf eind jaren tachtig ontwikkelde plan beoogde te bevorderen dat beslissingen die worden genomen over het opzetten van datacommunicatienetwerken in de toekomst de communicatie tussen systemen en organisaties niet belemmeren, een instrument dus om de keuze van de juiste communicatiestandaarden te kunnen maken. Er diende op den duur een interbestuurlijk en interdepartementaal netwerk van gekoppelde netwerken voor overheidstoepassingen en/of -organisaties te ontstaan. De zogenaamde Datacommunicatie-Atlas moest ertoe bijdragen dat organisaties binnen de openbare sector de juiste standaards kiezen voor de eigen toepassingen en dat organisaties met vergelijkbare toepassingen tot dezelfde keuzes van standaards komen. Het streven was de communicatie langs elektronische weg tussen overheidsorganisaties zo doelmatig mogelijk te maken.⁴⁰ In 1990 verscheen het eindrapport “Informatietechnologie voor bestuurlijke vernieuwing”, dat de basis vormde voor BIOS 2.

De CCOI adviseerde over een jaarlijks door de minister van Economische Zaken op te stellen rapportage over het Stimuleringsprogramma Informatica ten behoeve van de overheid (SPIN-OV). Dit programma liep van 1986 tot 1990.⁴¹

Het secretariaat beruiste bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. In 1991 werd de CCOI opgevolgd door de Advies Commissie Informatisering (ACI).

148.

Actor	Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI)
Handeling	Het ontwikkelen van voorstellen, instrumenten en hulpmiddelen voor het algemene informatievoorzieningsbeleid van de overheid
Periode	1986 - 1990
Grondslag	Besluit CCOI 1986, Stcrt. 1986/70, art. 2.1a en 2.2
Product	Datacommunicatie-atlas

149.

Actor	Centrale Commissie Overheidsinformatievoorziening (CCOI)
Handeling	Het, gevraagd of ongevraagd, op hoofdlijnen adviseren over: <ul style="list-style-type: none"> - ontwikkelingen die zich op het terrein van de overheidsinformatievoorziening voordoen - plannen of schetsen op het gebied van overheidsinformatievoorziening met een interdepartementaal of interbestuurlijk karakter - departementale plannen op het gebied van de informatievoorziening
Periode	1986 - 1990
Grondslag	Besluit CCOI 1986, Stcrt. 1986/70, art. 2.1b en 2.3
Product	Advies
Opmerking	In april 1990 verscheen het eindrapport "Informatietechnologie voor bestuurlijke vernieuwing." Alle voorstellen, adviezen en rapporten werden uitgebracht aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

150.

Actor	Centrale Commissie-Overheidsinformatievoorziening (CCOI)
Handeling	Het jaarlijks rapporteren van de werkzaamheden, over de voortgang van de beleidsontwikkeling op het gebied van de overheidsinformatievoorziening in het algemeen en over de uitvoering van aanvaard informatievoorzieningsbeleid.
Periode	1986 - 1990
Grondslag	Besluit CCOI 1986, Stcrt. 1986/70, art. 3
Product	Rapport

3.3.1.6 Advies Commissie Informatisering (ACI)

De Advies Commissie Informatisering volgde in 1991 de CCOI op (de CCOI had in haar eindrapport trouwens geadviseerd een nieuwe commissie in te stellen). Uitgangspunt van de instelling van de ACI was dat de commissie, met gebruikmaking van de informatietechnologie, zou gaan adviseren over (het verbeteren van) het functioneren van de overheid. De commissie adviseerde o.a. over het verkrijgen van inzicht in de kosten van de automatisering, het uitwerken van richtlijnen op het gebied van informaticatoepassingen zoals standaardisatie en datacommunicatie, het samenwerken tussen departementen met gebruikmaking van bestaande kennis van de informatievoorziening, het verbeteren van de overheidsrelaties met de IT-sector. De commissie publiceerde diverse rapporten. Het was de bedoeling dat de commissie voor een periode van twee jaar werd ingesteld. De minister van BZK heeft de instellingstermijn verlengd tot in ieder geval eind 1995. Het secretariaat bevond zich bij BZK.⁴²

151.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken en de vakminister
Handeling	Het beschikbaar stellen van een budget ten behoeve van de werkzaamheden van de Advies Commissie Informatisering (ACI)
Periode	1991 - ca. 1995
Grondslag	Besluit ACI 1991, Stcrt. 1991/27, art. 6.3

152.

Actor	Advies Commissie Informatisering (ACI)
Handeling	Het jaarlijks doen van voorstellen aan de minister van Binnenlandse Zaken over de besteding van het budget
Periode	1991 - ca. 1995
Grondslag	Besluit ACI 1991, Stcrt. 1991/27, art. 6.4

153.

Actor	Advies Commissie Informatisering (ACI)
Handeling	Het gevraagd of ongevraagd adviseren over de mogelijkheden en het doelmatiger gebruik van informatietechnologie bij de rijksoverheid
Periode	1991 - ca. 1995
Grondslag	Besluit ACI 1991, Stcrt. 1991/27, art. 2
Product	Advies
Opmerking	De commissie bracht bijvoorbeeld advies uit over de mogelijkheden van netwerken voor telematicadiensten (ON21). De Minister van BZK, die de adviezen ontvangt, zorgt voor verspreiding bij die ministers en ZBO's die het aangaat.

154.

Actor	Advies Commissie Informatisering (ACI)
Handeling	Het jaarlijks rapporteren over de werkzaamheden van de commissie
Periode	1991 - ca. 1995
Grondslag	Besluit ACI 1991, Stcrt. 1991/27, art. 3

3.3.1.7 Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie (IOIO)

Het Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie (IOIO) had, op een strikt informele basis, tot taak het informatiebeleid voor de rijksoverheid te bespreken en informatie uit te wisselen over onderwerpen op het terrein van organisatie en geautomatiseerde informatievoorziening. De leden bestonden uit directeuren I&O van de departementen.

155.

Actor	Interdepartementaal Overleg Informatievoorziening en Organisatie (IOIO)
Handeling	Het bespreken van het informatiebeleid voor de Rijksoverheid en het uitwisselen van informatie over onderwerpen op het terrein van organisatie en geautomatiseerde informatievoorziening
Periode	ca. 1990 - ca. 1998

3.3.2 Ontwikkeling, onderhoud en gegevensverwerking

3.3.2.1 Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA)

In 1950 werd de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) ingesteld, ressorterend onder de Minister van Binnenlandse Zaken. Dit was het begin van een, voorzichtige, mechanisering van de financiële administratie. In het reglement werden de grondslagen vastgesteld voor de coördinatie op het gebied van de mechanische administratie voor de uitvoering van de specifieke ponskaartwerkzaamheden. De RMA voerde ponskaartwerkzaamheden uit, die door aard en of omvang niet door de departementen zelf in eigen beheer konden worden uitgevoerd. In opdracht van de Octrooiraad verwerkte men de financiële administratie van octrooien, zoals rappelingen, adviezen en kwitanties. Voor de rijksarbeidsbureaus verwerkte men statistieken voor de arbeidsvoorziening, en voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat werd de registratie van kentekenbewijzen ter hand genomen. Ook werden facturen van het Rijksinkoopbureau verwerkt.

De Commissie van Bijstand had tot taak de harmonische dienstverlening op het gebied van de mechanische dienstverlening aan alle sectoren van de Rijksdienst te bevorderen en de Minister van Binnenlandse Zaken te adviseren over deze dienstverlening. De Technische Commissie was belast met het toezicht op de bedrijfsvoering van de RMA, en bracht gevraagd of ongevraagd advies uit aan de Minister van Binnenlandse Zaken. Ook bevorderde de Technische Commissie het regelmatig overleg tussen de RMA en de departementen of de daaronder ressorterende diensten, staatsbedrijven en instellingen die in het bezit waren van ponskaartininstallaties. Hierbij werd onder andere gesproken over opgedane ervaringen, onderlinge hulpverlening, het aanschaffen van materiaal, en het opleiden van ponskaartenpersoneel. Het secretariaat van de RMA berustte bij Binnenlandse Zaken. In 1969 werd de RMA opgevolgd door het Rijks Computercentrum.⁴³

156.

Actor	Minister van Algemene Zaken
Handeling	Het voorbereiden van de instelling van een Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
Periode	1950 -
Product	Besluit van 22 augustus 1950, nr. 23 561, Stcrt. 1950/170

157.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken en Minister van Financiën
Handeling	Het vaststellen van het reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
Periode	1951 - 1969
Product	Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt.1951/11

158.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling	Het opstellen van richtlijnen voor de Technische Commissie en de Commissie van Bijstand van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
Periode	1951 - 1969
Grondslag	Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt.1951/11, art. 2.2, 5.1, 6.1
Product	Ministeriële beschikking

159.
 Actor Vakminister
 Handeling Het voordragen van een vertegenwoordiger in de Commissie van Bijstand en de Technische Commissie van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 5.4 en 6.4
 Product Voordracht
 Opmerking Zie handeling 161.
160.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het benoemen van vertegenwoordigers voor de Commissie van Bijstand en de Technische Commissie van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 5.4, 5.6 en 6.4
 Product Ministeriële beschikking
 Opmerking De benoeming van de vertegenwoordiger van het belanghebbende departement gebeurt op voordracht van de minister in kwestie; het benoemen van een vertegenwoordiger van het ministerie van Financiën tot lid van de Technische Commissie gebeurt op voordracht van de Minister van Financiën; zie handeling 160.
161.
 Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) / Technische Commissie
 Handeling Het adviseren van de minister van BZK bij de benoeming van het hoofd van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 2.1
 Opmerking Zie handeling 163.
162.
 Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) / Technische Commissie
 Handeling Het adviseren van de minister van BZK bij het bepalen van de taken en bevoegdheden van het hoofd van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 2.1
 Opmerking Zie handeling 164.
163.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het benoemen van het hoofd van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 2.1
 Product Ministeriële beschikking, gehoord de Technische Commissie
 Opmerking Zie handeling 161.

164.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het bepalen van de taken en bevoegdheden van het hoofd van de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 2.1
 Product Ministeriële beschikking, gehoord de Technische Commissie
 Opmerking Zie handeling 162.
165.
 Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) / Commissie van Bijstand en Technische Commissie
 Handeling Het gevraagd of ongevraagd adviseren van de Minister van Binnenlandse Zaken over elektronische en conventionele informatieverwerkingssystemen voor ministeries
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art.5.2 en 6.7
 Product Advies
166.
 Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) / Technische Commissie
 Handeling Het bepalen welke ingekomen opdrachten in aanmerking komen om door de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) te worden uitgevoerd
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 6.2
167.
 Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA) / Technische Commissie
 Handeling Het adviseren van de minister van BZK bij het bepalen of departementen of daaronder ressorterende diensten, staatsbedrijven en instellingen, ponskaartinstallaties in gebruik mogen nemen
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor de Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 7
168.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het bepalen of departementen, of daaronder ressorterende diensten, staatsbedrijven en instellingen, ponskaartinstallaties in gebruik mogen nemen
 Periode 1951 - 1969
 Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor de Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 7
 Product Ministeriële beschikking

- 169.
- Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA)
- Handeling Het voorbereiden en uitvoeren van de elektronische en conventionele informatieverwerking voor overheidsinstellingen
- Periode 1950 - 1969
- Grondslag Instellingsbeschikking 1 oktober 1950, Stcrt. 1950/170;
Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art.1
- Opmerking Zie voor het voorbereiden en uitvoeren van de elektronische en conventionele informatieverwerking voor overheidsinstellingen ten aanzien van de personeels- en salarisadministratie RIO nr. 77 “Personeelsinformatievoorziening en -administratie.”
- 170.
- Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA)
- Handeling Het ontwerpen van informatiesystemen
- Periode 1950 - 1969
- Grondslag Instellingsbeschikking 1 oktober 1950, Stcrt. 1950/170;
Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art.1
- Opmerking Voor het ontwerpen van informatiesystemen op het gebied van de personeels- en salarisadministratie bij ministeries zie het RIO nr.77 “Personeelsinformatievoorziening en administratie.”
- 171.
- Actor Rijkscentrale voor Mechanische Administratie (RMA)
- Handeling Het (doen) bouwen en onderhouden van informatiesystemen
- Periode 1950 - 1969
- Grondslag Instellingsbeschikking 1 oktober 1950, Stcrt. 1950/170;
Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art.1
- Opmerking Voor het (doen) bouwen en onderhouden van informatiesystemen op het gebied van de personeels- en salarisadministratie bij ministeries zie het RIO nr.77 “Personeelsinformatievoorziening en administratie.”
- 172.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken
- Handeling Het stellen van regels voor de berekening van door de RMA op kostprijsbasis verrichte diensten
- Periode 1951 - 1969
- Grondslag Reglement voor de Rijkscentrale voor Mechanische Administratie, Stcrt. 1951/11, art. 4

3.3.2.2 Rijksrekencentra

Rijks Computercentrum (RCC)

Het Rijks Computercentrum (RCC) werd in 1969 bij ministeriële beschikking ingesteld (Stcrt. 1969/139). Het RCC was de opvolger van de RMA. De Technische Commissie ging bij de naamswijziging verder als Commissie van Advies. Aangezien het reglement werd gewijzigd, veranderde ook het takenpakket van het RCC. Het RCC verrichtte diensten op het gebied van automatische informatievoorziening voor departementen en daaronder ressorterende instellingen. Het verlenen van een opdracht aan het RCC werd voorafgegaan door een onderzoek naar de mogelijkheid om de voorgenomen automatische informatieverwerking bij dat centrum uit te voeren en naar de te verwachten kosten. Het onderzoek werd verricht door een vertegenwoordiger van potentiële opdrachtgevers, en een vertegenwoordiger van het RCC. Als de opdracht was verstrekt, werd een begin gemaakt met de analyse en het ontwerp, later gevolgd door het programmeren van de gewenste informatieverwerking. Ten behoeve van de uitvoering van deze werkzaamheden stelde de opdrachtgever een overlegorgaan in. Afhankelijk van de omvang van de informatieverwerking kon dit orgaan bestaan uit: een stuurgroep of begeleidingscommissie, waarin een of meer vertegenwoordigers van de opdrachtgevers en van het RCC zitting hadden. De directeur van het RCC nam de verantwoording voor de uitvoering van de automatische informatieverwerking over wanneer het ontwerp en de bereikte resultaten door de opdrachtgever waren goedgekeurd.

Als gevolg van het Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst van 25 augustus 1977 werd de taakomschrijving van het RCC gewijzigd. In het hieruit voortvloeiende Besluit Algemene Rijksrekencentra werd het RCC samen met het Computer Centrum Limburg aangeduid als de Algemene Rijksrekencentra. Een opdracht aan een van de Algemene Rijksrekencentra kon een of meer fasen van een automatiseringsprogramma omvatten, alsmede het onderhouden, wijzigen of uitbreiden van in gebruik zijnde informatiesystemen. Het uitvoeren van een opdracht werd begeleid door een stuurgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de opdracht verlenende en of gebruikende overheidsorganen, van de Algemene Rijksrekencentra en eventueel van andere geïnteresseerde overheidsorganen. Deze stuurgroep bracht rapport uit aan de opdrachtgever over de werkzaamheden. Elke opdracht moest worden uitgevoerd volgens de normen zoals die zijn vastgelegd voor de organisatie in kwestie. De kosten werden aan de opdrachtgever in rekening gebracht volgens door de Minister van Binnenlandse Zaken vast te stellen regels voor de tarieven, nadat hierover door de Centrale Accountantsdienst advies was uitgebracht.

In 1990 werd het RCC verzelfstandigd (Stb. 1990/475). Circa 1996 werd de naam gewijzigd in PinkRocade.⁴⁴

Computer Centrum Limburg (CCL)

In 1974 werd het Computer Centrum Limburg (CCL) ingesteld, als onderdeel van een Samenwerkingsverband Registratiediensten Zuid Limburg. Het CCL werd in Heerlen gevestigd, ter bevordering van de werkgelegenheid in Zuid Limburg. Het CCL had tot taak op het gebied van automatische informatieverwerking diensten te verrichten ten behoeve van het Bureau automatisering hypothecaire en kadastrale boekhouding van de Dienst van het Kadaster en de openbare Registers (ressortierend onder de Minister van VROM), van de Dienst Verkeersongevallenregistratie (ressortierend onder de Minister van Verkeer en Waterstaat) en van de door het Samenwerkingsinstituut Automatisering Limburg aan te wijzen projecten. Als de Minister van Binnenlandse Zaken er zijn goedkeuring aan hechtte, kon het CCL ook andere diensten (dan hierboven genoemd) verrichten. De Minister van Binnenlandse Zaken stelde een Reglement Samenwerkingsverbanden Zuid Limburg op, op basis waarvan het verlenen van opdrachten aan alsmede de uitvoering van die opdrachten en de verrekening daarvan door het CCL plaatsvonden. De directeur van het CCL was verantwoording verschuldigd aan de Minister van Binnenlandse Zaken. Jaarlijks bracht hij verslag uit aan de Minister van Binnenlandse Zaken. Zijn taken en bevoegdheden werden bij instructie geregeld. Een Commissie van Toezicht hield toezicht op en adviseerde over de wijze van uitvoering van hetgeen in de beschikking was bepaald.

Als gevolg van het Besluit Commissie Automatisering Rijksdienst van 25 augustus 1977 werd de taakomschrijving van het CCL gewijzigd. In het Besluit Algemene Rijksrekencentra (Stcrt. 1977/178) werd het CCL samen met het RCC aangeduid als de Algemene Rijksrekencentra. In 1985/1986 werd het CCL opgeheven. De exploitatie-eenheid van grote computers werd bij het RCC ondergebracht onder de naam Rijks Computer Centrum Heerlen.

173.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het instellen van het Rijks Computercentrum (RCC)
Periode 1969 - 1990
Grondslag Stcrt. 1969/139, art. 1
Product Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt.1969/139
Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224,
Stcrt. 1977/178
Bepalingen inzake de uitvoering door de algemene Rijksrekencentra van opdrachten van de Rijksoverheid, Stcrt. 1981/63

174.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het vaststellen van het Reglement Samenwerkingsverband Registratiediensten Limburg
Periode 1974 - 1985/6
Grondslag Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135, art. 3
Product Reglement Samenwerkingsverband Registratiediensten Limburg
Opmerking Voor het instellen van het Samenwerkingsverband wordt verwezen naar de algemene handelingen.

175.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het instellen en opheffen van het Computer Centrum Limburg
Periode 1974 - 1985/6
Product Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135
Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / CD77 / U224,
Stcrt. 1977/178

176.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het bepalen van de taken en bevoegdheden van de directeur van het Rijks Computercentrum en de directeur van het Computer Centrum Limburg
Periode 1969 - 1990
Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt.1969/139, art. 3;
Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135, art. 4;
Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224,
Stcrt. 1977/178, art. 3; Instructie Directeuren Algemene Rijksrekencentra van 13 juli 1981, Stcrt. 1981/63
Product Ministeriële beschikking

177.

Actor Rijks Computercentrum / Commissie van Advies
Handeling Het, gevraagd of ongevraagd, adviseren van de Minister van Binnenlandse Zaken of de directeur van het Rijks Computercentrum over zaken van technische en bestuurlijke aard, het Rijks Computercentrum betreffende
Periode 1969 - 1990
Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt.1969/139, art. 7.1

- 178.
- Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
- Handeling Het opstellen van een offerte voor het verrichten van diensten op het gebied van automatische informatieverwerking bij ministeries en daaronder ressorterende instellingen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.1 en 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en -automatisering, art. 1
- 179.
- Actor Vakminister
- Handeling Het verlenen van opdrachten aan het Rijks Computercentrum en het Computer Centrum Limburg
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.1 en 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en -automatisering, art. 2
- 180.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken
- Handeling Het verlenen van toestemming aan het Rijks Computercentrum en het Computer Centrum Limburg voor het verrichten van diensten voor overheidsorganen, (semi-) overheidsorganen en andere instellingen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt.1969/139, art. 2.1; Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135,art. 2.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 2; Bepalingen inzake de uitvoering door de algemene Rijksrekencentra van opdrachten van de Rijksoverheid, Stcrt. 1981/63, art. 2.1
- Product Ministeriële beschikking
- Opmerking Ten behoeve van het analyseren, ontwerpen en programmeren van de gewenste informatieverwerking stelt de vakminister een overlegorgaan in, waarin zowel vertegenwoordigers van de opdrachtgever als van het Rijks Computercentrum zitting hebben.
- 181.
- Actor Minister van Binnenlandse Zaken
- Handeling Het verlenen van toestemming aan het Rijks Computercentrum en het Computer Centrum Limburg voor het uitvoeren van opdrachten voor instanties die niet tot de Rijksdienst behoren
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt.1969/139, art. 2.2; Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135, art. 2.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 2; Instructie Directeuren Algemene Rekencentra, Stcrt. 1981/63, art. 1.4

- 182.
- Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
- Handeling Het voorbereiden en uitvoeren van de elektronische en conventionele informatieverwerking voor overheidsinstellingen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
- Opmerking Zie voor het voorbereiden en uitvoeren van de elektronische en conventionele informatieverwerking voor overheidsinstellingen ten aanzien van de personeels- en salarisadministratie RIO nr. 77 "Personeelsinformatievoorziening en -administratie."
- 183.
- Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
- Handeling Het voorbereiden en uitvoeren van de geautomatiseerde informatieverwerking voor overheidsinstellingen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
- Opmerking Zie voor het voorbereiden en uitvoeren van de geautomatiseerde informatieverwerking voor overheidsinstellingen ten aanzien van de personeels- en salarisadministratie RIO nr. 77 "Personeelsinformatievoorziening en -administratie."
- 184.
- Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
- Handeling Het ontwerpen van nieuwe informatiesystemen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
- Opmerking Zie voor het ontwerpen van nieuwe informatiesystemen ten aanzien van de personeels en salarisadministratie RIO nr. 77 "Personeelsinformatievoorziening en administratie."
- 185.
- Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
- Handeling Het (doen) bouwen en onderhouden van nieuwe informatiesystemen
- Periode 1969 - 1990
- Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
- Opmerking Zie voor het (doen) bouwen en onderhouden van nieuwe informatiesystemen ten aanzien van de personeels en salarisadministratie RIO nr. 77 "Personeelsinformatievoorziening en administratie."

186.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
 Handeling Het adviseren van de vakminister bij het opstellen en / of uitwerken van automatiseringsplannen op het gebied van gegevensverwerking
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
 Opmerking Dit betreft onder andere financiële, materiële en organisatorische aspecten.
187.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
 Handeling Het exploiteren van geautomatiseerde informatiesystemen
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
 Product Contracten
188.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
 Handeling Het beheren van door het Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg geïnstalleerde computerapparatuur
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
189.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
 Handeling Het beheren van door het Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg ontwikkelde procedures voor manuele gegevensverwerking
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2
190.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg
 Handeling Het begeleiden en opleiden van gebruikers bij de implementatie van de ontwikkelde of in exploitatie genomen geautomatiseerde informatiesystemen
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 4.2; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 / nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 4; Beschikking van 16 maart 1981, nr. OA 81-868/2994 / Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, art. 2

191.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het vaststellen van (regels voor) de tarieven die voor de kosten van de werkzaamheden van de Algemene Rijksrekencentra in rekening worden gebracht
 Periode 1977 - 1990
 Grondslag Besluit Algemene Rijksrekencentra, Stcrt. 1977/178, art. 5; Bepalingen inzake de uitvoering door de algemene Rijksrekencentra van opdrachten van de rijksoverheid, Stcrt. 1981/63, art. 18
192.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het uitoefenen van het algemene toezicht op de bedrijfsvoering van het Rijks Computercentrum en het Computer Centrum Limburg
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art. 6
193.
 Actor Commissie van Toezicht op het Computer Centrum Limburg
 Handeling Het toezicht houden op en het uitbrengen van advies over de wijze waarop het Computer Centrum Limburg haar taken uitvoert
 Periode 1974 - 1985/6
 Grondslag Instellingsbeschikking Computer Centrum Limburg, Stcrt. 1974/135, art. 5
 Product Toezicht, advies
194.
 Actor Rijks Computercentrum en Computer Centrum Limburg / Directeur van het Rijks Computercentrum en directeur van Computer Centrum Limburg
 Handeling Het jaarlijks uitbrengen van een verslag aan de Minister van Binnenlandse Zaken
 Periode 1969 - 1990
 Grondslag Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139, art.8; Besluit Algemene Rijksrekencentra van 25 augustus 1977 /nr. CD77 / U224, Stcrt. 1977/178, art. 6; Instructie Directeuren Algemene Rijksrekencentra, Stcrt. 1981/63, art. 8
195.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het voorbereiden van de verzelfstandiging van het Rijks Computercentrum
 Periode 1988 - 1990
 Grondslag Comptabiliteitswet 1976, Stb. 1976/671, art. 40
 Product Wet N.V. RCC
196.
 Actor Vakminister
 Handeling Het instellen van departementale rekencentra
 Periode 1945 -
 Opmerking Onder rekencentra wordt ook verstaan computercentra en informatiecentra.
197.
 Actor Vakminister
 Handeling Het beheren en onderhouden van departementale rekencentra
 Periode 1945 -
 Opmerking Onder rekencentra wordt ook verstaan computercentra en informatiecentra.

Het ontwikkelen, beheren en exploiteren van de IT-infrastructuur neemt een niet meer weg te denken positie in binnen de interne informatievoorziening. De activiteiten op dit gebied beslaan een breed terrein. Naast de aanschaf, levering, implementatie, vervanging, onderhoud, millenniumproof maken van apparatuur dienen ook het volgen van de ontwikkelingen in het IT aanbod en vanuit deze ontwikkelingen adviseren over de architectuur van de IT infrastructuur te worden genoemd.

De contracten met externe leveranciers worden beheerd en gecontroleerd en de contacten met deze externe leveranciers onderhouden. Er vinden voorbereidende werkzaamheden plaats ten behoeve van de inrichting van werkplek en de feitelijke inkoop van automatiseringsmiddelen. De IT-helpdesk is belast met het beantwoorden van vragen en het oplossen van problemen inzake het gebruik van werkplekapparatuur, het op peil houden van kennis van gebruikers van toepassingsprogramma's en het op uitleenbasis beschikbaar stellen van apparatuur en software.

Het technisch beheer omvat structurele beheerswerkzaamheden aan de IT-infrastructuur en het opstellen van verzoeken tot wijzigingen van de IT-infrastructuur, het rapporteren van incidentenafhandeling, het vernieuwen of toevoegen van IT-infrastructuur componenten, het onderhouden van technische documentatie en beheersprocedures en het technisch beheer van de internet- en intranetomgeving.

Het netwerkbeheer behelst het verzorgen van back-ups's, het in kaart brengen van de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van het netwerk en van prestaties van serversystemen en datacommunicatievoorzieningen, het verstrekken van prestatie- en operationele gegevens ten behoeve van analyse van incidenten en fouten, het signaleren van knelpunten en incidenten in prestaties, het waarborgen van de betrouwbaarheid, beschikbaarheid en de beveiliging van server- en datacommunicatie systemen.

Het applicatiebeheer betreft het uitvoeren van de kwaliteitscontrole op door gebruikers ingevoerde gegevens, het ondersteunen van beleidsmedewerkers met betrekking tot het gebruik, wensen en opleidingen rond applicaties; het coördineren van de herstelacties, verzorgen van de beveiliging van de applicaties en het geven van advies gericht op het voorkomen van onrechtmatigheden; het opstellen en uitvoeren van testen van nieuwe applicaties, het opstellen van applicatieplannen voor de invoering daarvan bij de gebruikers, het evalueren van implementatieplannen en het opstellen van adviezen over verbeteringen.

198.

Actor	Vakminister
Handeling	Het ontwikkelen van het beleid op het gebied van de IT-infrastructuur
Periode	1945 -

199.

Actor	Vakminister
Handeling	Het toetsen, beheren en exploiteren van de IT-infrastructuur
Periode	1945 -

3.3.2.3 OverheidsNetwerk 21

Het OverheidsNetwerk 21, afgekort tot ON21, is een initiatief vanuit de overheid met als missie het realiseren van een virtueel overheidsnetwerk. Dit project heeft als doel te profiteren van de gezamenlijke positie als grote marktpartij voor de inkoop van telematicadiensten, gebruik te maken van elkaars schaarse expertise en ervaring, en het bevorderen van standaardisatie. Het primaire doel van ON21 is het faciliteren van Europese aanbestedingstrajecten en het sluiten van raamovereenkomsten voor een zo breed mogelijke overheid. Overheidsorganisaties kunnen zo gebruik maken van de diensten van een bedrijf, zonder dat individuele overheidsorganisaties daar een aanbestedingsprocedure voor moeten uitvoeren. Voor minder geld worden geavanceerde diensten verkregen waarbij tevens de mogelijkheid tot onderlinge communicatie tussen de deelnemers is verzekerd.

Vanaf het begin van de jaren negentig kreeg het idee van samenwerking steeds meer aandacht, ook al omdat binnen de overheid verschillende telematicanetwerken elkaar grotendeels overlaptten. Bij veel organisaties ontbrak de expertise om de snel veranderende markt- en technologieontwikkelingen bij te houden, gebruikersbehoeften te vertalen naar technische specificaties en het niveau van dienstverlening te bewaken en bij te stellen. Bundeling van de vraag en standaardisatie bood diverse voordelen, zoals kostenbesparing en grotere efficiency.

De Adviescommissie Informatisering (ACI) adviseerde de minister van BZK over de informatisering in de openbare sector, onder andere over het beleid inzake (overheids-) netwerken. Zij nam het initiatief de samenwerking tussen overheidsorganisaties op het terrein van netwerken nader te onderzoeken. Hier waren een aantal redenen voor te noemen. Aangezien de behoeften die organisaties hadden aan telecommunicatievoorzieningen langzamerhand gestandaardiseerd begonnen te raken, konden veel organisaties kiezen uit hetzelfde assortiment. Verder waren de ontwikkelingen op het gebied van technologie zodanig dynamisch dat het voor individuele organisaties niet meer op te brengen was zelf alle kennis en ervaring in huis te hebben om opgewassen te zijn tegen de aanbestedersmarkt.

In 1994 werd een interdepartementale werkgroep samengesteld, Werkgroep De Kam genaamd, die, bijgestaan door externe adviseurs, tot taak kreeg de mogelijkheden tot samenwerking concreet te onderzoeken. Het onderzoek was gericht op drie doelen: benutten van de positie van de overheid als marktpartij, bundeling van schaarse expertise en kennis, en bevordering van standaardisatie. In haar rapport, *Kiezen voor samenwerking, een groeipad* (1995) deed de werkgroep tal van aanbevelingen over mogelijke gebieden van samenwerking en de organisatie daarvan. Om succes te garanderen moest aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Zo diende samenwerking een aantoonbare meerwaarde te hebben boven individuele initiatieven, en moesten resultaten van de samenwerking eenduidig benoemd kunnen worden qua prijs- en kwaliteitsvoordelen. Voorts moesten de resultaten breed toepasbaar zijn binnen de openbare sector, met behoud van de autonomie van de deelnemende partijen.

De minister van BZK fungeert als coördinator van het project ON21. Het is zijn taak kansrijke onderwerpen voor samenwerking te identificeren. Hij inventariseert of bij andere departementen een behoefte voor telematicadiensten bestaat en vervult hierbij een aanjagende rol. Ook het IB-beraad, vanaf 1 januari 2000 ICT-beraad geheten, polst op interdepartementaal niveau behoeften en onderzoekt of het ook beleid kan worden. De minister van BZK is ook verantwoordelijk voor het

beheer van eenmaal gesloten raamcontracten oftewel mantelovereenkomsten. Namens zoveel mogelijk departementen sluit de minister van BZK mantelovereenkomsten, waarbij volgens precies omschreven voorwaarden bepaalde diensten geleverd worden. De andere partijen conformeren zich via een consultatiedocument aan deze keuze. De overeengekomen mantelovereenkomsten worden vervolgens geconverteerd naar de individuele overeenkomsten.

Voorbeelden van projecten zijn bijvoorbeeld ON2000 - de gezamenlijke ontwikkeling en verwerving van een datatransportdienst door de Belastingdienst, GBA en SCB-, OB2000 - een elektronische berichtendienst m.m.v. NVG/GemNet en Justitie - en OT2000 - een collectieve kortingsregeling voor openbare telefonie voor diverse departementen en overheidsorganen. De afronding van de aanbesteding van dit laatste project zal vermoedelijk in 2000 plaatsvinden. Per initiatief worden stuur- en klankbordgroepen ingesteld, bestaande uit de betrokken partijen.

Begin 1996 is het Programmabureau Overheidsnetwerk in de 21ste eeuw, afgekort Programmabureau ON21, van start gegaan. BZK heeft hiervoor een convenant afgesloten met de VNG, om te komen tot structurele samenwerking bij de ontwikkeling van netwerken. Waar mogelijk neemt de VNG deel aan toekomstige verwervingstrajecten. Het programmabureau ondersteunt en stimuleert afzonderlijke overheidsinstanties bij de gezamenlijke verwerving van diensten op het gebied van telematica, in het bijzonder met betrekking tot het faciliteren van de aanbesteding. Het programmabureau organiseert congressen en publiceert folders en brochures om managers de gelegenheid te bieden zich een helder beeld te vormen. Regelmatig wordt aan alle relaties (d.w.z. overheid en leveranciers, in totaal zo'n 1500) een nieuwsbrief gestuurd waarin telewebsessies worden aangekondigd : het programmabureau geeft gegadigden telefonisch dan wel via Internet de mogelijkheid te informeren welke voordelen het telematicanetwerk in kwestie biedt. In enkele gevallen komt het voor dat overheidsorganisaties een persoonlijk gerichte uitnodiging voor deze sessies ontvangen.

Werkgroep De Kam fungeert als klankbordgroep voor het identificeren en op haalbaarheid onderzoeken van nieuwe initiatieven, het bewaken van de voortgang van lopende initiatieven en de afstemming tussen de verschillende initiatieven. Ook wordt er informatie uitgewisseld over ON21-projecten. Leden zijn vertegenwoordigers van grote overheidsorganisaties 'met serieuze belangstelling om op enig moment aan ON-21 initiatieven deel te nemen' : departementale directies Organisatie & Informatievoorziening, de afdeling Organisatie & Informatievoorziening van zelfstandige uitvoerende diensten, de VNG en de IPO. Het secretariaat bevindt zich bij de minister van BZK.

Een ander orgaan om de organisatie van het samenwerkingsverband vorm te geven is de Initiatiefgroep ON21. Deze interdepartementale stuurgroep bewaakt de hoofdlijnen van het samenwerkingsverband, zoals het aangeven van de kaders en uitgangspunten, en stuurt het programma op tactisch niveau aan. Ook beoordeelt zij nieuwe initiatieven op bestuurlijke haalbaarheid en eventuele afbreukrisico's.

3.3.2.4 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 - 63

200.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / Werkgroep de Kam
Handeling	Het onderzoeken van de mogelijkheden tot samenwerking tussen overheidsorganisaties op het terrein van elektronische netwerken
Periode	1994 - 1995
Product	Rapport "Kiezen voor samenwerking, een groeipad", Den Haag 1995
Opmerking	Het onderzoek werd verricht op initiatief van de ACI (zie ook paragraaf over adviescommissies).

201.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
 Handeling Het identificeren van kansrijke onderwerpen voor samenwerking in het kader van ON21
 Periode 1995 -
 Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
202.
 Actor IB-beraad
 Handeling Het op interdepartementaal niveau onderzoeken of er op het gebied van telematicanetwerken behoeften tot samenwerking bestaan en in hoeverre deze behoefte tot beleid kan worden gemaakt
 Periode 1995 -
 Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
203.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het instellen van het Programmabureau ON21
 Periode 1996
 Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
204.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het sluiten van een convenant met de VNG om bij de ontwikkeling van telematicanetwerken structureel samen te werken
 Periode 1996
 Bron Tweede voortgangsrapportages over de nota Terug naar de toekomst, TK 1997 - 1998, 20 644, nr. 32, p. 23
205.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Werkgroep de Kam
 Handeling Het fungeren als klankbordgroep voor het initiëren van nieuwe initiatieven op het gebied van telematica en het bewaken van de voortgang van de lopende initiatieven
 Periode 1996 -
 Bron Brochure "ON21 - samenwerkingsverband communicatie-infrastructuur openbare sector"
206.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Initiatiefgroep ON21
 Handeling Het op hoofdlijnen bewaken van het samenwerkingsverband en het beoordelen van de haalbaarheid van nieuwe initiatieven op het gebied van telematica
 Periode 1996 -
 Bron Brochure "ON21 - samenwerkingsverband communicatie-infrastructuur openbare sector"
207.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/
 Programmabureau ON21
 Handeling Het beantwoorden van vragen van afzonderlijke overheidsinstanties bij de gezamenlijke verwerving van diensten op het gebied van telematica
 Periode 1996 -
 Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
 Opmerking Het gaat hier in het bijzonder om het faciliteren van aanbestedingen.

208.
Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/
Programmabureau ON21
Handeling Het ontwikkelen van generieke instrumenten voor afzonderlijke overheidsinstanties
voor de gezamenlijke verwerving van diensten op het gebied van telematica
Periode 1996 -
Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999

209.
Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het sluiten van raamcontracten op het gebied van telematica
Periode 1996 -
Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
Product ON 2000, OB 2000 en OT 2000

210.
Actor Vakminister
Handeling Het sluiten van nadere overeenkomsten op het gebied van telematica
Periode 1996 -
Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
Product ON 2000, OB 2000 en OT 2000

211.
Actor Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling Het beheren van raamcontracten op het gebied van telematica
Periode 1996 -
Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
Product ON 2000, OB 2000 en OT 2000

212.
Actor Vakminister
Handeling Het beheren van nadere overeenkomsten op het gebied van telematica
Periode 1996 -
Bron Interview met W.J. Berghuijs, 13 oktober 1999
Product ON 2000, OB 2000 en OT 2000

3.3.2.5 Rijksoverheidsintranet

Een intranet is een bedrijfsnetwerk dat, op basis van de overal toepasbare Internetstandaarden, in staat is de in de eigen organisatie aanwezige informatie en kennis te ontsluiten voor de eigen medewerkers. Er bestaat een behoefte vanuit de ministeries en de Hoge Colleges van Staat om elektronische diensten te verzamelen en uit te wisselen, teneinde de communicatie, interne bedrijfsvoering en samenwerking zowel binnen een departement als tussen de verschillende rijksoverheidsorganisaties te bevorderen. Een Rijksoverheidsintranet heeft een meerwaarde boven de bestaande departementale netten. Te denken valt aan een overheidsbreed bestand van e-mailadressen, een vacature- of mobiliteitsbank waar alle vacatures van de rijksoverheid op staan, het gezamenlijk kunnen werken en inzien van interdepartementale dossiers, het uitwisselen van (beveiligde) elektronische post.

In 1998 verrichtte het Expertise Centrum (HEC) een onderzoek naar de haalbaarheid van een Rijksoverheidsintranet. Vervolgens vond een behoeftenanalyse plaats. Er werden workshops georganiseerd met als doel inzicht te krijgen in de mogelijkheden en het politieke draagvlak voor een

Rijksoverheidsintranet. De conclusie van het medio 1998 verschenen eindrapport was dat een Intranet haalbaar en wenselijk was, gezien de algemene beleidsvoornemens binnen de rijksoverheid tot een meer intensieve en betrouwbare informatie-uitwisseling tussen departementen (NAP).

Een elektronische adressengids heeft als doel de bereikbaarheid van rijksambtenaren te vergroten door een set gegevens - naam, postadres, telefoonnummer, faxnummer, e-mail adres - aan rijksambtenaren ter beschikking te stellen. Het moet een instrument worden om de communicatie, en dus ook de interne bedrijfsvoering, tussen de verschillende onderdelen van de rijksoverheid eenvoudiger te maken. Het bereik gaat niet verder dan de rijksoverheid.

De website is een elektronisch communicatieplatform waarop diensten kunnen worden geleverd aan rijksambtenaren. Op een Rijksoverheidsintranet kunnen drie verschillende soorten diensten worden aangeboden: informatiediensten, communicatiediensten en transactiediensten. Informatiediensten zijn diensten waarbij informatie beschikbaar wordt voor de gebruiker, zoals de organisatie van directies binnen een departement, handboeken, het regeerakkoord, begrotingen, de kameragenda, optredens van bewindslieden; communicatiediensten zijn diensten die een 'tweeweg' verkeer vereisen tussen intranet en de gebruiker, bijvoorbeeld gezamenlijke projectdossiers of elektronisch vergaderen; transactiediensten maken het mogelijk transacties af te sluiten, o.a. het aanvragen van literatuur, het opgeven voor opleidingen en het vastleggen van afspraken.

De financiering van het project Overheidsintranet loopt via het NAP-budget. Op basis van het bestek kan na besluitvorming in het IB-beraad (per 1-1-2000 ICT-beraad geheten) een Europese aanbesteding voor de realisatie van de adressengids en de website worden gedaan die door een of meerdere marktpartijen zal worden uitgevoerd. Een afzonderlijke projectorganisatie zal zich, met de inzet van externe deskundigen, bezighouden met de integratie binnen het Rijksoverheidsintranet en het opzetten van een beheersorganisatie.

Het IB-beraad is nauw betrokken bij de besluitvorming van de projecten. De Begeleidingsgroep Rijksoverheidsintranet tracht zaken binnen het eigen departement voor elkaar te krijgen en het Rijksoverheidsintranet af te stemmen op de infrastructuur binnen het eigen departement. Zij bewaakt de voortgang van het proces en stelt uitgangspunten vast voor specificaties. Het secretariaat bevindt zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. De interdepartementale Redactieraad Rijksoverheidsintranet doet voorstellen voor de inhoudelijke vulling en de vormgeving van het Rijksoverheidsintranet. Vanuit hun ervaring met bestaande intranetten geven zij aan wat al dan niet realistisch is voor het Rijksoverheidsintranet. Ook hiervan bevindt het secretariaat zich bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daarnaast is er een communicatie-programma naar de departementen op poten gezet waarin wordt aangegeven wat de projecten behelzen en wat de gevolgen kunnen zijn. Te denken valt aan het geven van presentaties, het organiseren van discussieplatforms, werkconferenties, workshops en het uitgeven van nieuwsbrieven.

3.3.2.6 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 - 63

213.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid
Handeling	Het ontwikkelen van een website voor de Rijksoverheid waar informatie-, communicatie- en transactiediensten worden aangeboden
Periode	1999 -
Bron	Interview met drs. A. Reinders, 28 september 1999

214.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Begeleidingsgroep Overheidsintranet
Handeling Het ondersteunen van de invoering van intranet bij een departement en het afstemmen van het Rijksoverheidsintranet op de infrastructuur binnen het eigen departement
Periode 1999 -
Bron Interview met drs. A. Reinders, 28 september 1999

215.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Redactieraad Rijksoverheidsintranet
Handeling Het doen van voorstellen voor de inhoudelijke invulling en de vormgeving van het Rijksoverheidsintranet
Periode 1999 -
Bron Interview met drs. A. Reinders, 28 september 1999

3.3.2.7 Millenniumprobleem

Het millenniumprobleem kwam voort uit een onvoorziene samenloop van omstandigheden. In veel informatiesystemen draaiden nog oude softwaretoepassingen, daterend uit 1970 tot en met begin jaren negentig. Bij veel systemen werd, mede om geheugencapaciteit te sparen, de jaaraanduiding in twee velden in plaats van vier weergegeven: '85' in plaats van '1985'. Veel systemen en apparatuur werden nooit vervangen, maar wel diverse keren uitgebreid, aangepast en gekoppeld aan nieuwe toepassingen. De interne datumvelden bleven ongewijzigd.

Met de millenniumwisseling zou zich bij automatiseringssystemen met een jaaraanduiding in twee cijfers het probleem kunnen voordoen dat het systeem de '00' niet herkent als '2000'. Als gevolg daarvan kunnen storingen en foutieve berekeningen ontstaan. Niet alleen bij administratieve, financiële en logistieke systemen, maar bij productieprocessen in tal van bedrijven en PC's. Overheidsinstanties en bedrijven zijn voor de continuïteit van werk- en bedrijfsprocessen sterk afhankelijk van producten en diensten van andere bedrijven. Een storing bij één systeem zou grote problemen kunnen veroorzaken bij andere systemen. Ook was er de vraag wie aansprakelijk was voor eventuele schade als gevolg van het millenniumprobleem? Als vuistregel gold dat leveranciers van systemen niet aansprakelijk konden worden gesteld indien oude softwarepakketten van vóór 1990 en standaardpakketten van vóór 1995 niet millenniumbestendig zouden blijken te zijn. Claims konden alleen dan ingediend worden als aangetoond kon worden dat alle pogingen in het werk waren gesteld om problemen te voorkomen c.q. te beheersen.

Alle activiteiten inzake de millenniumproblematiek hadden eerst en vooral ten doel de millenniumovergang voor de samenleving als geheel zo vlekkeloos mogelijk te doen verlopen. Ook de continuïteit van de (overheids)organisatie diende gewaarborgd te worden.

Eind 1996, begin 1997 kwam het millenniumprobleem op de politieke agenda. Aanvankelijk werd het millenniumprobleem eerst en vooral als een ICT-probleem gezien. Vervolgens werd het naar het managementniveau getild. Vanaf 1999 vond een verschuiving plaats naar het publieke domein, om vertrouwen te kweken. Naast de technische aspecten van het millenniumprobleem, lag de nadruk sterk op voorlichtings- en bewustwordingsactiviteiten.

Medio 1997 legde de minister van Binnenlandse Zaken, vanuit zijn rol als coördinerend minister, de normplanning voor de overheid en de daaronder vallende sectoren bij het aanpakken van het probleem vast. Ministers waren zelf verantwoordelijk voor het beheersen c.q. oplossen van het millenniumprobleem bij het departement zelf, de zbo's en de sectoren in kwestie. Bij alle ministeries afzonderlijk werd een projectorganisatie in het leven geroepen. Er werden diverse sectorgebonden millennium platforms opgericht, zoals het Projectbureau Millennium Overheid (PMO), Millennium

Platform Zorg (MPZ), het Millennium Platform Transport (MPT) en het Platform van de Nederlandse Politie.

Met inventarisaties werd vastgelegd, geclassificeerd eigenlijk, welke software- en hardware-objecten er waren. Reeds spoedig kwam men tot het inzicht dat, gezien de beperkte tijd die beschikbaar was, een onderscheid gemaakt moest worden tussen maatschappelijk vitale objecten (bijvoorbeeld alarmnummers, radioverbindingen, politie en brandweer), vitale objecten die van belang waren voor de bedrijfsvoering en niet-vitale objecten (secundair belang).

Door middel van tests werd getracht te achterhalen in hoeverre software en hardware millenniumbestendig waren. Voor deze millenniumgevoeligheidtests werden procedures ontwikkeld. Van alle bij het te testen object betrokken onderdelen diende vooraf een betrouwbare inventarisatie te zijn uitgevoerd. In een testscenario werd nauwkeurig omschreven wat getest ging worden, hoe en wie erbij betrokken waren. Ook de omgeving waarin het te testen object functioneerde werd gedetailleerd beschreven. Belangrijk waren ook het tijdstip van de test en de geplande doorlooptijd. In een testprotocol werd aangegeven welke testmethoden werden toegepast en welke (hulp)middelen daarbij mogelijk dan wel gewenst waren. Een testformulier beschreef de inventarisatie van de testbasis, testprocedure en testrapportage, die voor elke millenniumapplicatietest door de medewerkers moest worden ingevuld. De resultaten werden vastgelegd in een testverslag.

Bij gevonden onvolkomenheden dienden wijzigingsvoorstellen te worden geformuleerd (en gerealiseerd). Nadat de software was aangepast, getest en geïmplementeerd, kon er nog niet van worden uitgegaan dat deze ook op 31 december 1999 nog millenniumbestendig zou zijn. Indien tussentijds nog onderdelen werden toegevoegd, zouden deze in combinatie met de bestaande (geteste) hardware en software problemen kunnen geven. Om deze wijzigingen in beeld te kunnen krijgen en te beoordelen werd een systematiek ontwikkeld. Moest de verandering überhaupt worden ingevoerd en zo ja, kon dan niet gewacht worden tot na de eeuwwisseling? Dit alles was gericht op borging.

Het was van belang zekerheid te verkrijgen over de juistheid van de informatie die van het management werd verkregen. Externe accountantskantoren voerden audits uit, waarbij de opdrachtgever aan gaf wat hij onderzocht wilde hebben. De toetsing was gericht op juistheid en volledigheid. Was er een Millenniumverklaring, een test- of implementatierapport, was een (volledig) noodplan ontwikkeld en zo ja was deze getest? Van de audits werden rapporten uitgebracht.

De opgestelde noodplannen dienden minimaal de volgende elementen te bevatten: de continuering van het proces, dat door het betreffende object wordt ondersteund; nazorg en herstel van het object, dat achteraf niet millenniumbestendig blijkt te zijn geweest; een draaiboek, waarin staat wanneer een noodplan in werking treedt, wat er moet gebeuren bij calamiteiten en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan; het testen en oefenen van een noodplan in de praktijk.

Uit de noodplannen waren overgangsplannen ontwikkeld. In een overgangsplan werd ingegaan op de vraag hoe zekerheid te verkrijgen dat de meest noodzakelijke voorzieningen, hulpmiddelen en systemen op 3 januari 2000 naar behoren zouden functioneren. In feite was een overgangsplan te beschouwen als de organisatie van de millenniumovergang en de periode daaromheen. Per (maatschappelijk) vitaal object dienden mogelijke alternatieven te worden geanalyseerd. Zo kon na het optreden van de calamiteit op adequate wijze gereageerd worden, waardoor de continuïteit van het desbetreffende vitale systeem gewaarborgd was.

Tijdens de afsluitende evaluatiefase zijn de “lessons learned” door de diverse ministeries in kaart gebracht. Wat is er allemaal gedaan, door wie en welke lessen zijn daaruit te trekken. Er moet naar gestreefd worden de verworvenheden als gevolg van de samenwerking te bestendigen. De noodplannen zijn nu volledig, geactualiseerd en centraal toegankelijk.

Project Millennium Overheid (PMO)

In september 1997 riep de minister van BZK het Project Millennium Overheid (PMO) in het leven. Het PMO coördineerde en ondersteunde actief de werkzaamheden bij de verantwoordelijke ministeries die waren gericht op het oplossen dan wel beheersbaar maken van het millenniumprobleem. Het PMO stelde instrumenten ter beschikking, zoals een normplanning, modellen voor rapporten en continuïteitsplannen. Het PMO informeerde via onder andere een infodesk, een website op Internet en publicaties naar buiten toe over de stand van zaken; ook nam zij de internationale samenwerking onder haar hoede. Per ministerie werd een projectleider voor het millenniumprobleem aangesteld. In het ICMO, het Interdepartementaal Coördinatorenoverleg Millennium Overheid, kwamen eens in de veertien dagen alle projectleiders van de ministeries en vertegenwoordigers van het IPO, de UVW en NCW/VNO bijeen. Deze vergaderingen boden de gelegenheid tot het uitwisselen van ervaringen.

Elk kwartaal werd een rapportage over de stand van zaken aan de Tweede Kamer gestuurd. Van elk ministerie werd een rapportage ontvangen en beoordeeld. De concept-rapportage, waarin alle rapportages in een totaaloverzicht waren samengevoegd, werden besproken in het ICMO. Het PMO verwerkte de op- en aanmerkingen. Vervolgens werd het concept besproken in het IB-beraad en het SG-beraad, de RWTI en de ministerraad. Ook hier konden wijzigingen in het rapport worden aangebracht. Vervolgens werd de eindrapportage naar de Tweede Kamer gestuurd. Indien nodig kwam de desbetreffende minister naar de Tweede Kamer om tekst en uitleg te geven. Het PMO droeg er zorg voor dat de uitkomsten van het overleg over de rapportages werden teruggekoppeld aan relevante partijen en beoordeelde welk ministerie op haar van toepassing zijnde vragen moest beantwoorden.

Praktijkvoorbeeld ministerie van VWS

Bij elk ministerie werd een projectbureau in het leven geroepen, gericht op het departement zelf, de zbo's en de onder haar vallende sectoren. In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van het deelproject VWS/Veld bij het ministerie van VWS. Met het veld wordt bedoeld de ziekenhuizenzorg, de ambulancezorg en de gehandicaptenzorg.

In principe waren de zorginstellingen zelf verantwoordelijk voor de daadwerkelijke aanpak van het millenniumvraagstuk. Namens het ministerie stuurde het eind 1997 ingestelde Millennium Platform Zorg de zorginstellingen aan, activiteiten te ontplooiën om knelpunten en achterstanden aan te pakken. Het MPZ gaf juridische en financiële steun aan de risicosectoren binnen het veld en stelde kennis over het millenniumvraagstuk ter beschikking. Het MPZ initieerde tal van voorlichtingsactiviteiten voor de risicosectoren, zoals voorlichtingsbijeenkomsten, een kwartaalkrant, persberichten, Cd-rom's met adviezen en een website.

Medio 1998 werkte het ministerie een normplanning uit, waarna in september 1998 een plan van aanpak voor het deelproject VWS/Veld werd opgesteld. Per risicosector stelde het MPZ sector- en themagerichte projectgroepen in, voor de ziekenhuizenzorg, de ambulancezorg en de gehandicaptenzorg. Hierin participeerden de projectleider van de betreffende risicosector, een inhoudelijk beleidsdeskundige van VWS en een inhoudelijk deskundige inspecteur. De deelprojectleider VWS/Veld was bij alle sectorgerichte projectgroepen als waarnemer aanwezig, om zo de minister te kunnen informeren over specifieke knelpunten. In het interne overleg risicosectoren participeerden VWS-directies met beleidsinhoudelijke kennis over deze sectoren.

Maandelijks informeerde de deelprojectleider VWS/Veld over de voortgang per risicosector. Als formele meetmomenten dienden de tijdsplanning van het communicatieplan, de rapportage over de monitoring, de algemene rapportage over het afgelopen kwartaal en het plan van aanpak van ieder komend kwartaal. Audits en inspectiebezoeken in de vitale sector werden uitgevoerd door rijksambtenaren en externe deskundigen. Workshops, bezoeken aan achterblijvende instellingen en second opinions gaven ook inzicht in de stand van zaken. Zorginstellingen die niet op enquêteverzoeken voor monitoren hadden gereageerd, werden alsnog benaderd. Met het MPZ werd besproken waar en op welke wijze eventuele bijsturing noodzakelijk was.

Vier maal per jaar voerde het MPZ monitors uit bij alle zorginstellingen die tot de risicosectoren behoorden op basis van de normplanning. Via enquêteformulieren werd de stand van zaken van de inventarisaties, de impact-analyses, het repareren, testen, invoeren en ontwikkelen van noodplannen in kaart gebracht. Daarnaast informeerde het MPZ elk kwartaal de minister van VWS via een kwartaalrapportage en een plan van aanpak voor het volgende kwartaal. Op deze manier werd een duidelijk inzicht verkregen in de stand van zaken binnen de verschillende risicosectoren. De deelprojectleider VWS/Veld beoordeelde de rapportages inhoudelijk en adviseerde de minister bij het opstellen van haar reactie ⁴⁵

Millennium Platform

Het Millennium Platform stimuleerde de bewustwording bij het bedrijfsleven van de gevaren van het millenniumprobleem. Tevens bemiddelde het platform tussen ICT-leveranciers en -dienstverleners en overige leveranciers van apparatuur enerzijds en gebruikers van computers, software en apparatuur anderzijds. Anders gezegd : tussen de organisaties van probleemhebbers en probleemoplossers. Ook bewaakte het platform de voortgang van de aanpak van het probleem.

Voor de uitvoering van deze drie taken werd een projectbureau opgericht. Binnen deze organisatie functioneerden diverse werkgroepen, gericht op onderdelen van het millenniumvraagstuk.

Ter ondersteuning van de voorlichting en stimulering van de activiteiten ontwikkelde het platform een aantal praktische middelen, die bedrijven en organisaties konden gebruiken bij het oplossen van het millenniumprobleem. Voorbeelden zijn een lijst met meest gestelde vragen, stappenplannen voor de aanpak van het millenniumprobleem, checklists met aandachtspunten en een Cd-rom met relevante informatie.

3.3.2.8 Handelingen

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 - 63

216.

Actor	Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling	Het instellen van het Project Millennium Overheid
Periode	1997

217.

Actor	Vakminister
Handeling	Het instellen van sector gebonden dan wel departementale projectorganisaties ten behoeve van het beheersen en oplossen van het millenniumprobleem
Periode	1997

218.

Actor	Vakminister
Handeling	Het benoemen van (maatschappelijk) vitale sectoren en processen en het vaststellen van een plan van aanpak ten aanzien van het millenniumprobleem in deze sectoren en processen
Periode	1997 - 1998
Bron	Interview met Ir. K. Preijer, 4 november 1999

219.
 Actor Vakminister
 Handeling Het uitvoeren en monitoren van de uitvoering van het plan van aanpak ten aanzien van het millenniumprobleem, zowel binnen het ministerie zelf als binnen de (maatschappelijk) vitale sectoren
 Periode 1997 -
 Bron Interview met Ir. K. Preijer, 4 november 1999
 Opmerking Hier vallen inventarisaties, impactanalyses, reparaties, tests, contra-expertises, audits en inspecties onder.
220.
 Actor Vakminister
 Handeling Het opstellen van nood- of overgangsplannen, om in geval van calamiteiten tijdens de millenniumwisseling bij ministeries of (maatschappelijk) vitale objecten adequaat te kunnen reageren
 Periode 1997 -
 Bron Interview met Ir. K. Preijer, 4 november 1999
221.
 Actor Minister van BZK / Project Millennium Overheid
 Handeling Het coördineren en ondersteunen van de werkzaamheden bij alle ministeries die zijn gericht op het oplossen c.q. beheersbaar maken van het millenniumprobleem
 Periode 1997 -
 Bron Interview met drs. Ing. P.D. Verstege, 14 oktober 1999
222.
 Actor Minister van EZ / Millennium Platform
 Handeling Het bemiddelen tussen ICT-leveranciers en -dienstverleners en overige leveranciers van apparatuur enerzijds en gebruikers van computers, software en apparatuur anderzijds met betrekking tot het millenniumprobleem
 Periode 1997 -
 Bron Internet d.d. 13-10-1999 en 26-10-1999
223.
 Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid/ Project Millennium Overheid, Minister van EZ / Millennium Platform en de vakminister
 Handeling Het uitbrengen van rapportages over de stand van zaken bij het oplossen en beheersbaar maken van het millenniumprobleem
 Periode 1998 -
 Bron Interview met dhr. Ir. K. Preijer, 4 november 1999

3.4 Beveiliging van overheidsinformatievoorziening

Met de toegenomen taken van de overheid sinds 1945 heeft de beveiliging van informatie een grotere prioriteit gekregen. De betrouwbaarheid van de informatie en de informatievoorziening bij de overheid zijn van kardinaal belang voor vitale werkprocessen bij de rijksoverheid. De beveiliging van informatievoorziening kan worden gedefinieerd als het waarborgen van de continuïteit van het verwerkingsproces en het tegengaan van menselijke fouten, sabotage en diefstal, technische storingen en calamiteiten.⁴⁶

In deze paragraaf is een onderscheid gemaakt tussen algemene en bijzondere informatiebeveiliging. De algemene informatiebeveiliging richt zich op de zorg voor betrouwbare werkprocessen bij de

rijksoverheid, de dagelijkse gang van zaken betreffende. Centraal hierbij staat de ondersteuning van de eigen verantwoordelijkheid van overheidsorganisaties en -instanties voor de integriteit, beschikbaarheid en exclusiviteit van informatie. In dit onderzoek wordt ingegaan op deze vorm van informatiebeveiliging.

De bijzondere informatiebeveiliging omvat de bescherming van die informatie die van kardinaal belang is voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde en voor de veiligheid van de staat. Een goed voorbeeld is de bescherming van gegevens die voortvloeien uit internationale verdragen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van de ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken. Voor de handelingen m.b.t. de beveiliging van staatsgeheimen en militaire inlichtingen zij verwezen naar RIO nr. 30 “Inlichtingendienst Buitenland” en RIO nr. 61 “De Militaire Inlichtingendienst.” De BVD heeft een eigen selectielijst waarin een groot aantal handelingen ten aanzien van de bijzondere informatiebeveiliging is vervat. In die selectielijst is ook het coördineren van het beleid betreffende de beveiliging van bijzondere informatie binnen de rijksdienst en het verrichten van veiligheidsonderzoeken naar personen in vertrouwensfuncties bij de overheid opgenomen.

3.4.1 Voorschriften

Het “Beveiligings- en rubriceringsvoorschrift-I 1949” kwam tot stand als gevolg van de toenemende internationale samenwerking en de deelname van Nederland in dezen. Een goed voorbeeld hiervan is de oprichting van de NAVO. De geheimen die Nederland te beveiligen kreeg, betroffen onderwerpen, waarvan de geheimhouding van groot belang was voor andere landen. Tegelijkertijd nam de belangstelling van derden voor deze overheidsgeheimen toe.

Vooralsnog ging het om de hoofdlijnen van een beveiligingssysteem, waarin enkele korte algemene voorschriften werden vastgesteld. De vakminister droeg de algemene zorg voor de beveiliging van de aan zijn departement toevertrouwde overheidsgeheimen. Voorop stond het uitzetten van de grote lijnen van de beveiliging van de departementale organisatie. Tevens werd beoogd de taken en verantwoordelijkheden van de Centrale Veiligheidsdienst (de voorloper van de BVD) en de beveiligingsambtenaar vast te leggen. Deze beveiligingsambtenaar (BVA) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de beveiligingsmaatregelen en zorgt voor een periodieke controle op de naleving ervan. Zijn bevindingen rapporteert hij aan de vakminister. In RIO nr. 73, genaamd “Arbeidsvoorwaarden Rijkspersoneel”, zijn de handelingen te vinden inzake antecedentenonderzoek van (potentiële) medewerkers.

Er werden diverse graden van geheimhouding van gegevens vastgelegd. De rubricering *zeer geheim* bijvoorbeeld betrof stukken waarbij de geheimhouding van het allergrootste belang was voor de veiligheid van de staat; de rubricering *dienstgeheim* behelsde dat stukken alleen mochten worden gepubliceerd door degenen die hier voor hun werkzaamheden kennis van hadden. Er werd bepaald hoe gerubriceerde stukken moesten worden opgeborgen en wie ze mocht inzien. Tevens werden voorschriften vastgelegd voor de vervaardiging, distributie, verzending en vervoer van gerubriceerde stukken. Een zekere eenduidigheid bij de uitwerking van de departementale beveiliging werd van belang geacht. Zo diende in het gehele overheidsapparaat gelijke rubricering van geheime stukken plaats te vinden, en moest vermeden worden dat voor gelijke rubrieken verschillende termen gebruikt zouden worden.

In het “Beveiligingsvoorschrift-II” 1961 werden meer expliciete instructies vastgelegd ter beveiliging van overheidsgeheimen. Het voorschrift uit 1949 werd ingetrokken. De uitvoeringsrichtlijnen van het nieuwe voorschrift betroffen onder andere de rubricering van gegevens, de registratie en vermenigvuldiging van documenten, beveiligingsmaatregelen buiten de werkuren en de te ondernemen stappen indien onbevoegden kennis hebben genomen van gerubriceerde gegevens. De overheid maakte voor de verwerking van gegevens steeds meer gebruik van geautomatiseerde systemen. Het

was eind jaren zeventig dringend noodzakelijk voorschriften vast te leggen voor de beveiliging van de in computers opgeslagen (vertrouwelijke) gegevens. Het voorschrift uit 1961 werd in 1989 ingetrokken.⁴⁷

Het “Voorschrift inzake de beveiliging van gerubriceerde gegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de rijksoverheid” van 25 maart 1980 was bedoeld als aanvulling op het Beveiligingsvoorschrift van 1961. Het voornaamste doel van het onderhavige voorschrift was te verzekeren dat het onbevoegd kennis nemen van gerubriceerde gegevens door derden en door niet-bevoegd eigen personeel werd voorkomen. Ook diende het risico van het (on)opzettelijk schade toebrengen aan gegevens en of systemen te worden verkleind. Aangezien diverse organisatorische en technische vragen nog onopgelost waren, en er bovendien rekening was gehouden met de (beperkte) financiële mogelijkheden, droeg het voorschrift een voorlopig karakter.⁴⁸

Met de voortschrijdende automatisering van de gegevensverwerking binnen de rijksoverheid werd het functioneren van de rijksoverheid steeds afhankelijker van een betrouwbare en goed beveiligde informatievoorziening. In 1987 deed de Algemene Rekenkamer een onderzoek naar de beveiliging van gegevens in deze systemen. De Rekenkamer constateerde dat de minister van BZK tekort schoot in zijn rol als coördinator op het gebied van informatiebeveiliging. Het gebrek aan coördinatie en inzicht in de eigen beveiligingssituatie leidde ertoe dat ministeries niet in staat waren tot een doelmatige inzet van middelen ten behoeve van informatiebeveiliging. Een departementbreed beveiligingsbeleid ontbrak veelal, en er bestonden bijna geen noodvernieuigingsplannen. Meestal was niet expliciet vastgelegd welke functionarissen de gegevens mochten inzien, wijzigen, verwijderen of toevoegen.⁴⁹

In 1994 voerde de Algemene Rekenkamer een nieuw onderzoek uit naar de stand van zaken van de informatiebeveiliging. Ondanks het feit dat in vergelijking met het vorige onderzoek tal van verbeteringen tot stand waren gebracht, werden nog veel tekortkomingen geconstateerd. Bij veel ministeries vertoonden het centrale beleid en de algemene richtlijnen voor beveiligingsmaatregelen ernstige tekortkomingen, en was onvoldoende inzicht in de risico's van eventueel verlies van gegevens. De minister van BZK had te weinig inzicht in de omvang van de risico's voor de rijksdienst als geheel, en de controle op de naleving van voorschriften schoot tekort.⁵⁰

Vanuit de behoefte aan een uniform beleidskader voor de informatiebeveiliging, de wenselijkheid de voorschriften ervan te actualiseren en de overweging dat het functioneren van de rijksdienst in belangrijke mate bepaald wordt door de beschikbaarheid van de ondersteunende informatiesystemen en de daarin opgenomen informatie, werd begin 1995 het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst (VIR) van kracht. Het voorschrift moet een kader bieden voor de rijksdienst, waarbinnen systematisch en vergelijkbaar met alle aspecten van informatiebeveiliging wordt omgegaan. Het “Beveiligingsvoorschrift-II 1961” en het “Voorschrift voor de beveiliging van gerubriceerde gegevens in geautomatiseerde systemen” uit 1980 werd ingetrokken.

Een van de voornaamste bepalingen van het nieuwe voorschrift luidt dat elke minister verantwoordelijk is voor de beveiliging van de informatievoorziening op zijn departement. De vakminister stelt het informatiebeveiligingsbeleid vast in een beleidsdocument en draagt dit beleid uit. In dit document moet vermeld worden op welke wijze het beleid vertaald wordt naar concrete maatregelen, welke uitgangspunten en randvoorwaarden het ministerie hanteert ten aanzien van informatiebeveiliging en de wijze waarop geconstateerde dan wel vermeende inbreuken op de informatiebeveiliging door medewerkers afgehandeld worden. De vakminister treft een stelsel van maatregelen voor de beveiliging van informatiesystemen. Deze zorgplicht moet een aantal punten omvatten. Voor elk informatiesysteem en voor elk verantwoordelijkheidsgebied dienen de bedreigingen te worden geïdentificeerd en geanalyseerd. Afhankelijkheidsanalyses geven een analyse van de afhankelijkheid van de ondersteunende informatiesystemen, waarna betrouwbaarheidseisen worden gesteld. Kwetsbaarheidsanalyses moeten een betrouwbaar zicht geven in hoeverre informatiesystemen afdoende beveiligd zijn. Er moet ook een informatiebeveiligingsplan worden opgesteld, waarbij een calamiteitenparagraaf is opgenomen waarvan de effectiviteit periodiek wordt

getoetst. De vakminister legt de uit het beveiligingsplan voortvloeiende maatregelen voor de gebruiker vast en draagt deze uit.

Er worden diverse instrumenten ontwikkeld om een veilige overheidscommunicatie te garanderen. Een interdepartementale kerngroep richtte zich op het ontwikkelen van beveiligde e-mail. Om zekerheid te verkrijgen over de veiligheid, betrouwbaarheid en authenticiteit van elektronische communicatie wordt een architectuur voor een Trusted Third Party (TTP) opgesteld. Een TTP-dienst is een volledig onpartijdige organisatie, die de identiteit van de communicerende partijen moet waarborgen. Aldus moet het vertrouwen in elektronische informatie-uitwisseling worden gegarandeerd. Met een Overheidsinformatieprotocol wordt een beschrijving gegeven van de manier waarop de rijksoverheid omgaat met de eisen die verschillende soorten informatie ten aanzien van betrouwbaarheid stellen.

3.4.2 Adviescommissies

In 1977 werd een zogeheten Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging ingesteld. Doel was bestaande voorschriften m.b.t. informatiebeveiliging, zoals het voorschrift uit 1980, te herzien en indien nodig aan te vullen.

Als reactie op het rapport van de Rekenkamer stelde de minister van BZK in 1991 de Interdepartementale commissie informatiebeveiliging (ICIB) in. Het werd noodzakelijk geacht samenhang te brengen in het beleid en de maatregelen om de informatievoorziening in de openbare sector te beveiligen.

De ICIB adviseerde de vakminister over de beveiliging van algemene informatie, de dagelijkse gang van zaken betreffende. Het was de bedoeling dat de ICIB en de Nationale Verbindingsbeveiligingsraad, afgekort NVBR en verantwoordelijk voor de bijzondere beveiliging zoals het landsbelang en internationale betrekkingen, in een niet nader gespecificeerde vorm in elkaar op zouden gaan. In de praktijk bleek dit niet uitvoerbaar. In 1994 verscheen een evaluatierapport van het Expertisecentrum. De discussie over de algemene en bijzondere beveiliging was op dat moment onoplosbaar, en besloten werd dat de ICIB en de NVBR niet gezamenlijk met elkaar verder gingen. Er waren vanaf toen definitief twee gescheiden circuits: de algemene en bijzondere informatiebeveiliging.

Als opvolger van de ICIB is in 1996 het Informatiebeveiligingsberaad (IB-beraad) ingesteld. Het IB-beraad richt zich vooral op de algemene informatiebeveiliging. Aangezien algemene en bijzondere informatiebeveiliging nauw met elkaar verweven blijven, is het noodzakelijk dat er afstemming tussen beide gebieden plaatsvindt en er een brugfunctie bestaat tussen het IB-beraad en het Bijzonder Beveiligingsberaad. Laatstgenoemde is ingesteld met het oog op de beveiliging van staatsgeheimen en andere zeer gevoelige informatie. Deze afstemming vindt plaats in het IB-beraad. Door haar adviezen draagt het IB-beraad bij aan de samenhang van de informatiebeveiliging binnen de rijksoverheid. Teneinde zulks te bewerkstelligen stelt het IB-beraad instrumenten ter beschikking aan het management zodat dit zijn verantwoordelijkheden kan waarmaken. Door middel van bewustwordingsactiviteiten en voorlichtingscampagnes wordt getracht de aandacht voor het belang van informatiebeveiliging te vergroten. Nadere opdrachten gaan ter advisering naar de ACIB en de Gebruikersraad Informatievoorziening (zie hierna), en komen ter vaststelling terug in het IB-beraad. Aangezien de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging berust bij de secretaris-generaal, heeft het IB-beraad in voorkomende gevallen overleg met het SG-beraad.⁵¹ Jaarlijks rapporteert het beraad over haar werkzaamheden, waarbij tevens een overzicht wordt gegeven van de activiteiten voor het komende jaar. Het IB-beraad ressorteert onder het ministerie van BZK.

Het Advies- en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging (ACIB) is het uitvoerende orgaan van het IB-beraad (vóór 1996 vervulde zij eenzelfde functie voor de ICIB). Zij heeft een faciliterende functie ten behoeve van departementen op het gebied van de algemene informatiebeveiliging. Zij ondersteunt ministeries bij hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit voor informatiebeveiligingsmaatregelen, in

het bijzonder voor de uitvoering van het Voorschrift Informatiebeveiliging uit 1994. Het ACIB coördineert, initieert en stimuleert samenwerking tussen partijen en vervult een makelaarsfunctie ten aanzien van reeds bestaande expertise binnen en buiten de overheid. Tevens signaleert zij ontwikkelingen en houdt de stand van zaken op het gebied van informatiebeveiliging bij. Ook verricht zij op het gebied van voorlichting enkele belangrijke taken, zoals het uitwisselen van ervaringen met het buitenland, het organiseren en het uitbrengen van nieuwsbrieven.

Alle ministeries, met uitzondering van Buitenlandse Zaken en Defensie, betalen voor de werkzaamheden van het ACIB naar ratio van hun automatisering.

Per 1 april 1999 hield de ACIB op te bestaan als zelfstandig orgaan en werd zij onderdeel van de directie IOS bij het ministerie van BZK.

In 1996 is de Gebruikersraad Informatiebeveiliging ingesteld. Deze interdepartementale adviesgroep adviseert over alle mogelijke aspecten van informatiebeveiliging binnen de rijksoverheid. Zij bestaat uit diegenen, die verantwoordelijk zijn voor de voorbereiding en uitvoering van het beleid inzake de informatiebeveiliging bij de desbetreffende departementen, de zogeheten IB-functionarissen. "Gebruikers" betekent ook gebruikers van de diensten van het ACIB, in die zin dat het ACIB een belangrijke bijdrage levert aan het ontwikkelen van informatiemateriaal en het fungeren als expertisecentrum.

In 2000 wordt de Gebruikersraad opgevolgd door het IB-overleg.

3.4.3 Handelingen informatiebeveiliging

zie ook de handelingen 1 - 63 en. 91 - 93

224.

Actor	Minister van Algemene Zaken / vakminister
Handeling	Het vaststellen van voorschriften voor informatiebeveiliging
Periode	1949 -
Product	Beveiligingsvoorschrift 1949; Beveiligingsvoorschrift-II, 1961; Voorschrift inzake de beveiliging van gerubriceerde gegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde systemen bij de rijksoverheid 1980; Besluit voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 1995

225.

Actor	Vakminister
Handeling	Het benoemen van een beveiligingsambtenaar, belast met het feitelijke toezicht op de beveiliging van overheidsinformatie
Periode	1949 -
Grondslag	Beveiligingsvoorschrift 1949, art. 2 ; Voorschrift inzake de beveiliging van gerubriceerde gegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de rijksoverheid, 1980, art. 1

Opmerking

226.

Actor	Vakminister
Handeling	Het vaststellen van instructies voor de beveiligingambtenaar
Periode	1949 -
Grondslag	Beveiligingsvoorschrift 1949, art. 2 ; Voorschrift inzake de beveiliging van gerubriceerde gegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de rijksoverheid, 1980, art. 1

Adviescommissies

227.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging
Handeling Het voorbereiden van wijzigingen van voorschriften op het gebied van beveiliging van geautomatiseerde informatievoorziening
Periode 1977 - 1989

228.

Actor Interdepartementale Commissie informatiebeveiliging (ICIB)
Handeling Het adviseren van de minister of ministers wie het aangaat over de algemene informatiebeveiliging
Periode 1991 - 1996
Grondslag Besluit van 5 december 1991, Stcrt. 1992/2, art. 3.2
Opmerking Het Advies- en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging (ACIB) assisteerde de ICIB bij de voorbereiding van haar adviezen en de overige haar bij dit besluit opgedragen werkzaamheden.

229.

Actor Interdepartementale Commissie informatiebeveiliging (ICIB)
Handeling Het jaarlijks rapporteren aan de minister van Binnenlandse Zaken over haar werkzaamheden
Periode 1991 - 1996
Grondslag Besluit van 5 december 1991, Stcrt. 1992/2, art. 7

230.

Actor Interdepartementale Commissie informatiebeveiliging (ICIB)
Handeling Het uitbrengen van een evaluatie van haar functioneren aan de minister van Binnenlandse Zaken
Periode 1994
Grondslag Besluit van 5 december 1991, Stcrt. 1992/2, art. 8

231.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken / Advies- en Coördinatiepunt Informatiebeveiliging (ACIB)
Handeling Het ondersteunen van de ICIB en het IB-beraad
Periode 1991 - 1999
Grondslag Besluit van 5 december 1991, Stcrt. 1992/2, art. 6.1; Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiligingsberaad van 5 november 1996/Nr. ACIB96/112, Stcrt. 1996/226, art. 6
Opmerking Zij vervulde onder andere een adviserende rol bij de implementatie van het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst uit 1994.

232.

Actor Informatiebeveiligingsberaad (IB-beraad)
Handeling Het jaarlijks opstellen van een jaarplan en een vergaderschema
Periode 1996 -
Grondslag Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiligingsberaad van 5 november 1996/ Nr. ACIB96/112, Stcrt. 1996/226, art. 7
Product Jaarplan

233.

Actor	Informatiebeveiligingsberaad (IB-beraad)
Handeling	Het adviseren van de minister van Binnenlandse Zaken of de vakminister over de algemene informatiebeveiliging
Periode	1996 -
Grondslag	Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiligingsberaad van 5 november 1996/Nr. ACIB96/112, Stcrt. 1996/226, art. 3
Product	Advies
Opmerking	Doel van de taak van het IB-beraad is te bevorderen dat informatiebeveiliging structureel wordt ingebed in de gehele rijksoverheid. Het ACIB assisteerde het IB-beraad bij de voorbereiding van haar adviezen en de overige haar bij dit besluit opgedragen werkzaamheden. Het IB-beraad begeleidt ook de millenniumoperatie binnen de rijksoverheid.

234.

Actor	Gebruikersraad Informatiebeveiliging
Handeling	Het adviseren over informatiebeveiliging binnen de Rijksoverheid
Periode	1996 -
Bron	Interview met drs. J.G.M. Timmermans, 30 september 1999
Product	Advies

3.5 Staatsdrukkerij

zie ook de algemene handelingen nrs. 1 - 63

3.5.1 Inleiding

De SDU, tot 1988 Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf geheten, verzorgt het drukwerk t.b.v. de centrale overheid en de Staten-Generaal en publiceert uitgaven van de overheid. Het betreft de officiële overheidspublicaties: het Staatsblad, de Staatscourant, het Traktatenblad, Kamervragen, Agenda's en handelingen van de Eerste en Tweede Kamer en de Staatsalmanak.

Volgens het reglement van orde voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf uit 1947 waren de Hoge Colleges van Staat, het Kabinet der Koningin en de ministeries verplicht het door hen benodigde drukwerk te laten verrichten door het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf. Indien deze om de een of andere reden niet aan de voor de levering gestelde eisen kon voldoen, werd de opdracht bij een ander bedrijf geplaatst. De minister van Binnenlandse Zaken was belast met het stellen van nadere regels voor de berekening van door het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf geleverd drukwerk. Een Commissie van Advies en van Toezicht diende de minister van BZK van advies over zaken betreffende het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. Tevens zag de commissie toe op de wijze waarop het bedrijf werd geleid. Vanaf 1966 stelde de minister van Binnenlandse Zaken de regels vast voor het drukken, de prijsvaststelling en het beschikbaar stellen van drukwerken die door het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf werden uitgegeven.

In 1988 werd de Staatsdrukkerij door de minister van BZK, onder wie ze ressorteerde, geprivatiseerd. De ministeries van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken, Justitie en de Eerste en Tweede Kamer zegden toe gedurende een periode van 10 jaar bij de SDU te zullen blijven publiceren. In 1998 is dit contract verlengd, zij het in aangepaste vorm. De personeelsleden traden in dienst van de NV SDU, met uitzondering van die ambtenaren die zich bezig hielden met de redactie van de Staatsalmanak; zij bleven tot 1994 werkzaam voor het ministerie van BZK. Van 1987 tot 1994 bewerkte de CAS de ingezonden gegevens van de departementen ten behoeve van de Staatsalmanak.

3.5.2 Handelingen Staatsdrukkerij

235.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het voorbereiden van een KB over de werkwijze van het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf
Periode 1945 - 1988
Product - Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeversbedrijf, Stcrt. 1947/167
- Besluit nopens het drukken, de prijsvaststelling en het verkrijgbaar stellen van drukwerken, welke door het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf worden uitgegeven, 18 maart 1966, Stb. 1966/102

236.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het (voorbereiden van een KB over het) vaststellen van tarieven voor drukwerk van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
Periode 1945 - 1988
Grondslag Besluit van de Souvereine Vorst der Verenigde Nederlanden van 18 december 1813, nr. 6
Besluit nopens het drukken, de prijsvaststelling en het verkrijgbaar stellen van drukwerken, welke door het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf worden uitgegeven, 18 maart 1966, Stb. 1966/102, art. 1
Product onder meer :
Besluit van 17 juli 1947, Stb. 1947/247
Beschikking van 14 juni 1972, Stcrt. 1972/121
Opmerking Na de inwerkingtreding van het KB van 1966 werden de tarieven niet langer bij KB vastgesteld maar bij ministerieel besluit.

237.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het vaststellen van nadere regels voor de werkwijze van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
Periode 1945 - 1988
Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 1.3, 1.6 en 3;
Besluit nopens het drukken, de prijsvaststelling en het verkrijgbaar stellen van drukwerken, welke door het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf worden uitgegeven, 18 maart 1966, Stb. 1966/102, art.1
Opmerking De regels betreffen onder andere de tariefvaststelling, de verkrijgbaarstelling en het beheer van drukwerk.

238.

Actor Minister van Binnenlandse Zaken
Handeling Het voorbereiden van een KB over de benoeming van de directeur en de adjunct-directeur van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
Periode 1947 - 1988
Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 4.1 en 4.2

239.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het vaststellen van een instructie voor de bevoegdheden van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Periode 1945 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 4.1
240.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het voorbereiden van een KB over de benoeming van leden van de Commissie van Advies en van Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf en de aanwijzing van een voorzitter, een gedelegeerde en een secretaris
 Periode 1945 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5.1
241.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het vaststellen van regels voor de werkwijze van de leden van de Commissie van Advies en van Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Periode 1945 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 6 en 7
242.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het vaststellen van regels voor de honorering van de leden van de Commissie van Advies en van Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Periode 1945 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 6 en 7
243.
 Actor Commissie van Advies en van Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Handeling Het adviseren van de minister van Binnenlandse Zaken over de aangelegenheden betreffende het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Periode 1947 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5.1
244.
 Actor Commissie van Advies en van Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Handeling Het houden van toezicht op de wijze waarop het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf wordt geleid
 Periode 1947 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5.1

245.
 Actor Minister van Binnenlandse Zaken
 Handeling Het voorbereiden van de verzelfstandiging van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Periode 1985 - 1988
 Grondslag Comptabiliteitswet 1976, Stb. 1976/671, art. 40
 Product Wet NV SDU, Stb. 1988/421
246.
 Actor Het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf
 Handeling Het vervaardigen, doen vervaardigen, leveren en beheren van de officiële publicaties
 Periode 1945 - 1988
 Grondslag Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 1
247.
 Actor Minister van BZK / minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid, Justitie, Buitenlandse Zaken
 Handeling Het sluiten van overeenkomsten met een uitgeverij teneinde al hun publicaties te laten vervaardigen, leveren en beheren
 Periode 1989 -
 Bron Interview met dhr. H. Flier

Overzicht van geraadpleegde bronnen

Wet- en regelgeving

Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, 2 oktober 1950, Stb. 1950/K425

Besluit algemene secretarie-aangelegenheden rijksadministratie, 26 maart 1980, Stb. 1980/182

Besluit archiefoverdrachten rijksadministratie, 9 november 1988, Stb. 1988/541

Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst, 30 december 1980, Stcrt. 1981/9

Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst, 18 januari 1991, Stcrt. 1991/20

“Beveiligings- en rubriceringsvoorschrift-I 1949”

“Beveiligingsvoorschrift-II 1961”

“Voorschrift inzake de beveiliging van gerubriceerde gegevens, verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de rijksoverheid”, 1978

“Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 1994” (besluit VIR) , 22 juli 1994, Stcrt. 1994/173

De minister van BZK stelde diverse commissies in voor advisering over het beleid ten aanzien van overheidsinformatievoorziening:

ten aanzien van automatisering

- Beschikking van 10 juli 1969, Nr. CK 69/U1054 van de Raadadviseur. Automatisering. (Commissie Automatisering Rijksdienst)
- Reglement voor het Rijks Computercentrum, Stcrt. 1969/139 (RCC)
- Beschikking van 28 februari 1975 Nr. Cd 75/U 13 Directie Overheidsorganisatie en - automatisering, Stcrt. 1975/47, art. 4 en Besluit Bestuurlijke Overlegcommissie Overheidsinformatievoorziening, Stcrt. 1986/109, art. 4 en 5 (BOCO)
- Besluit AOA, Stcrt. 1979/11, art. 2 (Adviescommissie Organisatie & Automatisering)

ten aanzien van documentaire informatievoorziening

- Besluit post- en archiefzaken rijksadministratie, Stb. 1950/K425, art. 5
- Beschikking van 28 november 1953 / Nr. 448 / afdeling OAZ en Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 6.3 (instelling van de Algemene Classificatie Commissie voor de Overheidsadministratie)
- Besluit algemene secretarie-aangelegenheden voor de rijksadministratie, Stb. 1980/182, art. 5.2, 5.3 en 5.4
- Besluit permanente commissie documentaire informatievoorziening, Stb. 1981/662, art. 4.2 en 4.3 (PCDIN)

ten aanzien van beveiliging

- Instellingsbesluit interdepartementale commissie informatiebeveiliging, Stcrt. 1992 / 2, art. 4 (ICIB)
- Instellingsbesluit Advies- en coördinatiepunt informatiebeveiliging, Stcrt. 1992 / 2, art. 6 (ACIB)

ten aanzien van de Staatsdrukkerij

- Reglement voor het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf, 13 augustus 1947, Stcrt. 1947/167, art. 5 (Commissie van Advies en Toezicht op het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf)

Literatuur

Aktieprogramma Elektronische Overheid, TK 1998 - 1999, 26 387, nr. 1

“Beheersing informatiebeveiliging”, TK 1994 - 1995, 24 175, nr. 2

Beleidsnotitie “**BIOS I**”, TK 1987 - 1988, 20 644, nrs. 1-2

Beleidsnotitie “**BIOS II, De computer gestuurd**”, TK 1990 - 1991, 20 644, nr. 15, februari 1991

Beleidsnotitie “**BIOS III, Terug naar de toekomst**”, TK 1994 - 1995, 20 644, nr. 22 - 23, juli 1995

Beleidsnotitie ‘Servicecentra van de overheid; naar een doelmatiger en doeltreffender dienstverlening’; ook: TK 1993-1994, 23 149, nr. 3

Beveiligingsvoorschriften 1949 en 1961 (zie pag.106)
BOCO-rapport nr. 16 “**Op waarde geschat**”, juni 1988

Eindverslag CCOI, “**Informatietechnologie voor bestuurlijke vernieuwing. Beleidsaanbevelingen voor de informatievoorziening in de 90-er jaren**”, april 1990

Evaluatie Besluit IVR-1990: “**Functionering van het besluit informatievoorziening in de rijksdienst volgens de doelgroepen**”, 1994

Handboek ‘Eén loket op het Internet’, Den Haag 1999, pag. 157 - 161

Jaaroverzichten informatievoorziening 1988 - 1989 en 1991 t/m 1993

1988 : TK 1988 - 1989, 20 644, nr. 4

1989 : TK 1989 - 1990, 20 644, nr. 7

1991 : TK 1991 - 1992, 22 569, nrs. 1-2

1992 : TK 1992 - 1993, 23 149, nrs. 1-2

1993 : TK 1993 - 1994, 23 861, nrs. 1-2

“**Kwetsbaarheid en beveiliging van bestuurlijke informatiesystemen**”, 1989, Sibas

Nota “**Documentaire informatieverzorging in de rijksdienst**”, TK 1980 - 1981, 16 693, nrs. 1-2

Nota “**Naar toegankelijkheid van overheidsinformatie**”, TK 1996 - 1997, 20 644, nr. 30

Nota “**Organisatie en informatievoorziening; instrumenten van bestuur**”, TK 1979 - 1980, 15 845, nrs. 1-2

Plan van aanpak Millenniumproblematiek Veld/VWS, september 1998

Rapporten Algemene Rekenkamer over informatiebeveiliging, “**Computerbeveiliging. Beveiliging van gegevens in geautomatiseerde systemen bij de ministeries**”, TK 1988 - 1989, 20 904, nrs. 1-2; “**Beheersing informatiebeveiliging**”, TK 1994 - 1995, 24 175, nr. 2

Structuurschets Documentaire Overheidsinformatie deel 1, “**Over papieren tijgers en elektronische muizen**”, oktober 1992, en deel 2, idem, oktober 1993

Voortgangsrapportages Informatievoorziening openbare sector, TK 1995- 1996, 20 644, nr. 27 resp.
TK 1997 - 1998, 20 644, nr. 32

Materiedeskundigen

(Tenzij anders vermeld betreft het medewerkers van het ministerie van BZK)

W.J. Berghuijs, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

Drs. M.A.J. Blauw, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

R.B. Bom, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Dienstverlening en Toegankelijkheid

Drs. J.G.A. v.d. Broek, beleidsmedewerker Grote Stedenbeleid en Interbestuurlijke Betrekkingen, afdeling Organisatie Kwaliteit Rijksdienst

Mw. drs. P. Boter-Segaar, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Informatierelaties en Strategisch Beleid

Mw. drs. S. Bronmans, plaatsvervangend directeur directie Informatievoorziening

Mr. drs. J.W. Flier, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Dienstverlening en Toegankelijkheid

Drs. J.L.E. Goutier, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

Mw. M. v.d. Ham, secretariael medewerker Projectbureau Millennium Overheid

H. Koopman, beleidsmedewerker bureau Overheid.nl

Mw. I. Meuldijk, beleidsmedewerker Programmabureau ON21

Drs. H. Nagelhout, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Dienstverlening en Toegankelijkheid

A.A. Oudenhoven, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

Ir. K. Preier, adviseur directie Informatievoorziening, afdeling I/BAC

G. R. Quint, adviseur Centrale Directie Informatiemanagement en Organisatie, ministerie van VROM

Drs. A. Reinders, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

Drs. R.M. Spek, adviseur directie Informatievoorziening, afdeling I/BAC

Mw. drs. N.C. Stolk, manager deelproject VWS/veld millenniumvraagstuk, ministerie van VWS

Drs. J.G.M. Timmermans, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Infrastructuur en Continuïteit

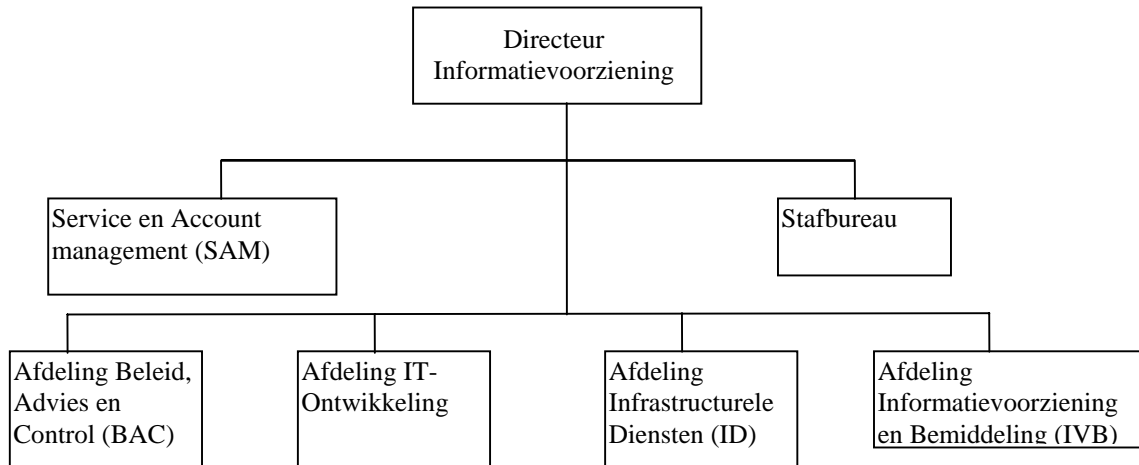
Drs. Ing. P.D. Verstege, hoofd Projectbureau Millennium Overheid

P.M.W. Waters, beleidsmedewerker Informatiebeleid Openbare Sector, afdeling Dienstverlening en Toegankelijkheid

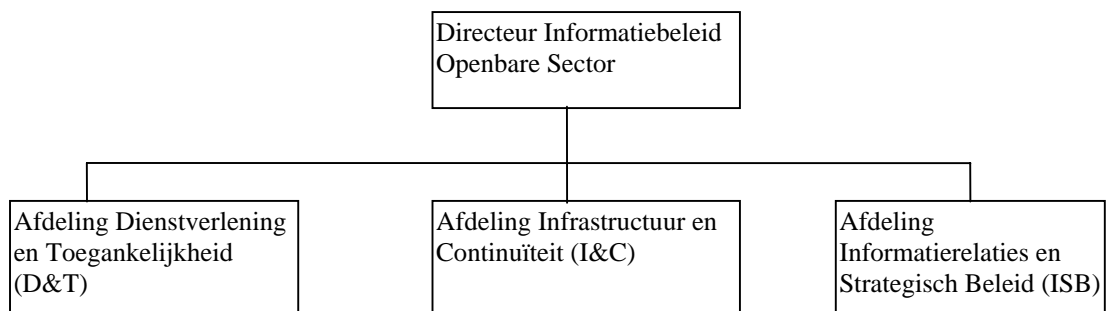
Mw. M.C. Windhorst, waarnemend hoofd onderafdeling Bibliotheek & Archief, directie Informatievoorziening, afdeling Infrastructurele Diensten

Bijlage

Structuur Directie Informatievoorziening van het ministerie van Binnenlandse Zaken

Structuur Directie Informatiebeleid Openbare Sector van het ministerie van Binnenlandse Zaken

Noten

¹ TK 1987 - 1988, 20 644, nrs. 1-2

² Sinds medio 1998 valt het beleidsterrein overheidsinformatievoorziening onder de verantwoordelijkheid van de minister van Grote Steden- en Integratiebeleid. In dit RIO wordt de term minister van BZK gehanteerd

³ Voor de handelingen van de AOA inzake het uitbrengen van advies voor de organisatie van de overheid, alsmede die van de Adviescommissie voor Doelmatigheidsbevordering in de Rijksdienst en de Stuurgroep reorganisatie rijksdienst, zij verwezen naar het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid

⁴ Voor de instelling, het benoemen van de leden en de handelingen van de ARD betreffende organisatorische aspecten van de rijksdienst zij verwezen naar het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid

⁵ Voor de handelingen inzake de uitvoering van de personeels- en salarisadministratie bij ministeries zie het RIO "Personeelsinformatievoorziening en -administratie"

⁶ Voor de handelingen inzake de uitvoering van de personeels- en salarisadministratie bij ministeries zie het RIO "Personeelsinformatievoorziening en -administratie"

⁷ BIOS 3, TK 1994-1995, 20 644, nr. 23

⁸ TK 1995- 1996, 20 644, nr. 27 resp. TK 1997 - 1998, 20 644, nr. 32

⁹ TK 1998 - 1999, 26 387, nr.1

¹⁰ Handboek 'Eén loket op het Internet', Den Haag 1999, pag. 157 - 161

¹¹ Beleidsnotitie 'Servicecentra van de overheid; naar een doelmatiger en doeltreffender dienstverlening'; ook: TK 1993-1994, 23 149, nr. 3

¹² TK 1979-1980 / 15 845, nrs. 1-2

¹³ TK 1979-1980/15 845, nrs.1-2, p. 26-27

¹⁴ TK 1979-1980/15 845, nrs. 1-2, p. 8

¹⁵ Stcrt. 1981 / 9

¹⁶ BIOS 1, TK 1987 - 1988, 20 644, nrs. 1-2, p. 8

¹⁷ TK 1995- 1996, 20 644, nr. 27 resp. TK 1997 - 1998, 20 644, nr. 32

¹⁸ Stcrt. 1991 / 20

¹⁹ Zie ook de afbakening op pag. 11

²⁰ TK 1990-1991, 20644, nr.15

²¹ Eindverslag CCOI 'Informatietechnologie voor bestuurlijke vernieuwing', p. 28

²² Eindverslag CCOI, p. 30

-
- ²³ ‘Functionering van het Besluit Informatievoorziening in de rijksdienst volgens de doelgroepen’
- ²⁴ BIOS 3, p. 48-50
- ²⁵ BIOS 3, p. 55-56
- ²⁶ TK 1994 - 1995, 20 644, nr. 1-2
- ²⁷ TK 1995- 1996, 20 644, nr. 27 resp. TK 1997 - 1998, 20 644, nr. 32
- ²⁸ TK 1998 - 1999, 26 387, nr. 1
- ²⁹ TK 1979 - 1980, 15 845, nrs. 1-2
- ³⁰ TK 1980 - 1981, 16 693, nrs. 1-2
- ³¹ Zie ook de opmerking voorafgaande aan de algemene handelingen, pagina 29
- ³² Stb. 1988/541
- ³³ Zie voor de Archiefwet van 1962 en 1995 en (het opstellen van lijsten voor) de vernietiging van archiefstukken het nog te verschijnen RIO over Cultuurbeheer
- ³⁴ TK 1991 - 1992, 22 362, nrs. 1-2
- ³⁵ TK 1997 - 1998, 25 970, nrs. 1-2
- ³⁶ Besluit 5 oktober 1957 / nr. 7067/ Stcrt. 1957 / 198
- ³⁷ Stcrt. 1977/178
- ³⁸ Voor de handelingen van de AOA m.b.t. de overheidsorganisatie wordt verwezen naar het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid
- ³⁹ Voor het instellingsbesluit van de ARD en de benoeming van leden wordt verwezen naar het nog te verschijnen RIO over de organisatie van de rijksoverheid
- ⁴⁰ TK 1987-1988, 20644, nr. 1-2, p. 41-48 en TK 1988-1989, 20644, nr. 4, p. 25
- ⁴¹ Zie voor deze handelingen het nog te verschijnen RIO over innovatief technologiebeleid
- ⁴² Zie ook paragraaf 3.3.2.3 en 3.3.2.4 over ON21
- ⁴³ Voor alle handelingen van de RMA met betrekking tot personeels- en salarisadministratie zij verwezen naar het RIO Personeelsinformatievoorziening en personeelsadministratie
- ⁴⁴ Voor de handelingen van de RCC inzake het ontwerpen, (doen) bouwen en onderhouden van informatiesystemen en het voorbereiden en uitvoeren van de geautomatiseerde informatieverwerking voor overheidsinstellingen op het gebied van de salaris- en personeelsadministratie zij verwezen naar het RIO Personeelsinformatievoorziening en -administratie
- ⁴⁵ Plan van aanpak Millenniumproblematiek VWS/ Veld, september 1998
- ⁴⁶ TK 1987 - 1988, 20644, nrs. 1-2, p. 33

⁴⁷ In 1989 werd de “Regeling vaststelling aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst” van kracht. Zie hiervoor de selectielijst van de BVD

⁴⁸ Voor de “Aanwijzingen van de minister-president inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer i.v.m. geautomatiseerde systemen waarin persoonsgegevens zijn opgenomen bij de rijksoverheid” uit 1975 en de “Aanwijzingen van de minister-president inzake de beveiliging van persoonsgegevens verwerkt en opgeslagen in geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de rijksoverheid” uit 1982 zij verwezen naar het nog te verschijnen institutioneel onderzoek over het beleidsterrein “registratie van persoonsgegevens”

⁴⁹ “Computerbeveiliging. Beveiliging van gegevens in geautomatiseerde systemen bij de ministeries”, TK 1988 - 1989, 20 904, nrs. 1-2, p. 40 - 46

⁵⁰ “Beheersing informatiebeveiliging”, TK 1994 - 1995, 24 175, nr. 2, p. 3-4, 12

⁵¹ Zie ook het nog te verschijnen institutioneel onderzoek over de organisatie van de rijksoverheid